FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY OF NORWAY

Ny finansforetakslov

Forslag til forskrifter til finansforetaksloven mv.

Høringsnotat

18.12.215

Bakgrunn 6
DEL I: FORSKRIFTER TIL FINANSFORETAKSLOVEN 7
1. Formål, virkeområde, definisjoner mv 7
1.1 Unntak fra loven for enkelte forsikringsforetak 7
1.2 Unntak for betalingsforetak og e-pengeforetak 7
1.3 Unntak for kraftleverandører 8
1.4 Unntak for egenforsikringsforetak (captive) 8
1.5 Forskrifter som foreslås opphevet 9
2. Krav om tillatelse til å etablere og drive virksomhet som finansforetak 9
2.1 Særskilte konsesjonsbestemmelser for forsikringsforetak 9
2.2 Konsesjonsbestemmelser for betalingsforetak og e-pengeforetak 10
2.3 Forskrifter som foreslås opphevet 10
3. Konsesjonsbehandling 11
4. Norske finansforetaks virksomhet i annen EØS-stat 12
4.1 Bestemmelser som gjelder banker mv. 13
4.2 Bestemmelser som gjelder forsikringsforetak og pensjonsforetak 13
4.2.1 Unntak for gjenforsikring 14
4.2.2 Koassuranse 14
4.2.3 Krav til generalagent 14
4.2.4 Særlige krav ved dekning av obligatorisk motorvognforsikring 14
4.2.5 Krav om oversettelse til vertslandets språk 15
4.2.6 Særskilte regler for pensjonsforetak 15
4.2.7 Videreføring av unntak fra kontoføringsreglene 15
4.3 Bestemmelser som gjelder e-pengeforetak og betalingsforetak 16
4.4 Forskrifter som foreslås opphevet 16
5. EØS-foretaks virksomhet i Norge 16
5.1 Generelle bestemmelser 17
5.1.1 Hvitvasking/terrorfinansiering 17
5.1.2 Tilsynsbestemmelser 17
5.1.3 Lovvalg 17
5.1.4 Krav til språk 17
5.2 Særskilt regler for forsikringsforetak og pensjonsforetak 18
5.2.1 Om Lloyd's 18
5.2.2 Generalagent 18
5.2.3 Livsforsikring: Urimelige premier og regler ved flytting 18
5.2.4 Skadeforsikring: Trafikktrygd 19
5.2.5 Pensjonsforetak 19
5.3 Bestemmelser som gjelder e-pengeforetak og betalingsforetak 19
5.4 Forskrifter som foreslås opphevet 19
6. Kontroll med eiere av kvalifiserte eierandeler i finansforetak 20
6.1 Forskrifter som foreslås opphevet 20

7. Etablering av finansforetak 20
7.1 Godkjenning av vedtektsendringer 20
7.2 Forskrift som foreslås opphevet 21
8. Generalforsamling, styrings- og kontroll- organer mv. 21
8.1 Generelt om krav til styre og ledelse i kredittinstitusjoner 21
8.2 Valg av medlemmer til generalforsamling i sparebanker mv. 21
8.3 Internrevisjon 23
8.4 Revisjonsutvalg 23
8.5 Forskrifter som foreslås opphevet 23
9. Tillitsvalgte og ansatte 24
9.1 Gjensidig representasjon 24
9.2 Forskrifter som foreslås opphevet 25
10. Egenkapital 25
10.1 Egenkapitalbevis 25
10.2 Forskrift som foreslås opphevet 25
11. Fremmedkapital 25
11.1 Obligasjoner med fortrinnsrett 25
11.2 Forskrift som foreslås opphevet 26
12. Foretaksendringer, avvikling og omdanning 26
12.1 Overdragelse av porteføljer 26
12.2 Forskrift som foreslås opphevet 26
13. Krav til virksomheten i finansforetak 27
13.1 Risikostyring - generelt 27
13.2 Unntak fra krav om risikoutvalg 27
13.3 Særlig om e-pengeforetak og betalingsforetak 29
13.4 Forskrifter som foreslås endret 29
13.5 Forskrift som foreslås opphevet 29
14. Kapital- og soliditetskrav 30
14.1 Forskrifter for banker mv. 30
14.2 Forskrifter som gjelder alle finansforetak 31
14.3 Forskrifter som gjelder forsikringsforetak og pensjonsforetak 32
14.4 Forskrifter som gjelder betalingsforetak og e-pengeforetak 32
14.5 Forskrifter som foreslås opphevet 32
15. Godtgjørelsesordninger i finansforetak 32
16. Forholdet til kunder, markedsføring mv. 33
16.1 Tilslutning til klagenemd 33
16.2 Opplysning om sikringsordning 34
16.3 Forskrifter som foreslås opphevet 34
17. Finanskonsern og samarbeidsavtaler 35
18. Virksomhet i finanskonsern, konsolidering mv. 35
18.1 Nye konsolideringsregler 35
18.2 Forskrifter som foreslås opphevet 35

19. Bankenes sikringsfond 35
19.1 Forskrifter som foreslås opphevet 36
20. Garantiordninger for forsikringsvirksomhet 36
21. Soliditetssvikt og offentlig administrasjon 36
DEL II – FORSKRIFT FOR PENSJONSFORETAK 37
22. Pensjonsforetaksforskrift 37
22.1 Virkeområde 38
22.2 Beregningsrente for pristariffer 38
22.3 Krav til forsikringsmessige avsetninger 38
22.4 Krav til ansvarlig kapital 39
22.5 Kapitalforvaltning 40
22.6 Unntak fra krav om uavhengige kontrollfunksjoner 41
22.7 Vurdering av risiko og samlet kapitalbehov 41
22.8 Utfyllende regler om risikostyring og internkontroll 41
22.9 Ansvarshavende aktuar 42
DEL III – ENDRINGER I FORSKRIFTER TIL FORSIKRINGSVIRKSOMHETSLOVEN 43
23. Endringer i livsforsikringsforskriften mv. 43
23.1 IBNR- og RBNS-avsetninger 43
23.2 Fordeling av kostnader mv. 44
23.3 Kontoføring 44
23.4 Opplysningsplikt 44
23.5 Forskrift om forvaltning og bruk av midler i premiefond, pensjonsreguleringsfond og innskuddsfond. 44
DEL IV DIVERSE RETTELSER 45
24 Behov for endringer i enkelte lover 45
24.4 Finansforetaksloven 45
24.4.1 Kapittel 2: Betalingsforetak med begrenset tillatelse 45
24.4.2 Kapittel 5: Grenseoverskridende virksomhet 45
24.4.3 Kapittel 10: Egenkapitalbevis 45
24.4.4 Kapittel 13: Innløsing av e-penger: 46
24.5 Forsikringsvirksomhetsloven 46
25 Behov for endringer i enkelte forskrifter 46
25.4 Kapitalkravsforskriften 46
25.5 Forskrift om store engasjement 46

Bakgrunn

I brev 8. mai 2015 ba Finansdepartementet om at Finanstilsynet utarbeidet høringsnotat og utkast til forskrifter, herunder overgangsregler som må være på plass når finansforetaksloven trer i kraft 1. januar 2016. Finanstilsynets forslag ble sendt på høring 3. juli 2015 med høringsfrist 1. oktober 2015.

I samme henvendelse ba departementet også om at Finanstilsynet innen 1. februar 2016 gjennomgår de forskrifter som videreføres og foreslår nødvendige tilpasninger til finansforetaksloven.

Det følger av finansforetakslovens overgangsregler at forskrifter gitt i medhold av sparebank-, forretningsbank- og finansieringsvirksomhetsloven skal videreføres. Finanstilsynet har i tillegg foreslått at forskrifter i medhold av banksikringsloven og enkelte forskrifter gitt i medhold av forsikringsvirksomhetsloven videreføres som del av overgangsreglene. Finanstilsynet foreslår nå en samleforskrift til finansforetaksloven som omhandler en rekke av forskriftene som er gitt med hjemmel i disse lovene.

For forsikringsforetak er det gitt utfyllende regler til finansforetaksloven gjennom Solvens II-forskriften som følger opp EU-regler på området. Tilsvarende vil CRD IV-regelverket for banker mv. følge av CRR/CRD IV-forskriften. Regler som omfattes av disse direktivene (soliditet, likviditet, godtgjørelse, styring og kontroll mm) er så omfattende at de ikke foreslås tatt inn i samleforskriften.

Med innføringen av Solvens II fra årsskiftet vil en del andre forskrifter, som for eksempel solvensmarginforskriften og kapitalforvaltningsforskriften, ikke lenger gjelde for forsikringsforetak. Bestemmelsene skal imidlertid gjelde for pensjonsforetak. Regler om krav til avsetninger for forsikringsforpliktelser flyttes fra forsikringsvirksomhetsloven til finansforetaksloven. Det må gis nærmere regler for pensjonsforetaks avsetninger. Finanstilsynet foreslår en samleforskrift som omhandler soliditetskrav mv. for pensjonsforetak. Finansdepartementet har i brev av 25. august 2015 bedt Finanstilsynet om å vurdere om pensjonsforetakene skal underlegges Solvens II. Finanstilsynet vil komme tilbake med svar på dette oppdraget tidlig i 2016. Vurderinger av dette spørsmålet er således ikke tatt hensyn til i forslaget som legges fram her.

Deler av forsikringsvirksomhetsloven (om konsesjon mv.) er flyttet til finansforetaksloven og deler av loven er endret som følge av Solvens II. Det har derfor vært nødvendig å foreta en gjennomgang av forskrifter gitt i medhold av forsikringsvirksomhetsloven. I forskrift til forsikringsvirksomhetsloven (livsforsikring mv.) er det behov for en rekke endringer. Endringene er imidlertid av teknisk art.

Som nevnt i Finanstilsynets høringsnotat om overgangsregler ved ikrafttredelse av Finansforetaksloven, vil en videreføring av gjeldende forskrifter medføre at enkelte bestemmelser i finansforetaksloven og forskriften blir overlappende og muligens også motstridene. Finanstilsynet gjennomgang av de aktuelle forskriftene har vist at enkelte av forskriftene er overflødige og derfor bør oppheves. På enkelte punkter er forskriftsbestemmelsene som foreslås opphevet noe mer detaljerte enn det som følger av

finansforetaksloven. Finanstilsynet legger til grunn at det likevel ikke er betenkelig å oppheve disse når reguleringen for øvrig er relativt omfattende og detaljert.

Høringsnotatet er delt inn i fire deler. I første del omtales forslaget til samleforskrift. Denne delen er organisert i punkter som i hovedtrekk følger kapittelinndelingen i loven og samleforskriften. Andre del omhandler forslag til ny pensjonsforetaksforskrift. Tredje del redegjør for endringer i forskrifter på forsikringsområdet. I fjerde del omtales forslag til enkelte rettelser i gjeldende lov- og forskriftsbestemmelser.

DEL I: FORSKRIFTER TIL FINANSFORETAKSLOVEN

1. Formål, virkeområde, definisjoner mv

1.1 Unntak fra loven for enkelte forsikringsforetak

Forsikringsvirksomhetslovens virksomhetsregler (konsesjon, kapitalkrav mv.) er erstattet av regler i finansforetaksloven. I forsikringsvirksomhetsloven er det gitt enkelte unntak fra lovens bestemmelser for husdyrforsikringsselskap som oppfyller nærmere angitte kriterier, begravelseskasser og hjelpekasser samt sjøtrygdelag. Finanstilsynet foreslår at det i forskrift til finansforetaksloven kapittel 1 gis tilsvarende regler om unntak for disse foretakstypene, se forslag til regler i samleforskriften §§ 1-1 til 1-3.

Forskrift 1. desember 1993 nr. 1074 om unntak for mindre gjensidige skadeforsikringsselskaper er gitt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven § 13-4 og videreført med hjemmel i overgangsreglene i forsikringsvirksomhetsloven § 17-2. I forskriften § 1 gis det noen unntak for mindre gjensidige forsikringsselskap, blant annet når det gjelder krav om ansattes representant i styret, krav om at medlem av kontrollkomiteen er jurist, og krav om at revisor skal være autorisert. Finansforetakslovens regler i §§ 8-4 og 8-17 medfører at det ikke er behov for å videreføre unntakene. Det vises også til at kravet om opprettelse av kontrollkomité ikke er videreført i finansforetaksloven.

1.2 Unntak for betalingsforetak og e-pengeforetak

Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 4b-2 at betalingsforetak med ordinær konsesjon er omfattet av lovens §§ 2-4 annet ledd, 3-2, 3-6 samt 3-8 til 3-15.

De reglene betalingsforetak ikke omfattes av etter gjeldende regler tilsvarer bestemmelser i finansforetaksloven §§ 8-16 om internrevisjon, 12-10 om avviklingsstyre, 13-5 annet ledd om uavhengige kontrollfunksjoner og 13-6 annet til syvende ledd om vurdering av risiko og samlet kapitalbehov.

Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 4c-3 at §§ 2-2 til 2-5, 2-12b, 3-2, 3-6 samt 3-8 til 3-15 og § 4b-4 gjelder for e-pengeforetak. De reglene e-pengeforetak ikke omfattes av etter gjeldende regler tilsvarer bestemmelseri finansforetaksloven §§ 12-10 om avviklingsstyre, 13-5 annet ledd om uavhengige kontrollfunksjoner og 13-6 annet til syvende ledd om vurdering av risiko og samlet kapitalbehov.

Finanstilsynet foreslår at unntakene for betalingsforetak og e-pengeforetak videreføres, med mindre annet fremgår av foretakets tillatelse.

Finanstilsynet legger til grunn at et foreslått unntak fra internrevisjon for foretak med forvaltningskapital under 10 milliarder kroner (se omtale i kapittel 13) i praksis unntar betalingsforetak og e-pengeforetak fra krav om internrevisjon. Det foreslås derfor ikke særskilt unntak for disse foretakene.

Finanstilsynet foreslår videre at betalingsforetak og e-pengeforetak unntas fra lovens §§ 13-5 annet ledd om uavhengige kontrollfunksjoner og 13-6 annet til syvende ledd om vurdering av risiko og samlet kapitalbehov. Finanstilsynet finner det mer hensiktsmessig at disse foretakene følger reglene i risikostyringsforskriften som utfyllende bestemmelser om krav til risikostyring og internkontroll, og at foretakene gjennom etterlevelse av kravene der anses å oppfylle kravene som stilles til forsvarlig virksomhet og vurdering av risiko etter finansforetaksloven §§ 13-5 og 13-6. Det vises for øvrig til omtalen under kapittel 13.

Forslag til unntaksbestemmelse er gitt i utkast til samleforskrift § 1-4.

1.3 Unntak for kraftleverandører

Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) har hatt på høring forslag til endringer i avregningsforskriften (forskrift 11. mars 1999 nr. 301 om måling, avregning, fakturering av nettjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet m.v.) som skal legge til rette for såkalt gjennomfakturering i kraftmarkedet, dvs. at kunden kan få én felles faktura for både nettleie og kjøp av strøm ved at kraftleverandøren viderefakturer nettleien.

Finanstilsynet har i brev av 4. november 2015 til Finansdepartementet foreslått at det gis forskrift om unntak fra krav om tillatelse som finansforetak for kraftleverandører som tilbyr gjennomfakturering. Det vises til vedlegg 2 til høringsnotatet for nærmere begrunnelse for unntaket.

Forslag til unntak er inntatt i utkast til samleforskrift § 1-5.

1.4 Unntak for egenforsikringsforetak (captive)

Gjeldende forsikringsvirksomhetslov § 15-8 første ledd fastsetter at lovens §§ 3-5 og 5-1 første ledd ikke gjelder for forsikringsselskaper som driver direkte forsikringsvirksomhet, såkalte egenforsikringsforetak eller "captive". Forsikringsvirksomhetsloven § 3-5 inneholder særlige regler for konsernforhold og er ikke videreført, mens § 5-1 første ledd stiller krav til antall styremedlemmer og styresammensetningen i forsikringsselskap. § 5-1 erstattes av finansforetaksloven § 8-4 første ledd.

Forsikringsvirksomhetsloven § 15-8 er videreført i ny forsikringsvirksomhetslov § 8-8, men sistnevnte bestemmelse inneholder ikke en eksplisitt henvisning til bestemmelser det gjøres unntak fra. Departementet er imidlertid gitt en generell hjemmel til i forskrift eller ved enkeltvedtak å gjøre unntak fra loven, dvs. forsikringsvirksomhetsloven.

For egenforsikringsselskaper som er datterforetak i finanskonsern, gjelder kravene til styret som fastsatt i finansforetaksloven § 8-5.

Når det gjelder kravet om ekstern representasjon, er det etter Finanstilsynets vurdering forhold som tilsier at det ikke bør gis et generelt unntak fra dette kravet. Det vises eksempelvis til at egenforsikringsforetak som driver livsforsikringsvirksomhet, vil kunne ha likhetstrekk med virksomheten i pensjonsforetak og det kan være grunn til at rettighetshavere bør være representert i styret.

Finansdepartementet vil i samsvar med finansforetaksloven § 1-6 ha hjemmel til å gjøre unntak ved enkeltvedtak eller forskrift fra lovkrav for egenforsikringsforetak.

Finanstilsynet har i samsvar med delegert myndighet behandlet konsesjonssøknader fra egenforsikringsforetak etter gjeldende forsikringsvirksomhetslov. Dersom det fortsatt er aktuelt å delegere slik kompetanse til Finanstilsynet som ledd i konsesjonsbehandlingen, legger Finanstilsynet til grunn at departementet vurderer mulig adgang til også å gjøre unntak i enkeltsaker for egenforsikringsforetak fra kravene om sammensetning av styret, jf. finansforetaksloven § 8-4 første ledd.

Finanstilsynet legger for øvrig til grunn at egenforsikringsselskap kan videreføre eksisterende styresammensetning og antall styremedlemmer i samsvar med gitte tillatelser ved ikrafttredelse av finansforetaksloven.

1.5 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift 1. desember 1993 nr. 1074 om unntak for mindre gjensidige skadeforsikringsselskaper, jf. omtale under punkt 1.1.

2. Krav om tillatelse til å etablere og drive virksomhet som finansforetak

Finansforetaksloven kapittel 2 stiller krav om tillatelse til å etablere og drive virksomhet som finansforetak.

2.1 Særskilte konsesjonsbestemmelser for forsikringsforetak

Reglene om konsesjon for forsikringsforetak er fastsatt i finansforetaksloven §§ 2-6 og 2-12 flg. Finansforetakslovens konsesjonssystem er basert på forsikringsdirektivenes regler om inndeling av konsesjon i forsikringsklasser, jfr. Solvens II direktivet artikkel 2 og vedlegg 1, og viderefører i hovedsak reglene i gjeldende forsikringsvirksomhetslov §§ 1-2 og 1-3 om skille mellom forsikringsbransjer. *Forskrift 18. september 1995 nr. 797 om inndeling i forsikringsklasser som grunnlag for konsesjonstildeling (klasseforskriften)* er gitt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven § 1-3. Bestemmelsene kan videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 2-12 (1) og foreslås tatt inn i samleforskriften kapittel 2.

Forskrift 21. november 1989 nr. 1166 om hvilke forsikringer som skal regnes som kredittforsikring er gitt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven av 1988 § 1-2 og videreført med hjemmel i overgangsreglene i forsikringsvirksomhetsloven § 17-2. Finansforetaksloven viderefører kravet om at kredittforsikring bare kan drives i kredittforsikringsforetak, jf. §§ 2-6 og 2-15. Lovens § 2-6 annet ledd tredje punktum definerer hva som regnes som kredittforsikring. Det er derfor ikke behov for å videreføre definisjonen av kredittforsikring i dagens forskrift § 1-3. Forskriften inneholder en regel som fastslår at restverdiforsikring regnes som kredittforsikring og at dekningen dessuten krever spesiell

tillatelse fra Finanstilsynet. Bestemmelsen om restverdiforsikring innebærer i praksis en avgrensning av hvilke forsikringsformer norske skadeforsikringsselskaper kan overta. Det legges til grunn at ordinære skadeforsikringsselskaper etter gjeldende rett kan tegne restverdiforsikring som tilleggsforsikring til en bygningsforsikring. Finanstilsynet kan ikke se at det er behov for å videreføre forskriftens begrensninger på tegning av restverdiforsikring. Forskriften foreslås opphevet.

2.2 Konsesjonsbestemmelser for betalingsforetak og e-pengeforetak

Både *forskrift om betalingsforetak av 1. juli 2010 nr. 1049* og *forskrift om e-pengeforetak av 21. desember 2011 nr. 1444* inneholder en rekke bestemmelser som er av veiledende karakter eller som henviser til generell tilsyns- eller forvaltningsrett eller regler i annet lovverk. I tillegg inneholder forskriftene en del regler og beskrivelser fra e-penge- og betalingstjenestedirektivet som er lite tilgjengelig. Finanstilsynet foreslår at bestemmelser som hovedsakelig har karakter av veiledning, eller som viser til annet regelverk tas ut. Generell veiledning til aktører på dette området kan eventuelt gis i rundskriv.

Finansforetaksloven kapittel 7 del I om organisasjonsform angir ikke nærmere regler for e-pengeforetak eller betalingsforetak, men gir i § 7-3 departementet forskriftshjemmel til å fastsette at betalingsforetak og e-pengeforetak kan organiseres som allmennaksjeselskap eller aksjeselskap. Dette er i hovedtrekk i samsvar med gjeldende regler. Imidlertid har Finanstilsynet i sin praksis tillatt betalingsforetak med begrenset tillatelse å organiseres som enkeltpersonforetak med bakgrunn i nasjonale handlingsrom etter betalingstjenestedirektivet art. 26 som åpnet for at enklere pengeoverføringsvirksomhet kan få en slik tillatelse. Det følger av artikkel 26 at nasjonale myndigheter kan la fysiske eller juridiske personer søke om en slik tillatelse. Finanstilsynet foreslår derfor i utkastet til samleforskrift for at betalingsforetak med begrenset tillatelse kan etableres som enkeltpersonforetak. Finanstilsynet vil vurdere denne praksisen i forbindelse med gjennomføringen av nytt betalingstjenestedirektiv (PSD 2) i norsk rett, jf. oppdrag fra Finansdepartementet i brev av 29. september 2015.

Forskrift om betalingsforetak §§ 1, 4, 5, 6, 8, 12, 14, 16 og 18 følger hovedsakelig av finansforetaksloven og foreslås derfor ikke videreført. Paragrafene 7, 9-11 og 17 videreføres i forenklet form, mens §§ 13 og 19 anses som overflødige i det de anses ha karakter av veiledning.

Forskrift om e-pengeforetak §§ 1, 3, 4, 6 og 9 fremgår av finansforetaksloven og foreslås derfor ikke videreført. Paragrafene 2, 5, 7 og 10 forenkles og videreføres i samleforskriften. Paragraf 8 anses som veiledning, og foreslås ikke videreført.

Utkast til forskriftsbestemmelser som viderefører forskrift om betalingsforetak og e-pengeforetak er inntatt i utkast til samleforskrift der de tematisk hører til utfra kapittelinndelingen

2.3 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift 18. september 1995 nr. 797 om inndeling i forsikringsklasser som grunnlag for konsesjonstildeling (klasseforskriften) videreføres i samleforskriften, jf. omtale i punkt 2.1

Forskrift 21. november 1989 nr. 1166 om hvilke forsikringer som skal regnes som kredittforsikring, jf. omtale i punkt 2.1.

Forskrift 1. juli 2010 nr. 1049 om betalingsforetak, jf. omtale i punkt 2.2 om bestemmelser som videreføres i samleforskriften.

Forskrift 21. desember 2011 nr. 1444 om e-pengeforetak, jf. omtale i punkt 2.2 om bestemmelser som videreføres i samleforskriften.

3. Konsesjonsbehandling

3.1 Regler om egnethetsvurdering

Personkretsen som skal egnethetsvurderes etter finansforetaksloven utvides sammenliknet med tidligere regler ved at personer i nøkkelfunksjoner omfattes. Reglene er innført for å oppfylle kravene i artikkel 42 i Solvens II-direktivet, men er gjort gjeldende for alle finansforetak.

Finanstilsynet ser behov for at man i forskrift presiserer hvilken personkrets som skal egnethetvurderes på konsesjonstidspunktet og hvem det skal sendes melding om ved endring.

Nøkkelfunksjoner
En nøkkelfunksjon er i denne sammenheng en oppgave som kan utføres av en organisatorisk enhet eller av en enkelt person. Personer med nøkkelfunksjoner inkluderer ansatte med beslutningskompetanse på høyt nivå og personer med kontrollfunksjoner. Nøkkelfunksjonsbegrepet omfatter blant annet risikostyringsfunksjonen, internrevisjon, aktuarfunksjonen og funksjon for etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov (compliance). Lederne av nøkkelfunksjonene anses som faktiske ledere.

Meldeplikt til Finanstilsynet ved endringer i nøkkelfunksjoner
I henhold til loven og forarbeidene omfattes lederne av nøkkelfunksjonene av begrepet "faktiske ledere" i finansforetaksloven § 3-5 første ledd. Disse personene skal det i henhold til finansforetaksloven § 8-14 sendes melding om ved endring. Begrepet "andre nøkkelfunksjoner" er brukt i finansforetaksloven § 3-5 siste ledd. For å fremheve forskjellen på leder av nøkkelfunksjoner og nøkkelfunksjonen som oppgave foreslår Finanstilsynet at det presiseres i forskrift at det bare er ved endring av leder av kontrollfunksjon det skal sendes melding.

Egnethetsvurderinger av nøkkelfunksjoner på konsesjonstidspunktet
I finansforetaksloven § 3-1 siste ledd oppgis det hva som skal følge med søknad om konsesjon. Bestemmelsen må ses i sammenheng med § 3-5 som oppgir hvem egnethetskravene gjelder for.

På konsesjonstidspunktet er det lagt til grunn at det skal sendes informasjon til Finanstilsynet om alle som er underlagt krav om egnethet. Loven kan dermed forstås slik at alle som omfattes av egnethetskravene skal godkjennes av departementet på konsesjonstidspunktet. Finanstilsynet foreslår at denne personkretsen begrenses i forskrift.

Det bør være en sammenheng mellom personene som skal egnethetsvurderes av tilsynsmyndighetene på konsesjonstidspunktet og de personer som det senere skal sendes melding om ved skifte. Derfor bør nøkkelfunksjoner som ikke skal meldes ved endringer

heller ikke godkjennes av myndighetene på konsesjonstidspunktet. Dette synes å være i overenstemmelse med Solvens-II direktivet som fremhever at det er et skille mellom den totale kretsen av personer som er underlagt egnethetskravene og de personer som skal meldes til tilsynsmyndighetene. Ut ifra en risikovurdering synes det heller ikke å være behov for at myndighetene skal egnethetsvurdere alle i nøkkelfunksjoner.

Finanstilsynet foreslår at det fastsettes i forskrift at det bare er lederne av nøkkelfunksjonen som skal godkjennes av departementet. Foretakene har selv ansvar for å identifisere og egnethetsvurdere andre personer som utfører nøkkelfunksjoner.

Melding der person ikke lenger oppfyller kravet til egnethet
Solvens-II-direktivet har et krav om at forsikringsforetak skal informere Finanstilsynet når en person ikke lenger oppfyller egnethetskravet i loven. Denne bestemmelsen er inntatt i solvens II-forskriften § 29. Begrunnelsen er at Finanstilsynet skal holdes informert om forhold som gjør personen uegnet til å inneha en posisjon.

Dette er informasjon som det også kan være nyttig å få fra andre finansforetak. I forarbeidene til finansforetaksloven 8-14 fremheves det også at forskriftshjemmelen i bestemmelsen kan benyttes for å innføre en slik regel. Finanstilsynet foreslår derfor at en slik bestemmelse gjøres gjeldende for alle finansforetak. En slik bestemmelse vil for forsikringsforetak innebære at kravet fremgår av to ulike regelverk, jf. Solvens II-forskriften § 29, som vil bli overflødig.

Rapportering om personer i nøkkelfunksjoner
Det fremgår av forordningen til Solvens II-direktivet "Commission Delegated Regulation (EU) 2015/35" artikkel 308 at foretakenes årlige rapportering til tilsynsmyndighetene skal inneholde en liste over personer som innehar nøkkelfunksjoner. Det skal også opplyses om retningslinjer og prosesser som selskapet har innført for å sikre at personene er egnet. En norsk versjon av forordningen vil fastsettes som norsk forskrift. Finanstilsynet ser ikke at det på nåværende tidspunkt er nødvendig å gjøre bestemmelsen gjeldende for andre finansforetak.

Forslag til forskriftsbestemmelse om egnethetsvurdering ved konsesjon og senere meldeplikt følger i samleforskriften kapittel 3.

4. Norske finansforetaks virksomhet i annen EØS-stat

I dag er regler for norske foretaks virksomhet i utlandet regulert i følgende forskrifter:

- *Forskrift 28. juni 1996 nr. 678 om norske kredittinstitusjoners virksomhet i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde*
- *Forskrift 11. oktober 1995 nr. 854 om norske forsikringsselskapers og pensjonsforetaks tjenesteytelser og etablering av filial i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde*
- *Forskrift 1. juli 2010 nr. 1049 om betalingsforetak*
- *Forskrift 21. desember 2011 nr. 1444 om e-pengeforetak*

Finansforetaksloven kapittel 4 inneholder bestemmelser om norske finansforetaks virksomhet i utlandet, mens kapittel 5 inneholder bestemmelser om utenlandske finansforetaks

virksomhet i Norge. Loven viderefører i betydelig grad gjeldende forskriftsbestemmelser samt bestemmelser i CRD IV (2013/36/EU), Solvens II (2009/138/EU), tjenestepensjonsdirektivet (2003/41/EU) og betalingstjenestedirektivet (2007/64/EU). I tillegg regulerer finansforetaksloven særskilte regler for finansforetak som ikke omfattes av de nevnte direktiver, samt regler om norske selskaps etablering utenfor EØS.

For norske finansforetaks virksomhet i utlandet følger det av finansforetaksloven §§ 4-2 (6), 4-3 (2) og 4-5 at Departementet ved forskrift kan fastsette nærmere regler om virksomhet som norske finansforetak driver i utlandet, samt utfylle eller gjøre unntak fra bestemmelsene for ulike typer finansforetak. I tillegg følger det av finansforetaksloven § 4-2 (1) at departementet kan gi forskrift om hva meldinger om filialetablering skal inneholde for ulike typer finansforetak.

Finanstilsynet foreslår at gjeldende forskrifter oppheves og erstattes av nye forskriftsbestemmelser. De nye foreslåtte bestemmelsene dekker nasjonale bestemmelser i gjeldende forskrifter som ikke er dekket av finansforetaksloven og som det er nødvendig å videreføre, samt krav i direktiver og forordninger som ikke er gjennomført i finansforetaksloven.

4.1 Bestemmelser som gjelder banker mv.

Bestemmelsene om grenseoverskridende virksomhet for kredittinstitusjoner mv. som følger av EU-regulering (CRD IV) er i all hovedsak gjennomført i finansforetaksloven. I tilknytning til CRD IV er det vedtatt en forordning[1] om hvilken informasjon som skal inngå i en melding om filialetablering og grenseoverskridende virksomhet og en forordning[2] om hvordan informasjonen skal rapporteres. Etter finansforetaksloven § 4-2 andre ledd andre setning, kan departementet gi forskrift om hvilke øvrige opplysninger meldingen skal inneholde for ulike typer foretak. Etter Finanstilsynets vurdering, bør det i forskrift fremgå at Finanstilsynet kan fastsette nærmere regler om meldingens innhold, format og språk, slik at det kan henvises til forordningen (når denne er tatt inn i EØS-avtalen) i forskrift. Det vises til forslag til bestemmelse i samleforskriften § 4-3 første ledd.

I artikkel 38 fremgår det at opprettelsen av flere kontorer i en stat, skal anses som opprettelse av en filial. Det anses ikke nødvendig å presisere dette i forskriften.

4.2 Bestemmelser som gjelder forsikringsforetak og pensjonsforetak

Bestemmelser om filialetablering og grenseoverskridende virksomhet er gitt i Solvens II-direktivet artikkel 145 til 159. Artikkel 160 og 161 gjelder særskilte bestemmelser ved opphør av virksomhet. Artikkel 162 flg. gjelder grenseoverskridende virksomhet fra foretak utenfor EØS.

En gjennomgang av bestemmelsene i loven opp mot bestemmelsene i Solvens II-direktivet tilsier at det kan være behov for å vurdere nærmere regler i forskrift blant annet om:

---

[1] COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) No 1151/2014 of 4 June 2014 supplementing Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council with regard to regulatory technical standards on the information to be notified when exercising the right of establishment and the freedom to provide services http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1151&from=EN

[2] Commission Implementing Regulation (EU) No 926/2014 of 27 August 2014 laying down implementing technical standards with regard to standard forms, templates and procedures for notifications relating to the exercise of the right of establishment and the freedom to provide services according to Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council (1) http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:254:FULL&from=EN

1. Unntak for gjenforsikring og visse typer koassuranse
2. Hvem som omfattes ved koassuranse
3. Krav til generalagenten
4. Særlige krav ved dekning av obligatorisk motorvognforsikring
5. Hjemmel for å stille krav om oversettelse til vertslandets språk

I tillegg er det enkelte nasjonale bestemmelser som bør forskriftsreguleres, herunder videreføring av unntak for norske foretak fra kontoføringsreglene.

4.2.1 Unntak for gjenforsikring

Forskriftene for forsikringsselskapers aktivitet i andre EØS-land gjelder bare direkte forsikring. Unntaket for gjenforsikring er ikke dekket av lovens regler og må videreføres for at regelverket skal være i samsvar med Solvens II-direktivet[3]. Tilsvarende bestemmelse gjelder for utenlandske foretak som skal drive virksomhet i Norge. Det vises til forslag til § 4-1 i samleforskriften som unntar gjenforsikringsvirksomhet fra kravet om melding.

4.2.2 Koassuranse

Det fremgår av artikkel 190 i Solvens II-direktivet at det ved visse typer koassuranse kun er hovedassurandør som trenger å melde om grenseoverskridende virksomhet. Dette er presisert i gjeldende filialforskrift for forsikringsselskap, se § 1 fjerde ledd. Dette gjelder særskilte avtaler der det kan oppstå tvil om hvorvidt reglene for grenseoverskridende virksomhet skal anvendes for koassurandører som ikke er hovedassurandør. Finanstilsynet antar at presiseringen i direktivet er tilstrekkelig for å unngå tvil om hvorvidt dette skal anses som grenseoverskridende virksomhet, og at det derfor ikke er behov for å presisere dette særskilt i norsk forskrift.

4.2.3 Krav til generalagent

Solvens II-direktivet artikkel 145 angir krav til meldingens innhold. Av artikkel 145 (2) c fremgår det at det i meldingen skal opplyses om hvem som er selskapets generalagent. Det følger av finansforetaksloven § 4-2 at foretaket skal gi tilsynet opplysninger om de personer som skal forestå ledelsen av filialen. Finanstilsynet skal etterprøve at filialens ledelse er egnet før det treffes beslutning om det skal sendes melding om filialetablering til vertstatens tilsynsmyndighet. Det vises til forslag til § 4-3 andre ledd som gjennomfører direktivets regler om generalagent.

4.2.4 Særlige krav ved dekning av obligatorisk motorvognforsikring

Gjeldende forskrift har i samsvar med forsikringsdirektivet særregler ved dekning av lovpliktig motorvognforsikring gjennom filial, jf. artikkel 145 nr. 3 og artikkel 150 Solvens II-direktivet. Det kreves at skadeforsikringsforetaket må fremlegge en erklæring som viser at foretaket er medlem i den nasjonale trafikkforsikringsforening og den nasjonale garantiordning i vertslandet som dekker uforsikrede skadelidte. Kravet gjelder også ved grenseoverskridende virksomhet, jf. artikkel 148 nr. 2. Videre må foretaket oppgi navn og adresse på foretakets skadebehandler i vertslandet dersom selskapet melder om grenseoverskridende virksomhet. Reglene må følges av norske foretak som vil drive virksomhet i andre EØS stater og de må derfor fastsettes i forskrift.

[3] Det vises til at reglene om filialetablering og grenseoverskridende virksomhet i artikkel 145 flg. ikke gjelder gjenforsikringsforetak.

Det vises til forslag til § 4-3 fjerde ledd i samleforskriften som gjennomfører direktivets særlige regler for norske forsikringsforetak som vil tegne lovpliktig motorvognforsikring i andre EØS stater.

4.2.5 Krav om oversettelse til vertslandets språk

Filialforskriften for norske forsikrings- og pensjonsforetak inneholder i § 5 en hjemmel for Finanstilsynet til å kreve at melding med bilag og andre opplysninger som selskapet skal sende Finanstilsynet skal være oversatt til vertslandets språk. En tilsvarende hjemmel er gitt i forskriften som gjelder for de utenlandske foretakene. Forskriftene tilsvarer artikkel 153 i Solvens II- direktivet. Tilsynsmyndigheten i vertsstaten kan kreve at de opplysninger den har rett til om den virksomhet forsikringsforetaket skal drive med i vertsstaten, skal gis på det offisielle språk som benyttes i vertsstaten. Finanstilsynet bør derfor ha hjemmel for å pålegge foretaket å oversette de opplysninger som skal gis til Finanstilsynet. Det vises til forslag til § 4-3 første ledd samt omtale i punkt 5.1.4.

4.2.6 Særskilte regler for pensjonsforetak

Filialforskriften for forsikringsselskap og pensjonsforetak § 4a har særregler som gjelder meldinger for pensjonsforetak som vil drive grensekryssende virksomhet. Bestemmelsene er basert på tjenestepensjonsdirektivet artikkel 20.

Tjenestepensjonsdirektivet har ikke regler som sondrer mellom filial og grenseoverskridende virksomhet. Reglene i direktivets artikkel 20 stiller lignende, men ikke helt like vilkår for at hjemlandstilsynet skal kunne oversende melding om grensekryssende virksomhet som det loven stiller som krav til filialetablering. Fristene ved behandling av meldingene for tilsynsmyndighetene i hjemlandet og vertslandet er også de samme som ved filialetablering i forsikring.

Hjemlandstilsynet skal sende melding til vertsstatens tilsynsmyndigheter senest innen tre måneder etter at melding som nevnt i første ledd er mottatt. Dette gjelder likevel ikke hvis hjemlandstilsynet har grunn til å anta at pensjonsforetakets organisatoriske og administrative forhold eller finansielle situasjon ikke er forsvarlig eller ledelsens kvalifikasjoner og erfaring ikke er forenlig med forvaltningen av den aktuelle pensjonsordning. Pensjonsforetaket kan starte forvaltningen av pensjonsordningen senest to måneder etter at meldingen er oversendt til vertslandsmyndigheten. Vertslandstilsynet skal innen 2 måneders fristen oversende opplysningene om relevant pensjonslovgivning mv. til hjemlandsmyndigheten.

Finanstilsynet foreslår at artikkel 20 i direktivet gjennomføres i hovedsak med eksplisitte bestemmelser mest mulig i samsvar med innholdet i direktivet. Det vises til forslag til § 4-2 i samleforskriften.

4.2.7 Videreføring av unntak fra kontoføringsreglene

Gjeldende filialforskrift for forsikringsforetak § 6 fastsetter at bestemmelsene om kontoføring i forsikringsvirksomhetsloven § 9-23 og § 10-16 (jf. §§ 3-23 og 4-16) ikke skal gjelde ved forvaltning av utenlandske foretaks pensjonsordning. Dette unntak foreslås videreført i livsforsikringsforskriften kapittel 8. Det vises til forslag til endringer i livsforsikringsforskriften § 8-1 annet ledd bokstav b

4.3 Bestemmelser som gjelder e-pengeforetak og betalingsforetak

Gjeldende forskrift om e-pengeforetak §§ 15 og 20-27 gir regler om foretakenes adgang til å yte grensekryssende virksomhet utenfor Norge. Informasjonen som norske e-penge- eller betalingsforetak skal gi ved melding om bruk av agent i Norge, fremgår av en henvisning fra de generelle bestemmelsene om foretakene til samleforskriften § 4-5.

4.4 Forskrifter som foreslås opphevet

Det vises til omtale innledningsvis i kapittel 4. Gjeldende forskrifter på området foreslås opphevet, og bestemmelser som ikke er dekket av finansforetaksloven, tas inn i samleforskriften.

5. EØS-foretaks virksomhet i Norge

I dag er regler for EØS-foretaks virksomhet i Norge regulert i følgende forskrifter:

- *Forskrift 28. desember 1993 nr. 1257 om tilsyn med finansinstitusjoner og forvaltningsselskap som har hovedsete i annen EØS-stat og som driver virksomhet i Norge m.v.*
- *Forskrift 2. mai 1994 nr. 326 om filial av banker og andre kredittinstitusjoner med hovedsete i annen stat innen Det europeiske økonomiske samarbeidsområde m.m*
- *Forskrift 7. juli 1994 nr. 717 om grenseoverskridende tjenesteyting av utenlandske banker og andre kredittinstitusjoner med hovedsete i annen stat innenfor det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, m.m.*
- *Forskrift 22. september 1995 nr. 827 om forsikringstjenesteytelser og etablering av filial av forsikringsselskap og pensjonsforetak med hovedsete i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde m.m.*
- *Forskrift 1. desember 1993 nr. 1075 om sammenslutning av forsikringsgivere benevnt Lloyd's*
- *Forskrift 1. juli 2010 nr. 1049 om betalingsforetak*
- *Forskrift 21. desember 2011 nr. 1444 om e-pengeforetak*

Det vises til omtale i kapittel 4. Lovens kapittel 5 gjennomfører i betydelig grad gjeldende forskriftsbestemmelser samt bestemmelser i CRD IV (2013/36/EU), Solvens II (2009/138/EU), tjenestepensjonsdirektivet (2003/41/EU) og betalingstjenestedirektivet (2007/64/EU) som angir rammer for foretak etablert innenfor EØS-området til å drive virksomhet i annen EØS-stat. I tillegg har finansforetaksloven særskilte regler for finansforetak som ikke omfattes av de nevnte direktiver, samt regler om utenlandske foretak som ikke er hjemmehørende i EØS og som ønsker å drive virksomhet i Norge.

For utenlandske finansforetaks virksomhet i Norge følger det av finansforetaksloven §§ 5-2 (5), 5-4 (4), 5-5 (5) og 5-7 (4) at departementet ved forskrift kan fastsette nærmere regler, samt utfylle eller gjøre unntak fra bestemmelsene for ulike typer finansforetak.

Finanstilsynet foreslår at gjeldende forskrifter, med unntak av forskrift om tilsyn, oppheves og erstattes av nye forskriftsbestemmelser. De nye foreslåtte bestemmelsene dekker nasjonale bestemmelser i gjeldende forskrifter som ikke er dekket av finansforetaksloven og som det er nødvendig å videreføre, samt krav i direktiver og forordninger som ikke er gjennomført i finansforetaksloven.

5.1 Generelle bestemmelser

5.1.1 Hvitvasking/terrorfinansiering

I lov av 6. mars 2009 nr. 11 om hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) er det i § 3 presisert at loven gjelder filialer av utenlandske foretak. Det anses ikke nødvendig å gjenta dette i forskrift til finansforetaksloven, slik det er gjort i gjeldende filialforskrift for banker. Det vises til departementets vurderinger i Prop. 125 L (2013-2014) kapittel 4.7.

5.1.2 Tilsynsbestemmelser

I dag er det en egen forskrift som regulerer tilsyn med utenlandske foretak som driver virksomhet her i riket (jf. forskrift av 28. desember 1993). Bestemmelser om vertslandets tilsynsmyndighet er gitt i CRD IV (2013/35/EU) artikkel 44, Solvens II (2009/138/EU) artikkel 153, 154, 155 og 159, tjenestepensjonsdirektivet (2003/41/EU) artikkel 20 og betalingstjenestedirektivet (2007/64/EU) artikkel 82 (2). Det anses at disse bestemmelsene i all hovedsak er dekket av den generelle forskriften om tilsyn.

Direktivene har nærmere regler om oppfølging av foretak som ikke etterlever vertslandets regler. Hovedregelen i slike tilfeller er at vertslandstilsynet må anmode hjemlandstilsynet om å iverksette tiltak. Først hvis tilsynsmyndigheten i hjemstaten ikke vil treffe tiltak overfor foretaket eller ikke lykkes i å få foretaket til å rette seg etter vertslandstilsynets oppfatning av gjeldende regelverk, kan vertslandstilsynet treffe egne tiltak herunder forby videre virksomhet i vertslandet. Gjeldende forskrift for forsikringsforetak og pensjonsforetak presiserer at bestemmelsene om tilsyn er underlagt begrensninger fastsatt i ovennevnte direktivbestemmelser. Reglene retter seg mot finanstilsynets rettigheter og plikter. Det er Finanstilsynets vurdering at rammene for inngripen er tilstrekkelig dekket av forskriften om tilsyn med utenlandske EØS foretak (fastsatt med hjemmel i tilsynsloven) og at det således ikke er nødvendig å presisere dette særskilt i forskrift til finansforetaksloven. Det foreslås imidlertid at det tas inn særskilte bestemmelser i forskriften om tilsyn som gir Finanstilsynets hjemmel til å pålegge opphør av virksomhet i forskrift samt hjemmel til å begrense filialens råderett over eiendeler. Tilsvarende bestemmelser følger av gjeldende filialforskrifter.

Når det gjelder likviditetstilsyn med banker mv. som i dag er regulert i filialforskriften § 8, fremgår det av EU-reglene (CRR) at filialene fra og med innføringen av kvantitative likviditetskrav (dvs. 1. oktober 2015 når det ble innført krav til LCR i EU) er underlagt hjemlandets regler på området.

5.1.3 Lovvalg

Filialforskriften for banker mv. inneholder i § 10 bestemmelser om lovvalg. Tilsvarende bestemmelser følger av finansavtaleloven § 3. For forsikringsforetak er det en egen lov om lovvalg, jf. lov av 27. november 1992 nr. 111 om lovvalg i forsikring. Finanstilsynet anser at det ikke er grunnlag for å regulere lovvalg utover det som følger av eksisterende lovbestemmelser.

5.1.4 Krav til språk

Filialforskriften som gjelder for de utenlandske forsikringsforetakene inneholder i § 11 en hjemmel som gir Finanstilsynet anledning til å kreve at melding med bilag og andre opplysninger som selskapet skal sende Finanstilsynet skal være på norsk. Bestemmelsen tilsvarer artikkel 153 i Solvens II- direktivet. For kredittinstitusjoner er det gitt krav om språk

i teknisk standard til CRD IV art 36 og 39 (forordning 926/2104) som fastsetter at tilsynsmyndigheten skal offentliggjøre hvilke(t) språk som aksepteres for slike meldinger. Forordning vil på sikt måtte inntas i norsk rett.

Finanstilsynet har i § 5-4 i samleforskriften foreslått en hjemmel til å fastsette nærmere regler om krav til bla språk som skal benyttes ved melding etter finansforetaksloven.

5.2 Særskilt regler for forsikringsforetak og pensjonsforetak

Flere av de reglene som gjelder norske foretaks virksomhet i andre EØS-land, gjelder tilsvarende for EØS-foretaks virksomhet i Norge. Det vises til omtale i 4.2 og forslag til § 5-1 om unntak for gjenforsikring (jf. omtale i punkt 4.2.1) og omtale av koassuranse i punkt 4.2.2.

Finanstilsynet foreslår at det i forskrift gis unntak fra plikten til å opplyse om garantiordning ved melding om filialetablering/grenseoverskridende virksomhet, da et slikt krav ikke kan avledes av Solvens II-direktivet. Det vises til forslag til § 5-1 andre ledd i samleforskriften.

5.2.1 Om Lloyd's

Etter *forskrift av 1. desember 1993 nr. 1075 om sammenslutningen av forsikringsgivere benevnt Lloyd's* vil regler om forsikringsvirksomhet og bestemmelser gitt i medhold av loven som gjelder for forsikringsselskaper som har sitt hovedsete i en annen stat som omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde få anvendelse på virksomheten til Lloyd's.

Lloyd's er ikke et foretak i tradisjonell forstand, men en sammenslutning (association) av forsikringsgivere. Det følger av Solvens II-direktivet annex III (27) at Lloyd's anses som et foretak i henhold til Solvens II-reglene. Det foreslås at den særskilte forskriften om Lloyd's oppheves og at det i stedet tas inn en tilsvarende bestemmelse i samleforskriften som sier at finansforetakslovens regler om EØS-foretaks virksomhet i Norge også gjelder Lloyd's.

I gjeldende filialforskrift er det også i § 6 tredje ledd en særskilt regulering av generalagenter som opptrer på vegne av Lloyd's. Det vises til omtale i 5.2.2.

5.2.2 Generalagent

Reglene i gjeldende filialforskrift § 6 om generalagent foreslås videreført med enkelte forenklinger i samleforskriften § 5-6.

5.2.3 Livsforsikring: Urimelige premier og regler ved flytting

Finansforetaksloven gir omfattende regler om hvilke deler av loven og forsikringsvirksomhetsloven som skal gjøres gjeldende for utenlandske finansforetak. Lovens § 5-3 erstatter i hovedsak de regler som filialforskriften gjør gjeldende for de utenlandske EØS forsikrings- og pensjonsforetakene. Det er enkelte regler i filialforskriften som ikke er videreført i loven. De har begge som formål å tilpasse de norske vertslandsreglene til hjemstaten enekompetanse til å føre finansielt tilsyn[4].

Den ene tilpasningsregelen knytter seg til Finanstilsynets fullmakt etter forsikringsvirksomhetslovens § 3-6 tredje ledd til å nedlegge forbud bruk av pristariffer som Finanstilsynet finner er ubetryggende eller urimelige. Inngrepsbestemmelsen er i

[4] Det følger av artikkel 30 nr. 1 at "Finansielt tilsyn med forsikrings- og gjenforsikringsforetak, herunder med den virksomhet de utøver gjennom filialer eller i henhold til adgangen til å yte tjenester, skal være hjemstatens eneansvar."

finansforetakslovens § 5-4 gjort gjeldende overfor de utenlandske EØS-foretakene. I filialforskriften for forsikringsselskap § 10 nr.2 er tilsvarende regel tilpasset EØS regelverket ved at Finanstilsynets kompetanse er begrenset slik at "Finanstilsynet kan forby bruk av premier som Finanstilsynet finner urimelige". Det foreslås å videreføre presiseringen av Finanstilsynets inngrepsmulighet i samleforskriften § 5-5.

Den andre tilpasningsbestemmelsen knytter seg til reglene om flytting. Det følger av finansforetaksloven § 5-4 andre ledd at kapittel 6 i forsikringsvirksomhetsloven fortsatt skal gjelde for utenlandske livsforsikringsforetak og pensjonsforetak etablert innenfor EØS. Gjeldende filialforskrift har imidlertid en særregel som innebærer at reglene om såkalt seleksjonsfradrag ved flytting, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 11-14 sjette ledd (§ 6-14 fra 1. januar 2016) ikke gjøres gjeldende for utenlandske forsikringsforetak. Regelen innebærer at ved flytting av individuell pensjonsavtale kan avgivende forsikringsforetak kreve et seleksjonsfradrag dersom det legges til grunn ny helseprøving av forsikrede i mottakende forsikringsforetak. Unntaket er ikke gjort gjeldende generelt for individuelle livsforsikringer. Seleksjonsfradrag ved flytting er begrunnet i soliditetshensyn (forsikringstekniske hensyn). Finanstilsynet legger til grunn at bestemmelsene om beregning av flytteverdier i likhet med øvrige norske vertslandsregler, må fortolkes i lys av at hjemlandet skal ha enekompetanse til å føre finansielt tilsyn[5] og at bestemmelsene viker i den grad de måtte komme i strid med hjemlandets enerett. Finanstilsynet legger derfor til grunn at det ikke er hensiktsmessig å videreføre unntaksbestemmelsen i forskrift.

5.2.4 Skadeforsikring: Trafikktrygd

Det vises til omtale i punkt 4.2.4. I gjeldende filialforskrift er det i § 2a en presisering av at forskriften om trafikktrygd gjelder utenlandske foretak som tilbyr lovpliktig motorvognforsikring. Det anses ikke nødvendig å videreføre en slik presisering da det følger av forskriften at de omfattes.

5.2.5 Pensjonsforetak

Filialforskriftenes § 8a har særregler som gjelder meldinger for pensjonsforetak som vil drive grensekryssende virksomhet. Etter Finanstilsynets vurdering vil slike regler, som gjennomfører tjenestepensjonsdirektivet (2003/41/EU) artikkel 20, følge av hjemlandets regler for et pensjonsforetaks grenseoverskridende virksomhet. I norske regler er det tilstrekkelig at de fremgår når retten til å starte virksomhet inntrer. Det vises til forslag til § 5-7 i samleforskriften.

5.3 Bestemmelser som gjelder e-pengeforetak og betalingsforetak

Gjeldende forskrift om e-pengeforetak §§ 11-13, og forskrift om betalingsforetak §§ 24-28 regulerer utenlandske foretaks virksomhet i Norge. Alle bestemmelsene, i den grad noe ikke er dekket av loven, foreslås flyttet til samleforskriften kapittel 5, se forslag til § 5-8.

5.4 Forskrifter som foreslås opphevet

Det vises til omtale innledningsvis i kapittelet der Finanstilsynet foreslår å oppheve gjeldende forskrifter på området (med unntak av forskrift om tilsyn), og ta inn bestemmelser som ikke er dekket av ny finansforetakslov, i samleforskriften.

6. Kontroll med eiere av kvalifiserte eierandeler i finansforetak

Finansforetaksloven §§ 6-1 til 6-5 om kontroll med eiere av kvalifiserte eierandeler i finansforetak viderefører bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 til 2-6. Bestemmelsene gjelder enhver som vil erverve en eierandel på 10 prosent eller mer (kvalifisert eierandel) i et finansforetak, eller vil erverve en eierandel som innebærer at en kvalifisert eierandel vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 30 eller 50 prosent av kapitalen eller stemmene i finansforetaket. Bestemmelsene gjelder for alle typer av finansforetak.

Forskrift 18. desember 2003 nr. 1639 om eierkontroll i finansinstitusjoner er gitt med hjemmel finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-2 og 2-3. Bestemmelsene i forskriften foreslås videreført med hjemmel i finansforetaksloven § 6-1 sjette ledd første punktum. Forslag til bestemmelser fremgår av utkast til samleforskrift kapittel 6. Finanstilsynets forslag til videreførte bestemmelser innebærer en forenkling av teksten som ikke anses å være av materiell karakter.

For betalingsforetak med ordinær og begrenset tillatelse videreføres gjeldende rett ved at finansforetaksloven kapittel 6 ikke får anvendelse for disse. Det foreslås at finansforetaksloven § 6-3 annet ledd og § 6-1 i samleforskriften skal gjelde for betalingsforetak med ordinær konsesjon. Det vises til forslag til bestemmelse i utkast til samleforskrift § 1-4 annet ledd og § 2-4 tredje ledd.

6.1 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift 18. desember 2003 om eierkontroll i finansinstitusjoner foreslås videreført i samleforskriften, jf. omtale over.

7. Etablering av finansforetak

7.1 Godkjenning av vedtektsendringer

Det følger av kapittel 7 i finansforetaksloven at finansforetak kan organiseres som allmennaksjeselskap, aksjeselskap, sparebank, gjensidig forsikringsselskap eller samvirkeforetak. Banker kan bare organiseres som allmennaksjeselskap eller sparebank, mens forsikringsselskap kan være allmennaksjeselskap eller gjensidig selskap. Kredittforetak og finansieringsforetak skal som hovedregel organiseres som allmennaksjeselskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak.

Finanstilsynet har i vedlegg til høringsnotatet av 23. juni 2015 om tilpasning av forskrifter til finansforetakslov (del I) presentert en oversikt over hva vedtektene for de ulike typer foretak skal inneholde. Finansdepartementet fastsatte 1. desember 2015 forskrift om godkjennelse av vedtektsendringer i finansforetak og finansstiftelser. Av forskriften følger det at vedtektsendringer kan gjennomføres uten særskilt godkjennelse, med mindre forskriften stiller krav om godkjennelse. Det er i forskriftens §§ 2, 3 og 4 angitt nærmere hvilke endringer som må godkjennes.

Ved kapitalendringer vil godkjennelse av tilhørende vedtektsendring, ligge indirekte i Finanstilsynets samtykke til kapitalendringen. Slike vedtektsendringer vil således ikke fordre separat godkjennelse etter finansforetaksloven § 7-10.

Forskrift om godkjennelse av vedtektsendringer i finansforetak og finansstiftelser foreslås opphevet og tilsvarende bestemmelser som i forskriften foreslås tatt inn i samleforskriften kapittel 7.

7.2 Forskrift som foreslås opphevet

Forskrift 1. desember 2015 nr. 1376 om godkjennelse av vedtektsendringer i finansforetak og finansstiftelser foreslås opphevet og slik at bestemmelsene tas inn i samleforskriften, jf. omtale i punkt 7.1.

8. Generalforsamling, styrings- og kontroll- organer mv.

8.1 Generelt om krav til styre og ledelse i kredittinstitusjoner

Det følger av CRD IV artikkel 91 nr. 3 første punktum, at medlemmer av en kredittinstitusjons styre og ledergruppe skal ta hensyn til egne forutsetninger og arten, omfanget og kompleksiteten av finansforetakets virksomhet, ved vurderingen av hvor mange verv/stillinger vedkommende kan ha i tillegg til vervet/stillingen i finansforetaket. For systemviktige institusjoner angir direktivet særlige begrensninger når det gjelder antall verv/stillinger personene kan besitte samtidig.

Finansforetaksloven § 13-5 stiller krav om forsvarlig organisering. Styret har et kollektivt ansvar etter § 8-6 å sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, herunder påse at kravene til organisering av foretaket og etablering av forsvarlige styrings- og kontrollsystemer blir etterkommet. Kapasitet vil kunne være et element i denne vurderingen, men slik at det ikke er en plikt som påhviler det enkelte medlem.

Finanstilsynet legger til grunn at de ovennevnte bestemmelsene og kravet om forsvarlig organisering ligger et krav og forventing om at personer som påtar seg et styreverv også kan utføre oppgaven på en tilfredsstillende måte, og at foretakets styre skal følge opp slike forhold. Styreansvar, egnethetsvurderinger og kravene til organisering anses tilstrekkelig for tilsynsmessig oppfølging.

Finanstilsynet finner det ikke hensiktsmessig å foreslå nærmere regulering av konkrete krav til antall verv mv. for styremedlemmer, men anser at finansforetaksloven tilfredsstiller de krav som stilles etter CRD IV på området.

8.2 Valg av medlemmer til generalforsamling i sparebanker mv.

Finansforetak som ikke er organisert i aksjeselskaps form skal fastsette i vedtektene hvordan generalforsamlingen sammensettes. Generalforsamlingen er sparebankers øverste organ og erstatter det tidligere forstanderskapet.

Det følger av finansforetaksloven at det skal legges vekt på at de valgte medlemmene i generalforsamlingen samlet avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjon. Sparebankloven, som oppheves fra 1. januar 2016, inneholder

tilsvarende bestemmelse for forstanderskapet. For sparebanker kan kundebegrepet omfatte både innskytere, lånekunder og kunder som benytter bankens betalingstjenester.

Etter finansforetaksloven er egenkapitalbeviseierne sikret minimum 1/5 og maksimalt 2/5 av representantene i generalforsamlingen. Etter finansforetaksloven skal ansatte skal være representert, men kan maksimalt utgjøre ¼ av generalforsamlingen. Av forskrift til sparebankloven følger det at ansatte har rett til å velge ¼ av medlemmene i generalforsamlingen. Utover dette er det ikke fastsatte kvantitative regler om representasjon fra interessegrupper.

Det følger av finansforetaksloven at departementet kan fastsette nærmere regler om valg av medlemmer til generalforsamlingen, herunder om stemmerett, valgbarhet, funksjonstid og bortfall av verv, valgmåte og tvister om valget.

Sparebanker er selveiende institusjoner. I motsetning til finansforetak som er gjensidige selskap og medlemsforeninger, er det ingen direkte eierinteresse til institusjonen. Tradisjonelt har innskyterne hatt rett tilrepresentasjon i forstanderskapet ut i fra at de har en økonomisk interesse i banken.

For å sikre innflytelse for innskyterne og innflytelsesspredning i generalforsamlingen i sparebanker, foreslår Finanstilsynet at det, i tillegg til minstekrav som gjelder egenkapitalbeviseiere og ansatte, også gis minstekrav om innskyternes representasjonsrett. . Tilsvarende krav bør gjelde for sparebankstiftelser. For kunde- og medlemseide institusjoner anses slike minstekrav ikke nødvendig.

I Sparebankloven var det frem til 1. januar 2006, ved opphevelsen av krav om offentlig valgt styremedlem, regler om at forstanderskapet skulle ha like mange medlemmer og varamedlemmer valgt av sparebankenes innskytere og kommunestyret. Innskyterne var således sikret en representasjon. I forbindelse med lovendringen i 2006 var det enighet om at kundevalgets innflytelse i forstanderskapet skulle styrkes, samtidig som sparebankene skulle gis noe mer frihet til selv å fastsette regler om valg til forstanderskap i vedtektene.

Finanstilsynet skal godkjenne vedtektene til sparebankene, herunder påse at de at de valgte medlemmene i generalforsamlingen samlet avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjon. Administrasjonen mener det er mer hensiktsmessig å fastsette minimumskrav til innskyterrepresentasjon, fremfor å vurdere dette fra sak-til-sak.

Finanstilsynet foreslår at minst halvparten av medlemmene av generalforsamlingen i tradisjonelle, selveiende sparebanker skal velges av og blant innskyterne i banken. I sparebanker som har utstedt eierandelskapital, skal innskyterne ha rett til å velge minst ¼ av medlemmer til generalforsamlingen. Ansattes rett til å velge ¼ av medlemmene i generalforsamlingen i sparebanker foreslås videreført. Videre foreslås det at krav til valgbarhet for innskytere. Sparebanklovens krav om minsteinnskudd på 500 kroner har vært uendret siden slutten av 70-tallet og anses utdatert. Finanstilsynet foreslår at grensen justeres til innskudd over 2 500 kroner i løpet av de siste 6 måneder.

Egenkapitalbevisforskriften inneholder bestemmelser om valg for egenkapitalbeviseierne. Enkelte av disse bestemmelsene foreslås videreført i samleforskriften til finansforetaksloven. Tilsvarende foreslås bestemmelsene om innskytervalg til forstanderskapet og

enkeltbestemmelser i deler av forskrift om ansattes valg til generalforsamling i sparebanker videreført i samleforskriften.

Utkast til bestemmelser fremgår av forslag til samleforskrift kapittel 8, se §§ 8-1 flg.

8.3 Internrevisjon

Krav om internrevisjon fremgår av finansforetaksloven § 8-16. Unntak fra krav om internrevisjon fremgår av forskrift om risikostyring og internkontroll, som gjelder de fleste foretak under tilsyn av Finanstilsynet. Som en konsekvens av at finansforetak foreslås tatt ut av virkeområdet til forskriften, jf. omtale i kapittel 13, er det behov for en særskilt unntaksbestemmelse for finansforetak.

I risikostyringsforskriften er det for foretak med mindre enn 10 mrd. kroner i forvaltningskapital gitt unntak fra kravet om internrevisjon. Tilsvarende unntak følger ikke av de nye Solvens II-kravene for forsikringsforetak. Finanstilsynet vil likevel foreslå at unntaket videreføres for CRR/CRD IV-foretak og andre finansforetak. CRD IV stiller i motsetning til Solvens II ikke eksplisitte krav til internrevisjonen, bare at foretakene skal ha tilfredsstillende internkontroll.

Det foreslås en bestemmelse i samleforskriften § 8-3 som viderefører unntak fra krav om internrevisjon for finansforetak som ikke er forsikringsforetak med forvaltningskapital under 10 milliarder kroner.

8.4 Revisjonsutvalg

Forskrift 11. januar 2010 nr. 18 om hvilke finansinstitusjoner som kan vedtektsfeste at det samlede styret skal fungere som institusjonens revisjonsutvalg er gitt med hjemmel i forretningsbankloven § 16c og sparebankloven § 17e. Forskriften bestemmer at finansinstitusjoner og forsikringsselskaper som i mer enn 12 måneder har hatt en samlet forvaltningskapital på mer en 20 milliarder kroner, ikke kan ha vedtekter som fastsetter at det samlede styret skal fungere som institusjonens revisjonsutvalg. Det følger av finansforetaksloven § 8-20 tredje ledd at det i vedtektene kan fastsettes at det samlede styret skal fungere som foretakets revisjonsutvalg, med mindre Finanstilsynet ved enkeltvedtak bestemmer noe annet. Finanstilsynet anser at det er lite hensiktsmessig å foreta en individuell vurdering av dette. Kravet om eget revisjonsutvalg bør gjelde de største og mest komplekse foretakene. Det foreslås derfor at gjeldende regler videreføres. Forskriftens bestemmelse foreslås tatt inn i samleforskriften kapittel 8, se § 8-4.

8.5 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift 11. januar 2010 nr. 18 om hvilke finansinstitusjoner som kan vedtektsfeste at det samlede styret skal fungere som institusjonens revisjonsutvalg foreslås opphevet, jf. omtale i 8.4 om bestemmelser som tas inn i samleforskriften.

Forskrift om 18. desember 1995 nr. 1106 instruks for kontrollkomiteer i finansieringsforetak er gitt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 3-11. Ved ikrafttredelsen av ny lov oppheves det lovpålagt kravet til kontrollkomité i finansforetak. Forskriften foreslås opphevet.

Forskrift 8. november 1979 nr. 1 om kommunestyrets/fylkestingets valg av varamedlemmer til sparebankenes forstanderskap er gitt med hjemmel i sparebankloven § 8. Finansforetaksloven har ikke krav om at kommunestyret velger medlemmer og varamedlemmer til forstanderskap eller øverste organ. Forskriften foreslås opphevet.

Forskrift 23. desember 1977 nr. 9386 om de ansattes rett til representasjon i sparebankenes og forretningsbankenes styrende organer er gitt med hjemmel i sparebankloven og forretningsbankloven. Finansforetaksloven § 8-4 regulerer styrets sammensetning, herunder ansattes rett til representasjon i styret. Etter Finanstilsynets vurdering vil ikke de hensyn finanslovgivningen skal ivareta kreve ytterligere regulering på dette punkt, og forskriften foreslås opphevet. Forskriften hører under Arbeids- og sosialdepartementet.

Forskrift 16. desember 2005 nr. 1514 om innskyteres valg på valgdager eller valgmøter til forstanderskapet er gitt med hjemmel i sparebankloven. Enkeltbestemmelser som videreführer innskyternes valgrett foreslås inntatt i samleforskrift. Forskriften foreslås opphevet.

Forskrift 29. juni 1978 nr. 8554 om valgkomiteer i sparebanker er gitt med hjemmel i sparebankloven. Forskriften foreslås opphevet.

9. Tillitsvalgte og ansatte

9.1 Gjensidig representasjon

Forskrift 1. juni 1990 nr. 433 om gjensidig representasjon i styrende organer er gitt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 2-8.

Finansforetaksloven § 9-1 videreführer finansieringsvirksomhetsloven § 2-8. Loven videreführer også flere av bestemmelsene i forskrift om forbud mot gjensidig representasjon. Forskriftens § 2 første ledd annet punktum om krav til ekstern representasjon i konsernforetaket er videreführt i finansforeksloven § 8-4 første ledd.

Det er motstrid mellom finansforetaksloven § 9-1 og forskriftens § 2 annet ledd. Finansforetaksloven § 9-1 bestemmer at forbudet mot gjensidig representasjon ikke er til hinder for at tillitsvalgte eller ansatte i finansforetak som deltar i en samarbeidende gruppe, utgjør inntil tre firedeler av medlemmene i styret i et finansforetak som driver virksomhet som omfattes av samarbeidet, eller i styret i morselskap for slikt foretak. Forskriften § 2 bestemmer at kredittforetak som eies med mer enn 50 prosent av andre finansinstitusjoner, uten hinder av forbudet kan ha representanter fra eierselskapene i sine styrende organer. Likevel skal minst to femtedeler av styremedlemmene i et slikt selskap være personer som ikke har tillitsverv eller er ansatt i en annen finansinstitusjon. Det følger av dette at forskriften § 2 annet ledd ikke videreføres.

Etter forskriften § 3 kan Finanstilsynet gi dispensasjon når det er ubetenkelig ut fra et konkurransemessig synspunkt, eller når særlig tungtveiende hensyn tilsier det. Finanstilsynet har i praksis gitt unntak fra forbudet mot gjensidig representasjon der finansforetakene ikke er i et konkurranseforhold, for eksempel dersom de ikke opererer i samme marked. Finanstilsynet mener dispensasjonsadgangen bør videreføres, men at den knyttes til lovens vurderingstema slik at dispensasjon kan gis når dette må anses ubetenkelig ut fra de hensyn loven skal ivareta.

Forslag til bestemmelser som viderfører enkelte bestemmelser i forskrift om gjensidig representasjon i styrende organer som finansforetak som ikke er organisert som aksjeselskap er tatt inn i utkast til samleforskrift kapittel 9.

9.2 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift av 1. juni 1990 nr. 433 om gjensidig representasjon i styrende organer foreslås opphevet, jf. omtale i punkt 9.1.

10. Egenkapital

10.1 Egenkapitalbevis

Finansforetakslovens kapittel 10 viderefører blant annet bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2b om kapitalforhold og egenkapitalbevis. *Forskrift 29. juni 2009 nr. 913 om egenkapitalbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper* er gitt med hjemmel i sparebankloven § 2 og § 8, finansieringsvirksomhetsloven § 2b-2, § 2b-14, § 2c-13 fjerde ledd og § 3-1 og forsikringsvirksomhetsloven § 4-2. Finansforetaksloven § 10-9 femte ledd og 10-11 fjerde ledd gir departementet hjemmel til å fastsette nærmere regler om egenkapitalbevis. Gjeldende bestemmelser i forskrift om egenkapitalbevis kapittel 5 foreslås tatt inn i samleforskriften kapittel 10. Forskriftens § 2 foreslås ikke videreført, da Statens Finansfond ikke lenger eksisterer. Forskriftens bestemmelser i kapittel 3 er omtalt i punkt 8.2 i høringsnotatet.

10.2 Forskrift som foreslås opphevet

Forskrift 29. juni 2009 nr. 913 om egenkapitalbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper foreslås opphevet, jf. omtale i punkt 10.1.

11. Fremmedkapital

11.1 Obligasjoner med fortrinnsrett

Flere av bestemmelsene i gjeldende *forskrift av 25. mai 2007 nr. 550 om kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett i en sikkerhetsmasse bestående av offentlige lån, utlån med pant i bolig eller annen fast eiendom* om utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett er inntatt i finansforetaksloven. For å unngå unødvendig dobbelregulering foreslås enkelte av disse tatt ut av forskriftsforslaget. Bestemmelsene som foreslås tatt ut gjelder hovedsakelig de innledende paragrafene og bestemmelsene om felles gjeldsforfølgning. Reglene om gjeldsforfølgning foreslås også noe revidert slik at de er i samsvar med loven. Loven angir at felles gjeldsforfølgning bare skal skje gjennom offentlig administrasjon. Den opprinnelige forskriftens henvisninger til konkurs og gjeldsforhandling foreslås derfor tatt ut.

Som følge av at krav til forsvarlig virksomhet, kapitalforvaltning m.v fremgår av finansforetakslovens kapittel 13, anses det ikke nødvendig å videreføre OMF-forskriftens forsvarlighetskrav.

Finanstilsynet foreslår videre enkelte endringer av strukturell og språklig karakter. Den opprinnelige strukturen i OMF-forskriften er foreslått beholdt, men likevel slik at det foreslås sammenslåing av enkelte bestemmelser. Dette gjelder særlig i bestemmelsene om felles gjeldsforfølgning og om sikkerhetsmassen. Gjeldende forskrift § 4, første ledd er flyttet til forslag til samleforskrift § 11-4, fjerde ledd. I forslaget til § 11-4 er det også laget ny

henvisning til forordning 575/2013, artikkel 129 (1) til (4) som erstatter henvisningen til direktiv 2006/48/EF.

Finansdepartementet har i desember 2015 vedtatt at OMF-foretak skal være underlagt krav til likviditetsreserve (LCR) fra 30. juni 2016. Det er et spørsmål om likviditetsbestemmelsene i OMF-regelverket bør justeres i lys av at det innføres et slikt krav.

Obligasjoner med fortrinnsrett kan inngå som likvide eiendeler i likviditetsreserven som skal oppfylle likviditetskravet (LCR). Det stilles i den forbindelse krav om et minimum nivå på overpantsettelse (2 prosent for OMF som skal inngå på nivå 1). Kravet retter seg mot obligasjonene som sådan og ikke til regelverket. Den europeiske banktilsynsmyndigheten, EBA, har i en rapport om regulatorisk rammeverk for obligasjoner med fortrinnsrett, gitt uttrykk for at et minimumskrav til overpantsettelse vil være "regulatory best practice". Det påpekes samtidig at nivået på overpantsettelsen må vurderes nærmere ut i fra andre sider av regelverket (bl.a. verdsettelse). Finanstilsynet har innenfor tidsrammen som har vært til rådighet ikke hatt anledning til å vurdere dette.

11.2 Forskrift som foreslås opphevet

Forskrift av 25. mai 2007 nr. 550 om kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett i en sikkerhetsmasse bestående av offentlige lån, utlån med pant i bolig eller annen fast eiendom foreslås opphevet, jf. omtale i punkt 10.1.

12. Foretaksendringer, avvikling og omdanning

12.1 Overdragelse av porteføljer

Finansforetaksloven § 12-27 regulerer porteføljeoverdragelser, som skal gjelde både for låne- og forsikringsporteføljer. Reglene bygger på tilsvarende regler i forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-6 og 3-8 og forretningsbankloven § 31.

Forskrift 22. mai 1996 om overdragelse av forsikringsportefølje tegnet etter reglene om etableringsrett eller utveksling av tjenesteytelser er gitt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven 1988 § 3-8 og videreført med hjemmel i overgangsreglene i forsikringsvirksomhetsloven § 17-2. Bestemmelser tilsvarende forskriften foreslås videreført i samleforskriften med hjemmel i finansforetaksloven § 12-27 tredje ledd annet punktum.

Finanstilsynet forslår imidlertid at varslingsplikten overfor kunden er uavhengig av om avtalene i porteføljen er tegnet etter regler om grenseoverskridende virksomhet/filialetablering ("gov/fil") eller ikke, men gjelder generelt for alle forsikringsporteføljer der risikoen består i Norge.

12.2 Forskrift som foreslås opphevet

Forskrift 22. mai 1996 nr. 506 om overdragelse av forsikringsportefølje tegnet etter reglene om etableringsrett eller utveksling av tjenesteytelser. Forskriften foreslås opphevet, jf. omtale i punkt 12.1.

13. Krav til virksomheten i finansforetak

13.1 Risikostyring - generelt

Forskrift om risikostyring og internkontroll omfatter de fleste foretak under tilsyn, også de som ikke er underlagt kapitaldekningsregler. I forskrift om risikostyring og internkontroll er ansvaret til styret og daglig leder angitt. Det gis også krav til hvordan risikostyringen og internkontrollen skal organiseres, gjennomføres og dokumenteres.

Finansforetaksloven fastsetter overordnede krav til finansforetakenes organisering, styring og kontroll av sin virksomhet. Bestemmelsene viderefører regler som inngår i gjeldende lov- og forskriftsverk, men er utbygget med utgangspunkt i de bestemmelser som inngår i pilarene 2 og 3 i kredittinstitusjons- og forsikringsdirektivene.

For finansforetak vil det etter ikrafttredelse av ny finansforetakslov være overlapp mellom virksomhetsreguleringen i loven og risikostyringsforskriften. Finansforetak som omfattes av kapitaldekningsregler etter CRD IV er i tillegg underlagt krav til risikostyring og kontroll i kapitalkravsforskriften. Kapitalkravsforskriften stiller generelle krav til styrets rolle og retningslinjer og rutiner for risikostyring og kontroll. Videre inneholder den særskilte krav for banker mv. som benytter interne modeller (IRB).

Risikostyringbestemmelsene i kapitalkravsforskriften utfyller kravene i finansforetaksloven kapittel 13 og ivaretar forpliktelser etter CRD IV. Finanstilsynet foreslår derfor at kredittinstitusjoner tas ut av risikostyringsforskriftens virkeområde tilsvarende det som tidligere er foreslått for forsikringsforetak. For disse foretakene anses kravene etter risikostyringsforskriften i det vesentlige å være ivaretatt gjennom finansforetaksloven, kapitalkravsregelverket og Solvens II-regelverket.

For finansforetak som er banker, finansieringsforetak, kredittforetak og morselskap til slike, foreslås det at direktivbestemmelser (jf. direktiv 2013/36/EU) om styring og kontroll som er tatt inn i kapitalkravsforskriften flyttes til CRR/CRD IV-forskriften. I tillegg foreslås det videreført enkelte elementer fra risikostyringsforskriften som presiserer gjennomføringen av internkontroll og rapportering til styret samt en utfyllende bestemmelse om compliance-funksjonen som er et krav etter finansforetaksloven.

Forslag til bestemmelser fremgår av utkast til nytt kapittel VI i CRD IV/CRR-forskriften, jfr vedlegg 1, kapittel 8.

Finanstilsynet foreslår at risikostyringsforskriften fortsatt skal gjelde e-pengeforetak, betalingsforetak og pensjonsforetak. Det anses ikke hensiktsmessig å lage nye forskriftsbestemmelser for disse som dekker det samme området.

Forslag til unntaksbestemmelse for betalingsforetak og e-pengeforetak er tatt inn i utkast til samleforskrift § 1-4. For pensjonskasser følger unntak av forslag til samleforskrift for pensjonsforetak. Det vises til omtale i kapittel 22.

13.2 Unntak fra krav om risikoutvalg

Det følger av finansforetaksloven at styret skal overvåke og styre finansforetakets samlede risiko og jevnlig vurdere om finansforetakets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten. Finansforetaksloven innfører plikt for alle

finansforetak til å ha risikoutvalg som skal forberede styrebehandlingen, gi råd til styret om risikostrategi og følge opp at strategien gjennomføres. Risikoutvalget påvirker ikke det samlede styrets ansvar for å overvåke og styre foretakets risiko og kapitalbehov. Kravet har sin opprinnelse i kapitaldekningsdirektivet og gjelder i utgangspunktet kun for institusjoner av vesentlig betydning og kompleksitet.

Forsikringsforetak skal i samsvar med Solvens II-direktivet utarbeide ORSA, en egenevaluering av risiko og kapitalbehov som har likhetstrekk med kapitalbehovsvurderingen for bankene (ICAAP). Selv om Solvens II-direktivet ikke stiller krav til risikoutvalg, mener Finanstilsynet at ORSA-vurderingens paralleller til ICAAP tilsier at også forsikringsforetak av en viss størrelse bør ha et risikoutvalg.

For kredittinstitusjoner og verdipapirforetak er kravet til risikoutvalg i dag regulert nærmere i kapitalkravsforskriften. Det følger av forskriften at foretak med en forvaltningskapital under 20 mrd. kroner kan velge at hele styret utgjør risikoutvalget eller velge kombinert risiko- og revisjonsutvalg.

Finanstilsynet foreslår at unntaket for foretak med en forvaltningskapital under 20 mrd. kroner videreføres for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. Det er Finanstilsynets vurdering at det samme unntaket bør gjelde for øvrige finansforetak.

I finansforetaksloven er plikten til å utarbeide ICAAP lagt på institusjonsnivå. I samsvar med adgangen etter kapitaldekningsdirektivet, er det i forslaget til forskrift om anvendelse av soliditetsregler på konsolidert basis foreslått at ICAAP kan gjennomføres på konsolidert grunnlag for øverste norske foretak i en gruppe, men slik at ICAAP for enkeltselskap fremgår særskilt i gruppens ICAAP. Tilsvarende følger det av Solvens II-regelverket at et holdingforetak eller forsikringsforetak kan søke gruppetilsynsførende myndighet om å foreta egenvurderingen av risiko og solvens på gruppenivå samtidig med tilsvarende egenvurdering i et datterforetak i gruppen samt utarbeide ett felles dokument som inneholder alle vurderinger.

Finanstilsynet foreslår at unntak for risikoutvalg tilpasses unntaket fra krav om revisjonsutvalg. Det følger av finansforetaksloven at kravet om revisjonsutvalg ikke gjelder datterforetak i finanskonsern der morselskapet har revisjonsutvalg, kredittforetak som utsteder OMF og finansieringsforetak som ikke har utstedt aksjer eller egenkapitalbevis på notert marked og ikke har utstående obligasjoner eller sertifikater med samlet pålydende på 100 millioner euro eller mer. Det er som nevnt en forutsetning at det samlede styret i de respektive selskapene vil måtte utføre risikoutvalgets oppgaver for det enkelte foretak. Med unntaksbestemmelsen vil kravet om risikoutvalg bare gjelde de største selskapene på konsernnivå. I enkelte grupper, blant annet DNB og Storebrand, er datterforetakene betydelige aktører. Finanstilsynet foreslår derfor at de generelle unntaksbestemmelsene bør kombineres med en hjemmel for Finanstilsynet å pålegge datterforetak som er betydelige aktører innenfor sin bransje om å etablere et risikoutvalg.

Pensjonsforetak vil ikke omfattes av kravet til risikoutvalg dersom Finanstilsynets tidligere forslag om å gi unntak fra finansforetakslovens bestemmelser på dette punktet følges opp. E-pengeforetak og betalingsforetak vil i praksis være unntatt fra kravet, som følge av at de faller under grensen på 20 mrd. kroner. Samlet antas forskriftene å begrense behovet for enkeltsaksbehandling i Finanstilsynet.

Forslag til unntaksbestemmelse er tatt inn i utkast til samleforskrift § 13-1.

I utkastet § 13-2 er det foreslått en bestemmelse som regulerer risikoutvalgets oppgaver. Det fremgår av finansforetaksloven § 13-6 at risikoutvalget er et saksforberedende organ for styret. I forslaget til beskrivelse av utvalgets oppgaver har man tatt utgangspunkt i omtale av risikoutvalget i CRD VI-direktivet artikkel 76, samt sett hen til EBAs og Baselkomiteens anbefalinger om virksomhetsstyring[6].

13.3 Særlig om e-pengeforetak og betalingsforetak

Paragraf 2 i forskrift om betalingsforetak gjelder tilsvarende for e-pengeforetak, og angir hvilke aktiviteter foretakene kan drive i tillegg til e-pengevirksomhet og betalingstjeneste-virksomhet.

Bestemmelsens tredje ledd bokstav a angir at slike foretak kan drive nært tilknyttede tilleggstjenester, valutavirksomhet, oppbevaringsvirksomhet samt elektronisk behandling og arkivering av betalingsinformasjon. At foretakene kan yte tilknyttet valutavirksomhet, fremgår av finansforetaksloven § 2-3 fjerde ledd. Resten av bokstav a fremstår som en veiledningsbestemmelse som antas å omfattes av adgangen til å yte betalingstjenester. Bokstav b viser til betalingssystemlovens regler. Foretakenes generelle adgang til å drive annen virksomhet i bokstav c fremgår av finansforetaksloven § 13-1.

Første og annet ledd i samme paragraf gjentar regler som følger i finansforetaksloven eller av generell forvaltningsrett. Paragrafen som helhet foreslås derfor ikke videreført i forslag til samleforskrift.

13.4 Forskrifter som foreslås endret

Forskrift 22. september 2008 om risikostyring og internkontroll. Finansinstitusjoner foreslås tatt ut av forskriftens virkeområde. Forskriften videreføres for e-pengeforetak, betalingsforetak og pensjonsforetak.

Forskrift 14. desember 2006 om kapitalkrav for forretningsbanker, sparebanker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond mv. (kapitalkravsforskriften). Kapittel 47 foreslås flyttet til forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV, jf. tidligere omtale. I tillegg bør enkelte henvisninger til finansieringsvirksomhetsloven endres.

Forskrift 22. august 2014 om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften). Det foreslås nytt kapittel VI om virksomhetsstyring for banker mv, jf. tidligere omtale.

13.5 Forskrift som foreslås opphevet

Forskrift 14. september 1990 nr. 764 om sikkerhetsstillelse for låneformidlere er gitt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 4-2. Finansforetaksloven stiller ikke krav om sikkerhetsstillelse for låneformidlere. Det foreslås at forskriften oppheves.

---

[6] EBA guidelines on internal governance (GL 44): http://www.eba.europa.eu/documents/10180/103861/EBA-BS-2011-116-final-EBA-Guidelines-on-Internal-Governance-%282%29_1.pdf
Baselkomiteen: Corporate governance principles for banks: http://www.bis.org/bcbs/publ/d328.pdf

14. Kapital- og soliditetskrav

I finansforetaksloven kapittel 14 er det gitt bestemmelser om kapital- og soliditetskrav. Kapitalkrav for banker, kredittforetak og finansieringsforetak følger av §§ 14-1 til 14-6. Reglene bygger på CRD IV. Kapitalkrav for forsikringsforetak følger av §§14-7 til 14-15, mens regler for pensjonsforetak følger av § 14-16. Reglene for forsikringsforetak bygger på Solvens II. Som nevnt innledningsvis foreslås det ikke å innarbeide de omfattende kravene som følger av i CRD IV og Solvens II med gjennomføringsbestemmelser i samleforskriften. Videre foreslås det at soliditetskrav for pensjonsforetak innarbeides i egen samleforskrift for pensjonsforetak, se omtale i kapittel 22.

Det er vedtatt en CRR/CRD IV-forskrift og en Solvens II-forskrift som utfyller bestemmelsene i loven. Førstnevnte inneholder foreløpig regler om beregning av gulvkrav for foretak som benytter IRB, regler om konsekvenser av brudd på kapital- og bufferkrav samt likviditetskrav. Intensjonen er at forskriften også, når CRD IV er tatt inn i EØS-avtalen, skal inneholde en henvisning til CRR-forordningen samt nasjonale valg som i dag fremgår av forskrift om ansvarlig kapital, kapitalkravsforskriften og forskrift om store engasjement. Disse forskriftene vil oppheves når CRD IV og CRR er tatt inn i EØS-avtalen.

Inntil videre, må forskriftene om kapitalkrav videreføres med justeringer for endret begrepsbruk. Der forskriften gjelder for finansieringsforetak, endres forskriftens ordlyd slik at kredittforetak fortsatt omfattes. Der en forskrift gjelder for forvaltningsselskap for verdipapirfond med tillatelse til å yte aktiv forvaltning, skal forskriften også gjelde for en ny gruppe forvaltere "forvaltere av alternative investeringsfond med tillatelse til å yte aktiv forvaltning". Denne sistnevnte gruppen omfattes av samme reguleringer som forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Solvens II-forskriften er nylig vedtatt og skal suppleres med utfyllende bestemmelser som fastsettes av Finanstilsynet. Inntil Solvens II er tatt inn i EØS-avtalen, vil de utfyllende bestemmelsene fastsettes ved at en oversatt versjon av forordningen (med enkelte tilpasninger) tas inn som norsk forskrift.

Pensjonsforetak er foreløpig ikke omfattet av Solvens II. Finansdepartementet har i brev av 25. august 2015 bedt Finanstilsynet om å vurdere om og evt. når Solvens II-bestemmelser helt eller delvis skal legges til grunn for pensjonsforetak. Inntil videre videreføres dagens krav til avsetninger og krav til kapital etter solvensmarginregelverket (Solvens I).

14.1 Forskrifter for banker mv.

Forskrift 14. desember 2006 nr. 1506 om kapitalkrav for forretningsbanker, sparebanker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond mv. (kapitalkravsforskriften) er gitt med hjemmel i §§ 2-9, 2-9a, 2-9b, 2-9c, 2-9d og 2-9e. Forskriften videreføres (til CRD IV er tatt inn i EØS-avtalen) med hjemmel i finansforetaksloven §§ 14-2 sjette ledd (beregningsgrunnlaget i pilar 1) og 14-5 annet ledd (informasjonsplikt i pilar 3). Det foreslås endringer som nevnt i kapittel 13 (om styring og kontroll) samt enkelte presiseringer. I forskriften brukes begrepet "institusjon" i stor utstrekning, samtidig som "foretak" benyttes for annet enn finansforetak. Ettersom forskriften skal oppheves når CRR er tatt inn i EØS-avtalen, foreslår ikke Finanstilsynet å endre bruken av institusjon i denne forskriften.

Forskrift 22. desember 2006 nr. 1615 om kredittinstitusjoners og verdipapirforetaks store engasjementer er fastsatt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 2-10, og videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 13-12 annet ledd (til CRD IV er tatt inn i EØS-avtalen). Det vises til omtale i høringsnotatet punkt 25.5 om forslag til enkelte presiseringer i forskriftens § 5. Se for øvrig kommentar over vedrørende bruk av begrepet "institusjon" i kapitalkravsforskriften. Det samme gjelder forskrift om store engasjementer.

Forskrift 22. juni 2000 nr. 632 om minstekrav til kapitaldekning for markedsrisiko mv. for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak er gitt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-9, 2-9a, og videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 14-2 sjette ledd. Denne forskriften benyttes sammen med forskrift 22. oktober 1990 nr. 875 til å fastsette gulvet for IRB-bankene (Basel I-gulvet).

Forskrift 22. oktober 1990 nr. 875 om minstekrav til kapitaldekning i finansinstitusjoner og verdipapirforetak er gitt med hjemmel i §§ 2-9, 2-9a, 2-9b, og videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 14-2 sjette ledd, jf. kommentar til forskrift om minstekrav til kapitaldekning for markedsrisiko over.

Forskrift 22. august 2014 nr. 1097 om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften) er gitt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-9, 2-9a, 2-9b, 2-9c, 2-9d, 2-9e. Forskriften videreføres med hjemmel i finansforetaksloven §§ 14-1 annet ledd, 14-2 sjette ledd samt 14-3 sjette ledd. Det vises for øvrig til omtale i kapittel 13 og omtale vedrørende forslag om flytting/utfylling av bestemmelser om styring og kontroll fra kapitalkravsforskriften til CRR/CRD IV-forskriften.

Forskrift 12. mai 2014 nr. 627 om identifisering av systemviktige finansinstitusjoner. Någjeldende hjemmel er § 2-9e. Forskriften videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 14-3 tredje og sjette ledd.

Forskrift 12. desember 2013 nr. 1440 om nivå på motsyklisk kapitalbuffer er gitt med hjemmel er finansieringsvirksomhetsloven § 2-9e. Forskriften videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 14-3 fjerde ledd.

Forskrift 4. oktober 2013 nr. 1170 om motsyklisk kapitalbuffer er gitt med hjemmel i § 2-9e, og videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 14-3 fjerde og sjette ledd.

Forskrift 29. juni 2007 nr. 747 om forsvarlig likviditetsstyring er fastsatt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 2-17. Forskriften videreføres for holdingforetak i finanskonsern som ikke er forsikringskonsern, banker, finansieringsforetak, kredittforetak, verdipapirforetak, forvaltningsselskaper for verdipapirfond og forvaltere av alternative investeringsfond med tillatelse til å yte aktiv forvaltning med hjemmel i finansforetaksloven § 13-7. Forskriften er foreslått opphevet for forsikringsforetak og pensjonsforetak i høringsnotat om gjennomføring av Solvens II, side 108.

14.2 Forskrifter som gjelder alle finansforetak

Forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak er gitt med hjemmel i §§ 2-9 og 2-9a. Forskriftens del A videreføres for pensjonskasser og innskuddspensjonsforetak med hjemmel i § 14-16 i påvente av ny EU-regulering for pensjonsforetak. Det vises til at reglene om solvensmarginkapital i forskrift om beregning av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital

bygger på forskriften om beregning av ansvarlig kapital del A. Reglene videreføres også for forvaltningsselskaper for verdipapirfond som ikke har tillatelse til å drive aktiv forvaltning, og oppgjørssentraler med någjeldende hjemler. Forskriftens del B videreføres for banker mv. (til CRD IV er tatt inn i EØS-avtalen) med hjemmel i § 14-1 annet ledd.

Enkelte bestemmelser som utelukkende gjelder forsikringsforetak foreslås opphevet siden forsikringsforetak ikke lenger vil være omfattet av forskriften.

Forskrift 31. januar 2007 nr. 121 om anvendelse av soliditetsregler på konsolidert basis mv. vil oppheves når nye konsolideringsregler er vedtatt (jf. omtale i kapittel 18).

Forskrift 15. juni 2015 om krav til nye utlån med pant i bolig. Någjeldende hjemmel er § 2-9 fjerde ledd. Forskriften videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 1-7.

14.3 Forskrifter som gjelder forsikringsforetak og pensjonsforetak

Forskrift 25. august 2015 nr. 999 til finansforetaksloven om gjennomføring av Solvens II-direktivet (Solvens II-forskriften) er tilpasset ny finansforetakslov.

Forskriftsbestemmelser for pensjonsforetak omtales i kapittel 22, jf. at det foreslås en egen forskrift for disse.

14.4 Forskrifter som gjelder betalingsforetak og e-pengeforetak

Det følger av finansforetaksloven § 14-17 at departementet i forskrift kan fastsette kapitalkrav for betalingsforetak og e-pengeforetak.

Krav til ansvarlig kapital i betalingsforetak og e-pengeforetak er gitt i forskrift om betalingsforetak og e-pengeforetak, jf. generell omtale omtale i kapittel 2.2.. Finanstilsynet foreslår at bestemmelser om kapitalkrav for betalingsforetak og e-pengeforetak videreføres i samleforskriften kapittel 14.

14.5 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift 13. april 1994 nr. 252 om krav til den ansvarlige kapitalen for etablerte kredittinstitusjoner er gitt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 2-9. Forskriftens § 1 er ikke lenger aktuell da ingen kredittinstitusjoner har under 5 millioner euro i ansvarlig kapital. Bestemmelsen i § 2 om adgang til i særlige tilfeller å samtykke i en lavere startkapital, er tatt inn i finansforetaksloven § 3-4 femte ledd.

Forskrift 2. august 1999 nr. 878 om lokalisering av eiendeler som skal dekke forsikringsmessige avsetninger er gitt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven § 6-4. Forskriften foreslås opphevet, men innholdet i bestemmelsene videreføres for pensjonsforetak i forskriften for pensjonsforetak, jf. kapittel 22 og forslag til § 22 i samleforskrift for pensjonsforetak.

15. Godtgjørelsesordninger i finansforetak

Finansforetakslovens kapittel 15 om godtgjørelsesordninger legger i stor grad opp til at konkrete regler skal fastsettes i forskrift.

I dag er det gitt regler om godtgjørelse for alle finansforetak i *forskrift av 1. desember 2010 om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.*

CRD IV og Solvens II har særskilte regler for godtgjørelse som ikke er helt identiske. Reglene i godtgjørelsesforskriften gjennomfører regler om godtgjørelse i CRD IV som gjelder banker mv. I forbindelse med Finanstilsynets forslag til Solvens II-forskrift (jf. høringsnotat av 11. desember 2014) ble det foreslått at forsikringsforetak fra 1. januar 2016 skal være underlagt regler om godtgjørelse i Solvens II-forskriften og ikke godtgjørelsesforskriften.

Ettersom godtgjørelsesforskriften er tilpasset CRD IV-foretak, foreslår Finanstilsynet at godtgjørelsesforskriften også oppheves for pensjonsforetak og at det i stedet gis noen overordnede krav til godtgjørelsesordninger i samleforskriften for pensjonsforetak. Formålet med endringen er ikke å gi generelt lempeligere krav, men å tilpasse utformingen av kravene til at de fleste pensjonsforetakene har en noe enklere organisering og virksomhet enn banker. Det vises til omtale i kapittel 22.

16. Forholdet til kunder, markedsføring mv.

I finansforetaksloven kapittel 16 gis regler om organisering av kundebehandlingen. Bestemmelser om prisfastsetting, produktpakker og opplysningsplikt er videreført uten endringer fra finansieringsvirksomhetsloven.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelser i produktpakkeforskriften og forskrift om opplysningsplikt ved tilbud om kjøp av sammensatte produkter videreføres i samleforskriften.

16.1 Tilslutning til klagenemd

Finansforetaksloven § 16-3 gir departementet hjemmel til å fastsette forskrift om at finansforetak skal vær tilsluttet klagenemnd. Bestemmelsen er en videreføring av finansieringsvirksomhetsloven § 2-12b som ble innført i 2014, jf. forslag i Prop.188 L (2012-2013).

Slik generell forskrift er ikke gitt, men det følger f.eks. av forskrift om betalingsforetak og e-pengeforetak at slike foretak skal være tilsluttet klagenemnd. Finansforetak som er medlem av FNO er gjennom avtale tilsluttet Finansklagenemda, som har vedtekter godkjent av Justisdepartementet som klagenemd i henhold til finansavtaleloven og forsikringsavtaleloven.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet la 27. november 2015 frem Prop 32 L (2015-2016) med forslag til ny lov om klageorganer i forbrukersaker. Proposisjonen gjennomfører to EU-rettsakter om utenrettslig tvisteløsning for forbrukersaker, og følger opp enkelte forslag fra NOU 2010: 11 Nemndsbehandling av forbrukertvister. Lovforslaget inneholder en offentlig godkjenningsordning for nemnder og meklingsorganer som behandler tvister mellom næringsdrivende og forbrukere. De klageorganene som ønsker det, kan søke om godkjenning. Forslaget inneholder generelle krav til klageorganene, herunder krav til upartiskhet, stiftelsesgrunnlag, saksområde, klageadgang, mottak av klage, gebyr, saksbehandlingsfrist, informasjonsplikter m.m. Det stilles også tilleggskrav til nemnder, som for eksempel krav til kompetanse, organisering og sammensetning, og krav til saksforberedelse og saksbehandling. Lovforslaget innebærer enkelte mindre endringer i

finansavtaleloven, forsikringsavtaleloven og finansforetaksloven, men endrer ikke adgangen til å kreve nemdstilslutning.

Finanstilsynet foreslår at krav om nemndstilslutning videreføres for betalingsforetak og e-pengeforetak i samsvar med direktivforpliktelser. Finanstilsynet antar at det i lys av det nevnte lovforslaget vil bli vurdert av Finansdepartementet om det skal fastsettes et generelt krav om tilknytning til klagenemd.

Forslaget til bestemmelse fremgår av utkast til samleforskrift § 16-5.

16.2 Opplysning om sikringsordning

Forskrift av 17. oktober 2001 om sikringsordninger for kredittinstitusjoner foreslås opphevet, jfr omtale i kapittel 19 under. Bestemmelsen i forskriftens § 3 som sier at kredittinstitusjoner ikke kan bruke opplysninger om sikringsordninger til reklameformål på en måte som kan påvirke banksystemets stabilitet eller innskyternes tillit foreslås imidlertid videreført i samleforskriften § 16-4. Kravet følger av innskuddsgarantidirektivet artikkel 9 (Direktiv 94/19/EU).

16.3 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift 1. juni 1990 nr. 429 om produktpakker m.v. er gitt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 2-14 om produktpakker. Finansforetaksloven § 16-7 gir departementet tilsvarende hjemmel å fastsette nærmere regler om produktpakker. Forskriftens bestemmelser foreslått tatt inn i samleforskriften § 16-1.

Forskrift 25. september 2006 nr 1317 om opplysningsplikt ved tilbud om kjøp av sammensatte produkter er gitt med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 2-11 om opplysningsplikt om priser og produktpakker. Finansforetaksloven § 16-8 gir Finanstilsynet hjemmel til å fastsette nærmere regler om opplysningsplikt. Forskriftens bestemmelser foreslås videreført i samleforskriften § 16-2.

Forskrift 26. september 2012 nr. 911 om opplysningsplikt til informasjonsordning for finansielle tjenester er gitt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven § 12-5. Etter forskriften § 2 skal skadeforsikringsselskap som tilbyr standardiserte produkter eller produktkombinasjoner holde produktinformasjon tilgjengelig for informasjonsordning for finansielle tjenester som administreres av Forbrukerrådet (informasjonsordningen). Forskriften kan videreføres med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven § 7-5 syvende ledd. Forsikringsvirksomhetsloven gir hjemmel for at det fastsettes regler om skadeforsikringsforetaks plikt til å gi opplysninger om produkter, premier og forsikringsvilkår til Finansportalen. Forskriften bør også videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 16-10 men det krever at hjemmelen i finansforetaksloven utvides i tråd med ordlyden i forsikringsvirksomhetslovens § 7-5 syvende ledd. Det vises her til høringsnotat og utkast til forskrift om finansforetaks plikt til å ha lenke til nettbaserte prisportaler som Finansdepartementet sendte på høring 18. november 2015. Denne forskriften skal også gis med hjemmel i lovens § 16-10.

17. Finanskonsern og samarbeidsavtaler

Finansforetaksloven kapittel 17 gir regler for organisert samarbeid mellom finansforetak og krav til godkjennelse. Lovens § 17-13 åpner for fastsettelse av nærmere regler om samarbeidende grupper.

Det følger av forslag til overgangsregler (jf. oppdraget del I) at finansforetak som deltar i samarbeidende gruppe, skal oppfylle kravet i finansforetaksloven § 17-13 om forholdsmessig konsolidering av eierandeler under 10 prosent fra og med 1. januar 2018.

Finanstilsynet kan ikke se at det på det nåværende tidspunktet er behov for ytterligere forskriftsregulering.

18. Virksomhet i finanskonsern, konsolidering mv.

18.1 Nye konsolideringsregler

Både Solvens II og CRD IV inneholder regler om grupper. Finanstilsynet sendte 16. april 2015 forslag til nye forskriftsbestemmelser om konsolidering som utfyller finansforetaksloven kapittel 18 for finansielle grupper. Forslaget innebærer at sentrale gruppebestemmelser følger av CRR/CRD IV-forskriften og Solvens II-forskriften samt en egen forskrift om konsolidering i tverrsektorielle finansielle grupper. Forskriftsbestemmelsene forventes å bli vedtatt ved årsskiftet 2015/2016.

18.2 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift 17. desember 1999 nr. 1358 om organisering av finanskonsern etter etablering av morselskap i henhold til finansieringsvirksomhetsloven § 2a-16. Det anses ikke lenger å være grunnlag for denne forskriften.

19. Bankenes sikringsfond

Finansforetaksloven kapittel 19 viderefører gjeldende bestemmelser i banksikringsloven. Finanstilsynet foreslår at gjeldende forskriftsbestemmelser til banksikringsloven videreføres i påvente av gjennomføring av nye EØS-regler om krisehåndtering og innskuddsgaranti.

Forskrift 6. juli 2005 nr. 802 om EØS-filialers medlemskap i innskuddsgarantiordningen i Bankenes sikringsfond (tilleggsdekning) er gitt med hjemmel i banksikringsloven §§ 2-2 og 2-5. Bestemmelsene videreføres i samleforskriftens §§ 19-1 til 19-5 med hjemmel i finansforetaksloven § 19-2.

Forskrift av 17. oktober 2001 nr. 1190 om sikringsordninger for kredittinstitusjoner er gitt med hjemmel i banksikringsloven § 1-1 og finansieringsvirksomhetsloven § 2-11a. Forskriftens § 1 sier at andre kredittinstitusjoner enn banker skal være medlem av Bankenes sikringsfond, dersom de mottar innskudd fra allmennheten. Denne bestemmelsen har ikke lenger noen praktisk betydning, og det foreslås at den oppheves. Det samme gjelder forskriftens § 2 som sier at filialer av kredittinstitusjoner med hovedkontor utenfor EØS skal ha en sikringsordning som minst oppfyller kravene til sikringsordninger for kredittinstitusjoner som fastsatt i direktiv 94/19/EF, dersom de mottar innskudd fra allmennheten. Bestemmelsen er ikke nødvendig, idet filialer av foretak utenfor EØS i praksis

ikke kan ta imot innskudd uten å være dekket av den norske innskuddsgarantien. Bestemmelsen i forskriftens § 3 som sier at kredittinstitusjoner ikke kan bruke opplysninger om sikringsordninger til reklameformål på en måte som kan påvirke banksystemets stabilitet eller innskyternes tillit foreslås videreført i forskriftens § 16-4.

Forskrift 6. mai 1997 nr. 429 om innbetaling av avgift til Bankenes sikringsfond er gitt med hjemmel i banksikringsloven §§ 2-2, 2-4, 2-7 og 2-9, og bestemmelsene videreføres i forskriftens § 19-6 til 19-8 med hjemmel i finansforetaksloven §§ 19-1, 19-2, 19-3, 19-4, 19-6, og 19-8

19.1 Forskrifter som foreslås opphevet

Forskrift 6. juli 2005 nr. 802 om EØS-filialers medlemskap i innskuddsgarantiordningen i Bankenes sikringsfond (tilleggsdekning). Bestemmelsene videreføres i samleforskriften, jf. omtale over.

Forskrift av 17. oktober 2001 nr. 1190 om sikringsordninger for kredittinstitusjoner. Deler av bestemmelsene videreføres i samleforskriften, jf. omtale over.

Forskrift 24. august 1992 nr. 629 om administrasjon av morselskap i forsikringskonsern er gitt med hjemmel finansieringsvirksomhetsloven § 2a-1. Administrasjon av morselskap i forsikringskonsern er i dag dekket av banksikringsloven § 4-1, som videreføres i finansforetaksloven § 21-7. Forskriften foreslås opphevet.

Forskrift 23. april 2003 nr. 549 om underretning og kunngjøring ved reorganisering og avvikling av finansinstitusjoner er gitt med hjemmel i banksikringsloven § 4-1. Forskriften regulerer Finanstilsynets plikter overfor tilsynsmyndighetene i andre EØS-land. Finanstilsynets forpliktelser følger av internasjonale forpliktelser, og det er ikke nødvendig å ha disse fastsatt i forskrift. Forskriften foreslås opphevet.

20. Garantiordninger for forsikringsvirksomhet

Finansforetaksloven kapittel 20 viderefører gjeldende bestemmelser i banksikringsloven §2A-1 til 2A-7. Finanstilsynet foreslår at *bestemmelsene i Forskrift 22. desember 2006 nr. 1617 om garantiordning for skadeforsikring* videreføres i forskriftens § 20-1 flg. med hjemmel i finansforetaksloven §§ 20-1, 20-2, 20-3 og 20-6.

21. Soliditetssvikt og offentlig administrasjon

Finansforetaksloven kapittel 21 viderefører gjeldende bestemmelser i banksikringsloven. Finanstilsynet foreslår at gjeldende forskriftsbestemmelser til banksikringsloven videreføres i påvente av gjennomføring av nye EØS-regler om krisehåndtering.

Bestemmelsene i *Forskrift 12. oktober 2008 nr. 1102 om offentlig administrasjon av filial av bank med hovedsete i fremmed stat* er gitt med hjemmel i banksikringsloven §§ 1-1, 4-1, og foreslås videreført i forskriftens § 21-1 med hjemmel i finansforetaksloven § 21-7 annet ledd

DEL II – FORSKRIFT FOR PENSJONSFORETAK

22. Pensjonsforetaksforskrift

Pensjonsforetakenes virksomhet er i dag regulert i flere forskrifter som er hjemlet i forsikringsvirksomhetsloven, finansieringsvirksomhetsloven og finanstilsynsloven. Flere av disse forskriftene skal fra 1. januar 2016 oppheves for livsforsikringsforetak og bare videreføres for pensjonsforetak. Finanstilsynet foreslår at utfyllende soliditetsregler som fra 1. januar 2016 kun omfatter pensjonsforetak, samles i én forskrift. En samleforskrift for pensjonsforetak vil gjøre soliditetsregelverket mer tilgjengelig og samtidig legge til rette for senere regelverksendringer. Det vises i denne sammenheng til at utfyllende soliditetsregler for forsikring er fastsatt i en egen forskrift og at det samme er foreslått for bank.

Det forslås at pensjonsforetaksforskriften viderefører gjeldende forskrift om beregning av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital for norske livsforsikringsselskaper (solvensmarginforskriften), forskrift om livsforsikringsselskapers og pensjonsforetaks kapitalforvaltning (kapitalforvaltningsforskriften) og forskrift om aktuar (aktuarforskriften).

I høringsnotat om overgangsregler til finansforetaksloven som Finansdepartementet sendte på høring 3. juni 2015, er det lagt til grunn at gjeldende krav til forsikringsmessige avsetninger og premieberegningsrente videreføres for pensjonskasser. Det ble videre foreslått at pensjonsforetak unntas fra finansforetakslovens krav til kontrollfunksjoner og krav til vurdering av risiko og samlet kapitalbehov. Finanstilsynet foreslår at gjeldende krav til premieberegningsrente og krav til forsikringsmessige avsetninger som i dag er regulert i forsikringsvirksomhetsloven og forskrift til forsikringsvirksomhetsloven (livsforsikringsforskriften) videreføres i pensjonsforetaksforskriften. Det foreslås videre at forskriften også regulerer eventuelle unntak fra lovbestemte krav om styring og kontroll i finansforetaksloven.

Forskrift om risikostyring og internkontroll er forslått videreført som en egen forskrift. Utfyllende regler om krav til styring og kontroll i pensjonsforetak vil derfor fortsatt følge av denne forskriften. Det samme gjelder forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak som inntil videre foreslås videreført for bank, verdipapirforetak og oppgjørssentraler i tillegg til pensjonsforetak.

Finanstilsynet foreslår at godtgjørelsesforskriften oppheves for pensjonsforetak og at den erstattes av overordnede krav til godtgjørelsesordninger i pensjonsforetaksforskriften. Det vises til at reglene i godtgjørelsesforskriften, som gjennomfører regler om godtgjørelse i CRD IV, er svært detaljerte og ikke tilpasset virksomheten i pensjonsforetak.

Finanstilsynet foreslår at pensjonsforetaksforskriften struktureres slik at den først omhandler krav til avsetninger og kapital, deretter krav til kapitalforvaltning, styring og kontroll og til slutt krav til aktuar.

I det følgende omtales de enkelte kapitlene fortløpende. Det foreslås ikke materielle endringer i regelverket. Det er imidlertid foretatt justeringer som følge av at gjeldende forskrifter kun gjelder for pensjonsforetak.

22.1 Virkeområde

Forskriften gjelder for pensjonsforetak som omfatter pensjonskasser med tillatelse til å overta pensjonsordninger som regnes som livsforsikring, pensjonskasser med tillatelse til å overta pensjonsordninger uten forsikringselement og innskuddspensjonsforetak med tillatelse til å overta pensjonsordninger eller pensjonsavtaler uten forsikringselement. Reguleringen av pensjonsforetak uten forsikringselement er mindre omfattende enn reguleringen av pensjonskasser med tillatelse til å overta pensjonsordninger som regnes som livsforsikring. Ettersom pensjonskasser også kan gis tillatelse til å overta pensjonsordninger uten forsikringselement, foreslås det i forskriften § 1 annet ledd at begrepet pensjonskasse kun benyttes for pensjonskasser som driver livsforsikringsvirksomhet.

22.2 Beregningsrente for pristariffer

Forskriftsutkastet § 2 viderefører bestemmelsen i livsforsikringsforskriften § 2-3 om at Finanstilsynet fastsetter høyeste tillatte beregningsrente for pristariffer. Bestemmelsen om maksimal beregningsrente er begrunnet i soliditetshensyn og henger nært sammen med bestemmelsen om beregning av forsikringsmessige avsetninger (premiereserven) i pensjonskassene, jf. forskriftsutkastet § 3 første ledd bokstav a). Finanstilsynet foreslår derfor at bestemmelsen om maksimal beregningsrente reguleres i pensjonsforetaksforskriften og ikke i livsforsikringsforskriften.

De øvrige bestemmelser om pristariffer følger av forsikringsvirksomhetsloven med forskrifter. Bestemmelsenes anvendelsesområde for pensjonsforetak er angitt i forsikringsvirksomhetsloven §§ 2-6 og 2-11. Bestemmelsen om maksimal beregningsrente i pensjonsforetaksforskriften må sees i sammenheng med reglene om pristariffer i forsikringsvirksomhetsloven og livsforsikringsforskriften.

Etter gjeldende rett skal Finanstilsynet fastsette høyeste tillatte beregningsrente ut fra artikkel 20 nr. 1 B i) i livforsikringsdirektivet som fastsetter at høyeste beregningsrente ikke kan utgjøre mer enn 60 prosent av renten på langsiktige statsobligasjoner. Denne direktivbestemmelsen oppheves for livsforsikringsforetak ved innføringen av Solvens II. Finanstilsynet foreslår at beregningsrenten for pensjonskasser ikke lenger skal være basert på regelen i livsforsikringsdirektivet. Fullmaktsbestemmelsen foreslås nå utformet slik at tilsynsmyndighetene kan utvise skjønn ved rentefastsettelsen. Finanstilsynet foreslår imidlertid ikke alternative kriterier til dagens praksis. Dette innebærer at Finanstilsynet ved eventuelle endringer av dagens maksimale beregningsrente fortsatt skal basere seg på antagelser om fremtidig renteutvikling, men at det også kan ses hen til andre hensyn, herunder hensynet til å unngå hyppige endringer i beregningsrenten. Finanstilsynet anser at forslaget oppfyller forutsetningen i tjenestepensjonsdirektivet artikkel 15 om at beregningsrenten, ved beregning av pensjonskassens forpliktelser, skal være regulert og ta hensyn til renten på de langsiktige statsobligasjoner.

22.3 Krav til forsikringsmessige avsetninger

Finanstilsynet legger til grunn at kravet i finansforetakslovens § 14-16 til solvensmarginkapital forutsetter at pensjonskassenes forsikringsmessige avsetninger beregnes etter gjeldende regler for verdivurdering av forpliktelsene, dvs. at nåverdien av forpliktelsene er basert på premieberegningsgrunnlaget på det tidspunkt de enkelte deler av forpliktelsene etter kontrakten oppsto. Finanstilsynet foreslo i høringsnotat om overgangsregler til finansforetaksloven at dette ble presisert.

Finanstilsynet foreslår at minstekravene til forsikringsmessige avsetninger fastsettes i forskriftsutkastet § 3. Bestemmelsen er basert på gjeldende forsikringsvirksomhetslov § 9-15 og fastsetter at avsetningene skal omfatte premiereserve, tilleggsavsetninger, pensjonskapital, supplerende avsetninger, premiefond, innskuddsfond, bufferavsetning, pensjonistenes overskuddsfond, pensjonsreguleringsfond og reguleringsfond knyttet til en kontrakt samt kursreguleringsfond og risikoutjevningsfond. Det forslås at beregningen av de enkelte avsetninger skal gjøres i samsvar med regler gitt i eller i medhold av forsikringsvirksomhetslovens bestemmelser om beregning av forsikringskapitalen og risikoutjevningsfondet, jf. henvisningene i forskriftsutkastet § 3 første ledd. I forskriftsutkastet § 3 annet ledd presiseres det at en pensjonskasse ikke kan benytte høyere diskonteringsrente enn beregningsrenten fastsatt etter reglene om premieberegningsrente i forskriften § 2.

Det foreslås en egen bestemmelse om supplerende avsetninger til dekning av særskilt avkastningsgaranti i forskriftsutkastet § 4. Bestemmelsen viderefører bestemmelsene i livsforsikringsforskriften §§ 5-3 og 6-5. Supplerende avsetninger kan være aktuelt for pensjonskasser som tilbyr ytelsesbaserte pensjonsordninger med investeringsvalg for arbeidsgiver. Bestemmelsen vil også være relevant dersom det etableres pensjonskasser med investeringsvalg for arbeidstakerne og det kombineres med at pensjonskassen gir en avkastningsgaranti. Det er presisert i finansforetaksloven § 2-6 at innskuddspensjonsforetak og pensjonskasser som ikke driver livsforsikringsvirksomhet ikke kan avgi avkastnings- eller rentegaranti og bestemmelsen er derfor ikke gjort gjeldende for disse foretakene.

De regler som gjelder for beregning av forsikringsmessige avsetninger for livsforsikringer med særskilt investeringsportefølje vil også måtte gjelde tilsvarende for innskuddspensjonsforetak, jf. utkastet § 3 første ledd bokstav b). Det er i praksis svært liten forskjell på livsforsikringsavtaler med investeringsvalg og innskuddspensjon med investeringsvalg da forsikringselementet er lite i førstnevnte avtaler. Det er behov for å endre enkelte lovhenvisninger i forsikringsvirksomhetslovens §§ 2-6 og 2-11. Det vises til omtale av behov for lovendringer i høringsnotatet avsnitt 24.5.

22.4 Krav til ansvarlig kapital

Det følger av finansforetaksloven § 14-14 tredje ledd at pensjonskasser som ikke driver livsforsikringsvirksomhet samt innskuddspensjonsforetak, skal ha ansvarlig kapital som minst utgjør to prosent av pensjonsinnretningens forvaltningskapital. Departementet kan i forskrift fastsette regler om hva som skal anses som ansvarlig kapital. Finanstilsynet foreslår i forskriftsutkastet § 5 annet ledd at den ansvarlige kapitalen skal beregnes etter reglene i forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak (beregningsforskriften). Som det fremgår foran er denne forskriften foreslått videreført for bank, verdipapirforetak og oppgjørssentraler inntil videre og det henvises derfor til dette regelverket.

Pensjonskasser som driver livsforsikringsvirksomhet skal til enhver tid ha kapital som er tilstrekkelig til å dekke solvensmarginkravet for pensjonskassens samlede virksomhet, jf. finansforetaksloven § 14-14 første ledd. Departementet kan fastsette regler om beregningsmåten for solvensmarginkravet, den kapital som kan dekke kravet, og andre forhold vedrørende gjennomføringen av solvensmarginkravet. Med hjemmel i finansforetaksloven § 14-14 første ledd annet punktum videreføres i hovedsak gjeldende regler i solvensmarginforskriften for livsforsikring, jf. forskriftsutkastet kapittel 3.

Utkastet §§ 7 til 9 viderefører regler om hvordan solvensmarginkravet skal beregnes. Finanstilsynet har i beregningsmetoden lagt til grunn at pensjonskassenes virksomhet svarer til livsforsikringsvirksomhet innenfor forsikringsklasse I og III. Det vises til at pensjonskassene forvalter kollektiv og individuelle pensjonsforsikringer herunder fortsettelsesforsikringer samt ulike former for uføredekninger. Enkelte pensjonskasser har ytelsesbaserte pensjonsordninger med investeringsvalg (klasse III). For pensjonskassene er det dermed bare første, annet og tredje resultat i gjeldende forskrift § 4 som vil være aktuelle beregningsmetoder. Tredje resultat, som gjelder uføreforsikringer, skal beregnes etter reglene for personskadeforsikringer. Utkastets §§ 8 og 9 gjennomfører reglene som i dag gjelder for beregning av solvensmargin i skadeforsikring, jf. solvensmarginforskriften for skadeforsikring § 3 første ledd første punktum og §§ 4 og 5. Bestemmelsene er tilpasset det forhold at virksomheten er begrenset til uføreforsikringer.

Gjeldene bestemmelse i solvensmarginforskriften § 5 om omregningskurs fra euro til norske kroner videreføres ikke, idet den ikke anses relevant for pensjonskasser. Bestemmelsen er knyttet til beregning av minstekravet til solvensmargin i gjeldende forskrift § 3 første ledd annet punktum. Dette minstekravet gjelder ikke for pensjonskasser, jf. livsforsikringsforskriften § 9-2.

Bestemmelsene i forskriftsutkastet §§ 10 og 11 viderefører gjeldende minstekrav til solvensmarginkapitalens sammensetning. Forskriftsutkastet § 12 viderefører særregler for beregning av solvensmarginkravet for nystartet pensjonskasse.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsene i kapittel 4 i gjeldende forskrift om gjenoppbygging av solvensmarginkapitalen ikke videreføres. Det følger forutsetningsvis av finansforetaksloven § 14-6 fjerde ledd, jf. § 14-14 fjerde ledd at pensjonskasser som ikke oppfyller soliditetskravene må søke om dispensasjon. En slik søknad må i praksis inneholde en kortsiktig refinansieringsplan som Finanstilsynet må vurdere før eventuell dispensasjon kan gis. En dispensasjonssøknad må vurderes konkret og Finanstilsynet kan stille vilkår for dispensasjonen, herunder vilkår som begrenser pensjonskassens råderett over dets eiendeler. Finanstilsynet legger derfor til grunn at regelverket i finansforetaksloven i tilstrekkelig grad gjennomfører tjenestepensjonsdirektivets regler om krav til fremleggelse av refinansieringsplan mv. i artikkel 16 annet ledd.

Finanstilsynet legger videre til grunn at Finanstilsynet med hjemmel i finanstilsynsloven § 4 nr. 3 kan stille krav om årlig rapportering av solvensmarginkrav og redegjørelse for solvensmarginens størrelse samt å pålegge en pensjonskasse å rapportere solvensmarginkapitalen på hyppigere basis enn hovedregelen om årlig rapportering. Gjeldende bestemmelse om rapportering i solvensmarginforskriften § 13 samt bestemmelsen i § 11 som gir Finanstilsynet adgang til å kreve nye beregninger ved endringer siste regnskapsår foreslås derfor ikke tatt inn i samleforskriften.

22.5 Kapitalforvaltning

Reglene i forskriftsutkastet kapittel 4 viderefører i hovedsak gjeldende regelverk i kapitalforvaltningsforskriften. Kapittel 4 videreføres med hjemmel i finansforetaksloven § 13-10 tredje ledd.

Bestemmelsene i §§ 14 til 17 viderefører kapitalforvaltningsforskriften kapittel 2 om risikostyring og internkontroll på kapitalforvaltningsområdet og gjelder for alle pensjonsforetak.

Bestemmelsene i §§ 18 til 22 viderefører de kvantitative plasseringsbegrensningsreglene i kapitalforvaltningsforskriften kapittel 3 som gjelder for pensjonskasser ved forvaltning av eiendeler som inngår i kollektivporteføljen. I bestemmelsen om plasseringsbegrensninger på enkeltrisikoer i forskriftsutkastet § 20 annet ledd nr. 1 foreslår Finanstilsynet enkelte redaksjonelle endringer.

Bestemmelsene i utkastet § 24 viderefører risikospredningsregler ved plassering av midler i livsforsikring med investeringsvalg dersom pensjonskassen bærer hele eller deler av avkastningsrisikoen.

Utkastets § 25 viderefører gjeldende § 5-1 i kapitalforvaltningsforskriften. Bestemmelsen setter forbud mot lån til og begrensninger på investeringer i foretak som har pensjonsordning i pensjonsforetaket. Bestemmelsen gjennomfører pensjonskassedirektivets artikkel 18 første ledd og gjelder alle pensjonsforetak.

22.6 Unntak fra krav om uavhengige kontrollfunksjoner

Pensjonsforetak regnes som finansforetak og er underlagt finansforetaksloven kapittel 13 del II om krav til forsvarlig virksomhet, kapitalforvaltning, likviditetsstyring mv., herunder kravet til uavhengige kontrollfunksjoner i § 13-5 annet ledd. Finanstilsynet har, med hjemmel i § 13-5 annet ledd siste punktum, foreslått at det inntil videre bør gis unntak fra finansforetakslovens krav til uavhengige kontrollfunksjoner med ansvar for risikostyring og etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift. Krav til uavhengig kontrollfunksjon med ansvar for internrevisjon foreslås, i tråd med risikostyringsforskriften, fortsatt gjort gjeldende for pensjonsforetak som i mer enn 12 måneder har hatt en samlet forvaltningskapital på mer enn 10 milliarder kroner. Det forutsettes at lovens § 8-16 forstås slik at bestemmelsen om krav til internrevisjon ikke skal gjelde for pensjonsforetak i den utstrekning det er gjort unntak fra krav til internrevisjon i § 13-5. Det vises til forskriftsutkastet § 26 første og annet ledd.

22.7 Vurdering av risiko og samlet kapitalbehov

Finanstilsynet har, med hjemmel i finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd siste punktum, foreslått at pensjonsforetakene unntas fra finansforetakslovens § 13-6 om vurdering av risiko og samlet kapitalbehov. Finanstilsynet forutsetter at risikostyringsforskriften sammen med de kravene til styring og kontroll i forskriftsutkastet §§ 14 til 17 ivaretar de samme hensyn som lovens § 13-6. Det vises til nærmere omtale om dette i høringsnotat om overgangsregler til finansforetaksloven som Finansdepartementet sendte på høring 3. juni 2015 avsnitt 6. Unntaket medfører i tillegg at pensjonsforetak ikke er underlagt kravet om opprettelse av et risikoutvalg. Finanstilsynets forslag er inntatt i forskriftsutkastet § 26 tredje og fjerde ledd.

22.8 Utfyllende regler om risikostyring og internkontroll

Krav til organisering av pensjonsforetakenes virksomhet følger av forsikringsvirksomhetsloven § 2-3 og finansforetaksloven kapittel 13 (med unntak av de krav som fremgår i avsnittet over). Videre er pensjonsforetakets styre og daglig leder omfattet av kravene i finansforetaksloven kapittel 8. Risikostyringsforskriften inneholder utfyllende regler om styret, daglig leder, utkontraktering, risikostyring, internkontroll og internrevisjon. Flere

av reglene kan utledes av de prinsipper som er fastsatt i finansforetaksloven. Dette gjelder blant annet krav til styret og daglig ledelse. Finanstilsynet foreslår likevel at de utfyllende reglene i risikostyringsforskriften videreføres for pensjonsforetak slik at de nærmere pliktene fremgår klart. Det foreslås at dette presiseres i forskriftsutkastet § 27 første ledd.

Finanstilsynet foreslår at de detaljerte reglene om godtgjørelse i godtgjørelsesforskriften erstattes av overordnede krav til godtgjørelsesordninger i samleforskriften for pensjonsforetak. Det vises til forskriftsutkastet § 28. I bestemmelsens første ledd fastsettes det at pensjonsforetak skal ha en godtgjørelsesordning. Dette innebærer at styret i et pensjonsforetak må fastsette retningslinjer og rammer for en godtgjørelsesordning. Ordningen skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring og kontroll med foretakets risiko på lengre sikt. Videre skal den motvirke for høy risikotakning og bidra til å unngå interessekonflikter. Godtgjørelsesordningen skal omfatte alle ansatte i foretaket. For ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver som er av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering og ansatte med kontrollansvar er det forslått særskilte begrensninger som foretaket må ta hensyn til ved fastsettelsen av ordningen. Det vises til forskriftsutkastet § 28 annet og tredje ledd.

22.9 Ansvarshavende aktuar

Bestemmelsene i forskriftsutkastet kapittel 5 viderefører gjeldende aktuarforskrift for pensjonskasser og er fastsatt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven § 2-5. Finanstilsynet foreslår en forenkling av reglene for godkjenning av utenlandsk aktuarkompetanse, jf. forskriftsutkastet § 30 annet ledd nr. 1. Kriteriene i utkastet for å godkjenne aktuaren er i hovedsak de samme som i gjeldende forskrift. En del henvisninger til konkrete paragrafer i forsikringsvirksomhetsloven er tatt ut i det de ikke anses nødvendig for det rettslige innholdet i bestemmelsene. Det er ikke tilsiktet vesentlig endringer i gjeldende rett verken hva angår godkjennelse av utenlandsk aktuarkompetanse eller ved at henvisningen til konkrete lovbestemmelser er tatt ut av forskriftsteksten.

DEL III – ENDRINGER I FORSKRIFTER TIL FORSIKRINGSVIRKSOMHETSLOVEN

23. Endringer i livsforsikringsforskriften mv.

Forskrift 30. juni 2006 nr. 869 til forsikringsvirksomhetsloven (livsforsikring mv.) er gitt med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven §§ 2-3, 5-3, § 6-5, § 9-1 og § 9-3. Forskriften videreføres med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven § 3-1 og 3-3, men slik at det som følge av Solvens II og øvrige tilpasninger som nevnt i dette notatet (bl.a. ny samleforskrift for pensjonsforetak) er behov for enkelte justeringer. Finanstilsynet foreslår endringer i forskriften med formål å tilpasse ordlyden og henvisningene i forskriften til tjenestepensjonsloven, ny finansforetakslov samt endringene som er gjort i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 7 og 9 mv. (kapittel 2, 3 og 4). De soliditetsregler som skal videreføres for pensjonsforetakene er tatt inn i utkastet til pensjonsforetaksforskrift og er derfor opphevet i forslaget til revisjon av livsforsikringsforskriften. Det vises til kommentarer foran til pensjonsforetaksforskriften.

23.1 IBNR- og RBNS-avsetninger

Finanstilsynet foreslår presiseringer i livsforsikringsforskriften knyttet til forpliktelser for erstatningstilfeller som er inntruffet og som enten ikke er meldt, eller ikke ferdigbehandlet, såkalte IBNR- og RBNS-avsetninger (IBNR står for "Incurred But Not Reported, RBNS står for "Reported But Not Settled"). Hjemmel for forskriftsforslagene er forsikringsvirksomhetsloven § 3- 9 siste ledd som fastsetter at Kongen kan gi nærmere regler om beregning av premiereserven.

I gjeldende regelverk inngår deler av IBNR- og RBNS-avsetningen i den såkalte erstatningsavsetningen som omfatter midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 9-21. Øvrige IBNR- og RBNS- avsetninger (avsetninger for fremtidige utbetalinger) er ikke særskilt regulert i loven. Flere livsforsikringsforetak har valgt å inkludere IBNR- og RBNS-avsetninger utover erstatningsavsetningene som en ikke kundefordelt post i premiereserven.

Fra 1. januar 2016 vil IBNR- og RBNS-avsetningene omfattes av kravet til beste estimat etter regler gitt i eller i medhold av finansforetaksloven §§ 14-7 og 14-8. Størrelser som er relatert til kunderegnskapet vil fra samme dato reguleres i forsikringsvirksomhetsloven. Bestemmelsen om erstatningsavsetning er ikke videreført i den nye forsikringsvirksomhetsloven.

IBNR- og RBNS-avsetninger, som omfatter forsikringstilfeller knyttet til kontrakstfastsatte forpliktelser, er kundemidler. Avkastningen på midler som tilsvarer denne avsetningen og eventuelt overskudd på denne, skal derfor tilføres kundene. Finanstilsynet foreslår at dette presiseres ved at det inntas en forskriftsbestemmelse som fastsetter at foretakets premiereserve beregnet etter forsikringsvirksomhetsloven § 3-9 skal inneholde avsetning for foretakets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er meldt til eller ferdigbehandlet av foretaket. Finanstilsynet bemerker at IBNR-

og RBNS-avsetningene i sin natur er ufordelte kundemidler. Midler tilsvarende denne avsetningen skal derfor ikke fordeles på kontrakt.

23.2 Fordeling av kostnader mv.

Finanstilsynet foreslår at det inntas en bestemmelse om fordeling av finansinntekter og finanskostnader i kapittel 7 i forskriften. Kapittel 7 gir overgangsregler for forvaltning av individuelle livsforsikringsavtaler inngått før 1. januar 2008. Forslaget viderefører § 4 i forskrift 21. november 1989 nr. 1167 om fordeling av kostnader, tap, inntekter, fond mv mellom forsikringsselskaper i konsernforhold og mellom bransjer og kontrakter i et forsikringsselskap, oppheves. Forskriften er fastsatt i medhold av forsikringsvirksomhetsloven av 1988 og videreført med hjemmel i forsikringsvirksomhetsloven § 9-3. Forskriften som gjelder fordeling av kostnader, tap mv. er i hovedsak avløst av regler i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 3 og livsforsikringsforskriften. Bestemmelsen i § 3 om engangsbetaling av kontraktslutningskostnader er avløst av regler om kontrakts- og avbruddsgebyr i gjeldende lov og livsforsikringsforskriften. Det samme gjelder reglene for fordeling av overskudd som avløses av reglene om fordeling av overskudd i gjeldende lov. Finanstilsynet foreslår at forskriften fra 1989 oppheves.

23.3 Kontoføring

I livsforsikringsforskriftens utfyllende regler om kontoføring foreslås en endring av ordlyden i § 8-1. Bestemmelsen gjelder anvendelsesområdet for kontoføringsreglene i forskriften. Forslaget medfører ingen realitetsendring. Forslaget til ny § 8-1 viderefører også en unntaksbestemmelse som i dag følger av filialforskriften for norske forsikringsforetak. Unntaket gjelder ved forvaltning av utenlandske pensjonsordninger.

23.4 Opplysningsplikt

Det foreslås en forenkling av ordlyden i forskriften om skadeforsikringsforetaks opplysningsplikt til Finansportalen. Forslaget innebærer ikke en realitetsendring. Finanstilsynet reiser spørsmålet om det på sikt bør vurderes å gjøre reglene gjeldende for alle finansforetaks standardprodukter som tilbys til forbrukere. Dette forutsetter at det fastsettes en hjemmel for forskriften i finansforetaksloven kapittel 16. Det vises i denne sammenheng til høringsnotat og utkast til forskrift om finansforetaks plikt til å ha lenke til nettbaserte prisportaler som Finansdepartementet sendte på høring 18. november 2015, jf. omtale i punkt 16.3.

Finanstilsynet foreslår videre at bestemmelsen i kapitalforvaltningsforskriften § 4-1 om informasjonsplikt for livsforsikringer med investeringsvalg overføres til opplysningspliktsforskriften til forsikringsavtaleloven. Det foreslås forenklinger i ordlyden til bestemmelsen men ingen realitetsendring. Etter Finanstilsynets vurdering overlapper gjeldende § 5 i forskriften av § 4-1 i kapitalforvaltningsforskriften slik at gjeldende § 5 kan oppheves. Forslaget medfører at bestemmelsen gjøres gjeldende også for utenlandske livsforsikringsselskap.

23.5 Forskrift om forvaltning og bruk av midler i premiefond, pensjonsreguleringsfond og innskuddsfond.

Finanstilsynet foreslår at *forskrift 21. november 1989 om forvaltning og bruk av midler i premiefond, pensjonsreguleringsfond og innskuddsfond* videreføres med hjemmel i foretakspensjonsloven og innskuddspensjonsloven og at det vurderes om anvendelsesområdet bør utvides til å gjelde tilsvarende fond som premiefond i tjenestepensjonsordninger.

DEL IV DIVERSE RETTELSER

24 Behov for endringer i enkelte lover

Finanstilsynet har i arbeidet med forskrifter avdekket behov for enkelte endringer i lov og forskrift. Dette omtales kort nedenfor.

24.4 Finansforetaksloven

24.4.1 Kapittel 2: Betalingsforetak med begrenset tillatelse

I finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd annet punktum vises det til bestemmelser som gjelder for betalingsforetak med begrenset tillatelse. Det henvises til at § 3-5 om krav til ledelsen av foretaket gjelder for disse foretakene. Imidlertid henvises det indirekte til at § 3-5 ikke gjelder, ved at § 3-2 annet ledd b ikke skal gjelde ved begrenset tillatelse. Paragraf 3-2 annet ledd b viser til §§ 3-3 til 3-5. Det bør presiseres at § 3-5 kommer til anvendelse for disse foretakene.

24.4.2 Kapittel 5: Grenseoverskridende virksomhet

Etter finansforetaksloven § 5-5 kan et utenlandske EØS selskap som har meldt grenseoverskridende virksomhet starte virksomheten her i riket en måned etter at Finanstilsynet har mottatt melding fra tilsynsmyndigheten i selskapets hjemland. Det følger imidlertid av artikkel 148 nr. 4 i Solvens II-direktivet at forsikringsforetaket kan begynne sin virksomhet allerede fra og med den dato foretaket er blitt underrettet om meldingen som hjemstatens tilsynsmyndighet oversender til vertslandstilsynet dvs. Finanstilsynet. Direktivet gir med andre ord forsikringsselskapet rett til å starte virksomhet i Norge en måned tidligere enn loven. For banker mv. gir artikkel 39 i CRD IV ingen anvisning på når retten til å starte virksomhet inntreffer. I gjeldende filialforskrift for kredittinstitusjoner § 4 heter det imidlertid at virksomheten kan starte etter at Finanstilsynet har mottatt opplysninger fra tilsynsmyndighetene i kredittinstitusjonens hjemland. Det samme prinsippet som fremkommer av Solvens II, synes således allerede å være etablert for kredittinstitusjoner.

Finanstilsynet antar at lovens ordlyd bør endres slik at den er i tråd med Solvens II-direktivet og viderefører gjeldende EØS-regler for banker mv.

Filialforskriften for forsikringsforetak gjør forbudet mot forsikring mot strafferettslige sanksjoner i forsikringsvirksomhetslovens § 12-1 gjeldende også for utenlandske skadeforsikringsselskaper. Forbudet er videreført i finansforetakslovens § 2-6 tredje ledd, men lovens § 5-4 første ledd har ikke gjort bestemmelsen gjeldende for de utenlandske EØS forsikringsforetakene. Det er uklart om dette er tilsiktet, og det foreslås derfor at forbudet også gjøres gjeldende for utenlandske forsikringsforetak. Det foreslås at det inntas en henvisning til § 2-6 tredje ledd til finansforetaksloven § 1-6 i lovens § 5-4.

24.4.3 Kapittel 10: Egenkapitalbevis

Etter Finansforetaksloven § 10-22 (2) kan det fastsettes i vedtektene at generalforsamlingens vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen ved utstedelse av nye egenkapitalbevis eller om fullmakt til styret til å utstede nye egenkapitalbevis, herunder beslutninger om kursforhold

eller fravikelse av eller unntak fra fortrinnsrett som nevnt i tredje ledd, krever tilslutning fra minst to tredeler av de stemmer som avgis av, eller av medlemmer valgt av, eierne av egenkapitalbevis. Foran henvisningen til tredje ledd, mangler en henvisning til § 10-10. Riktig henvisning skal således være som nevnt i § 10-10 tredje ledd.

24.4.4 Kapittel 13: Innløsing av e-penger:

Etter Finansforetaksloven § 13-20 siste ledd kan man utenfor forbrukerforhold avtale seg bort fra retten til å innløse e-penger. Dette er ikke i tråd med Finanstilsynets tolkning av tilsvarende artikkel 11 i e-pengedirektivet. Artikkel 11 angir at artikkelens punkt 4, 5 og 6 kan fravikes utenfor forbrukerforhold. Retten til å innløse e-penger følger imidlertid av artikkelens første punkt, og direktivet apner derfor ikke for at denne retten fravikes. Paragraf 13-20 bør derfor endres.

24.5 Forsikringsvirksomhetsloven

Finanstilsynet ser behov for å foreslå endringer i forsikringsvirksomhetslovens §§ 2-6 og 2-11 om innskuddspensjonsforetak og pensjonskasser som ikke driver livsforsikringsvirksomhet. For det første bør bestemmelsene om pensjonskapital i forsikringsvirksomhetslovens §§ 3-8 og 3-10 gjøres gjeldende for denne type foretak. Det vises til at det i praksis er svært liten forskjell på livsforsikringsavtaler med investeringsvalg og innskuddspensjon med investeringsvalg samt at reglene om flytting også gjelder for innskuddspensjon. Videre bør henvisningene i de samme bestemmelsene til tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond av samme grunn utgå.

25 Behov for endringer i enkelte forskrifter

25.4 Kapitalkravsforskriften

I kapitalkravsforskriften § 17-9 tredje ledd vises det til garantistene nevnt i § 17-9 første ledd. Ettersom § 17-9 tredje ledd gjennomfører artikkel 215 annet ledd i forordningen, er det garantistene nevnt i § 17-10 det skal vises til. Det foreslås at dette endres slik at det vises til § 17-10. I forarbeidene til kapitalkravsforskriften omtales § 1-9 tredje ledd, som tilsvarer § 17-9 tredje ledd om statlige godkjente ordninger. Det er derfor klart at det ikke har vært hensikten å gjøre bestemmelsen gjeldende for alle garantistene listet opp i § 17-9 første ledd.

25.5 Forskrift om store engasjement

I 2010 ble forskrift om store engasjement endret i forbindelse med gjennomføringen av CRD II-direktivet, slik at engasjement med institusjoner skulle vektes 100 prosent mot tidligere 20 prosent. Risikovektingen av engasjementer med institusjoner i samme konsern ble videreført, slik at de kunne fortsatt vektes 0 prosent (dersom de er datterselskap) og 20 prosent (dersom de er noe annet enn datterselskap, f.eks. mor/søster). Samtidig ble det innført en bestemmelse om at en institusjon ikke kan ha et samlet engasjement mot en annen institusjon som overstiger det høyeste av et beløp tilsvarende 150 millioner euro eller et beløp tilsvarende 25 prosent av institusjonens ansvarlige kapital. Når 150 millioner euro innebærer en høyere grense enn 25 prosent av institusjonens ansvarlige kapital, kan institusjonens samlede engasjement med institusjonen ikke overstige 100 prosent av institusjonens ansvarlige kapital. Slik forskriften er formulert med referanse til "samlet engasjement" (som er etter risikovekting), kan denne bestemmelsen leses slik at for mindre institusjoners konserninterne

engasjement med søster-/morselskap, gjelder en grense på 500 prosent (som følge av 20 prosent risikovekting av engasjementet) av ansvarlig kapital og for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) er grensen 1000 prosent av ansvarlig kapital (som følge av 10 prosent risikovekt). Tilsvarende vil en slik tolkning innebære for mellomstore institusjoner at engasjementer med søster-/morselskap kan utgjøre mellom 500 prosent og 125 prosent av ansvarlig kapital, mens engasjementer i form av investering i OMF kan utgjøre mellom 1000 prosent og 250 prosent av ansvarlig kapital.

Begrunnelsen for unntaksbestemmelsen (fribeløpet) var å skjerme små banker og deres eksponering på sin oppgjørsbank eller hovedbankforbindelse etter endring av vekting av institusjoner til 100 prosent. Effekten på konserninterne engasjement og OMF er således utilsiktet. Dersom mindre og mellomstore banker har engasjementer hvor det innhentes garantier fra morselskapet for beløp som overstiger øvre engasjementsgrense, kan disse - dersom en ordrett fortolkning legges til grunn - ha engasjementer med en enkelt motpart som samlet kan utgjøre opptil 600 prosent av ansvarlig kapital. Med en slik praksis og tolkning vil store engasjementsregelverket i realiteten ikke være bindende på selskapsnivå for mindre og mellomstore institusjoner som er en del av et konsern. Finanstilsynet har kommunisert til foretakene at en restriktiv fortolkning må legges til grunn. Det foreslås å presisere forskriften at konserninterne engasjement ikke omfattes av bestemmelsen. For OMF foreslås det å presisere at bestemmelsen gjelder før risikovekting slik at grensen er uavhengig av foretakets størrelse.

Det vises til forslag til forskriftsendring i vedlegg 1 kapittel 11.

Vedlegg 1: Forslag til nye forskrifter, endring og oppheving av eksisterende forskrifter

Vedlegg 2: Nærmere redegjørelse for forslag til unntak for kraftleverandører

FINANSTILSYNET
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo
POST@FINANSTILSYNET.NO
WWW.FINANSTILSYNET.NO

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY OF NORWAY

Ny finansforetakslov

Forslag til forskrifter

Vedlegg 1 til høringsnotat

DATO:
18.12.2015

Innhold

Innhold

1 Forskrift om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften) 4

2 Forskrift om pensjonsforetak 32

3 Endring i forskrift til forsikringsvirksomhetsloven (livsforsikring mv). 43

4 Endring i forskrift om opplysningsplikt (finansielle tjenester) 54

5 Endring i forskrift om opplysningsplikt (livsforsikring) 54

6 Endring i forskrift om forvaltning og bruk av midler i premiefond mv. 55

7 Endringer i risikostyringsforskriften 55

8 Endring i CRR/CRD IV-forskriften 56

9 Endring i kapitalkravsforskriften 58

10 Endring i forskrift om ansvarlig kapital 60

11 Endring i forskrift om store engasjement 61

12 Endring i godtgjørelsesforskriften 62

13 Endring i forskrifter om motsyklisk buffer 63

14 Endring i forskrift om identifisering av systemviktige foretak 64

15 Endring i forskrift om forsvarlig likviditetsstyring 64

16 Endring i boliglånsforskriften 64

17 Endring i forskrift om tilsyn med foretak som har hovedsete i annen EØS-stat 65

18 Forskrifter som oppheves 65

18.1 Forskrifter som oppheves – regelverk som utgår 65

18.2 Forskrifter som oppheves som følge av at de inngår i samleforskrift til finansforetaksloven 66

1 Forskrift om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften)

Kapittel 1 Formål, virkeområde, definisjoner mv.

§ 1-1 *Unntak for gjensidige husdyrforsikringer*

Finansforetaksloven gjelder ikke for gjensidige husdyrforsikringsforetak som oppfyller følgende vilkår:

a) foretaket har vedtektsfestet rett til å kreve tilleggsbidrag (etterutligning) eller å redusere erstatningsutbetalingene,
b) ansvarsforsikring tilbys bare til dekning av tilleggsrisikoer,
c) årlige premieinntekter er under en million euro
d) minst halvparten av premieinntektene gjelder forsikringer til medlemmer i det gjensidige selskapet

§ 1-2 *Unntak for begravelseskasser og hjelpekasser*

Finansforetaksloven gjelder ikke begravelseskasser og hjelpekasser som yter en maksimumsstøtte lik folketrygdens grunnbeløp. Finanstilsynet kan likevel pålegge kassene å gi opplysninger om sin virksomhet til Finanstilsynet. Hvis det er påkrevet av hensyn til mottakere av støtte, kan Finanstilsynet bestemme at slike ordninger helt eller delvis skal omfattes av loven.

§ 1-3 *Unntak for sjøtrygdelag*

Finansforetaksloven gjelder ikke forsikringsforeninger som går inn under lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdelag.

§ 1-4 *Unntak for betalingsforetak og e-pengeforetak*

Finansforetaksloven §§ 12-10, 13-5 annet ledd og 13-6 annet til syvende ledd gjelder ikke for betalingsforetak og e-pengeforetak.

Finansforetakslovens § 6-3 annet ledd og § 6-1 i forskriften her gjelder for betalingsforetak. Finansforetaksloven kapittel 6 gjelder for øvrig ikke for betalingsforetak

§ 1-5 *Unntak for kraftleverandører*

Kraftleverandører som gjennomfakturerer i henhold til forskrift 11. mars 1999 nr. 301 om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av nettjenester er unntatt fra kravet om konsesjon i medhold av finansforetaksloven § 2-9.

Finansieringsvirksomhet etter første ledd skal være begrenset til å yte kreditt til foretakets kunder for betaling av nettleie. Foretaket skal ikke låne penger fra annet enn selskaper i samme konsern og finansinstitusjoner.

Foretak som driver finansieringsvirksomhet etter første ledd pålegges opplysningsplikt ovenfor Finanstilsynet tilsvarende den som følger av lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. § 3 annet ledd annet punktum og tredje ledd.

Finansforetaksloven § 3-7 gjelder så langt den passer for foretak som driver finansieringsvirksomhet etter første ledd.

Kapittel 2 krav om tillatelse til å etablere og drive virksomhet som finansforetak

Del I Betalingsforetak

§ 2-1 *Opplysning om endringer*

Betalingsforetak skal uten ugrunnet opphold melde fra til Finanstilsynet om endringer i de opplysninger som tidligere er mottatt fra virksomheten og som lå til grunn for vedtak om tillatelse.

§ 2-2 *Generelt om bruk av oppdragstakere og salgskanaler*

Betalingsforetaket skal påse at agenter, filialer og andre som handler på vegne av foretaket, informerer brukerne av betalingstjenestene at tilbyderen er agent, filial eller lignende for det norske betalingsforetaket.

§ 2-3 *Bruk av agenter*

Paragraf 4-5 gjelder tilsvarende for betalingsforetak som skal yte betalingstjenester gjennom en agent i Norge eller i en annen EØS-stat.

§ 2-4 *Begrenset tillatelse*

Betalingsforetak med begrenset tillatelse etter finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd kan stiftes og organiseres som enkeltpersonforetak.

Betalingsforetak med begrenset tillatelse skal underrette Finanstilsynet dersom gjennomsnittet av de foregående 12 måneders samlede beløp for betalingstransaksjoner utført av virksomheten, inkludert eventuell agent som handler på vegne av virksomheten, overstiger et beløp tilsvarende 5 mill. NOK per måned eller annet beløp fastsatt etter reglene i finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd bokstav c.

Finansforetaksloven kapittel 6, kapittel 8 del V og kapittel 21 del I unntatt § 21-1 gjelder og § 14-12 i forskriften her gjelder ikke for betalingsforetak med begrenset tillatelse.

Finansforetaksloven kapittel 8 del I og II gjelder ikke betalingsforetak med begrenset tillatelse som er organisert som enkeltpersonforetak.

§ 2-5 *Regnskap*

Betalingsforetaket skal hvert halvår rapportere regnskapsopplysninger til Finanstilsynet på den måten Finanstilsynet angir.

Betalingsforetak som driver andre forretningsaktiviteter enn betalingstjenester skal fremstille regnskapet for betalingstjenestevirksomheten separat.

Del II E-pengeforetak

§ 2-6 *Bruk av agenter*

Paragraf 4-5 gjelder tilsvarende for e-pengeforetak som skal yte betalingstjenester gjennom en agent i Norge eller i en annen EØS-stat.

§ 2-7 *Unntak*

Departementet kan i enkeltvedtak unnta et e-pengeforetak fra enkelte eller samtlige bestemmelser gitt i eller i medhold av finansforetaksloven dersom det maksimalt kan lagres et

beløp i norske kroner som tilsvarer 150 euro på det elektroniske medium og følgende betingelser er oppfylt:

1) samlet gjeld knyttet til utestående elektroniske penger skal i gjennomsnitt ikke overstige et beløp i norske kroner som tilsvarer 5 millioner euro, og
2) vilkårene i finansforetaksloven § 3-5 første ledd og § 8-17 første ledd første punktum er oppfylt.

Foretaket skal hvert år framlegge årsberetning eller annen redegjørelse for sin virksomhet for Finanstilsynet. Redegjørelsen skal inneholde opplysninger om størrelsen av den samlede gjeld knyttet til elektroniske penger. Redegjørelsen skal være mottatt av Finanstilsynet senest 1. august det påfølgende år.

Et e-pengeforetak som er gitt unntak etter første ledd, skal underrette Finanstilsynet om endringer som kan medføre at vilkårene for unntak ikke lenger vil oppfylles. Dersom vilkårene ikke lenger oppfylles, skal foretaket innen 30 dager søke om tillatelse i samsvar med finansforetaksloven § 3-1.

§ 2-8 *Regnskap*

E-pengeforetak skal hvert halvår rapportere regnskapsopplysninger til Finanstilsynet på den måten Finanstilsynet angir.

E-pengeforetak som også driver andre forretningsaktiviteter enn betalingstjenester og e-pengevirksomhet skal fremstille regnskapet for betalingstjenestevirksomheten/e-pengevirksomheten separat.

Del III Forsikringsforetak

§ 2-9 *Forsikringsklasser i livsforsikring*

I livsforsikring gis det konsesjon for virksomhet i følgende forsikringsklasser:

I. Alminnelig livsforsikring og tilleggsforsikring, som omfatter:

a) Kollektiv eller individuell kapitalforsikring med unntak for uføredekninger
- forsikring som kommer til utbetaling ved forsikredes død
- forsikring som kommer til utbetaling ved oppnåelse av fastsatt alder
- forsikring som kommer til utbetaling ved forsikredes død eller senest ved oppnåelse av fastsatt alder.

b) Kollektiv eller individuell livrente- og pensjonsforsikring med unntak for uføredekninger.

c) Forsikring mot uførhet uavhengig av årsak, herunder premie- og innskuddsfritaksforsikring.

d) Tilleggsforsikringer til forsikringer nevnt under bokstav a eller b til dekning av
- uførhet som følge av ulykke
- uførhet som følge av sykdom
- dødsfall som følge av ulykke.
-

II. Ekteskaps- og fødselsforsikring, som omfatter:

a) Forsikring som forfaller til utbetaling ved inngåelse av ekteskap.

b) Forsikring som forfaller til utbetaling ved fødsel.

III. Livsforsikring med investeringsvalg

Livsforsikring med investeringsvalg er forsikring hvor ytelsene er knyttet til verdien av spesifiserte eiendeler, som forsikringskunden velger sammensetningen av. Klassen omfatter:

a) Forsikringer nevnt i klasse I bokstav a og b.
b) Forsikringer nevnt i klasse II.
c) Forsikringer nevnt i klasse VI.

Klassen omfatter også forsikring nevnt i klasse I bokstav c, når forsikringen tegnes som tilleggsforsikring til forsikringer nevnt i klasse I bokstav a eller b.

IV. Langsiktig ulykkes- og sykeforsikring
Klassen omfatter ulykkesforsikring og sykeforsikring som gjelder for lengre tid enn tre år og som ikke kan sies opp av forsikringsselskapet eller som kan sies opp bare under bestemte forhold som angis i forsikringsavtalen.

V. Forvaltning av midlene i pensjonsforetak og tilsvarende utenlandske pensjonsinnretninger.

VI. Kapitaliseringsprodukter
Klassen omfatter sparekontrakter med utgangspunkt i aktuarielle beregninger, som består av forpliktelser av fastsatt varighet og størrelse.

§ 2-10 *Forsikringsklasser i skadeforsikring*

I skadeforsikring gis det konsesjon for virksomhet i følgende forsikringsklasser:

1. Ulykke (personforsikring)
   - forsikring som utbetales som et fast beløp (sumforsikring)
   - erstatning av økonomisk tap
   - kombinasjon av disse og
   - skade på passasjerer.

2. Sykdom (personforsikring)
   - sumforsikring
   - erstatning av økonomisk tap og
   - kombinasjon av disse.

3. Landkjøretøy (bortsett fra jernbanekjøretøy)
   Skade på, eller tap av, motordrevne landkjøretøy og ikke-motordrevne landkjøretøy.

4. Jernbanekjøretøy
   Skade på eller tap av jernbanekjøretøy.

5. Luftfartøy
   Skade på, eller tap av luftfartøy.

6. Skade på eller tap av havgående fartøy og fartøy på innsjø, elv eller kanal

7. Skade på eller tap av godstransport (medregnet varer, bagasje og alt annet gods)

8. Brann- og naturskader
   Skade på, eller tap av, eiendom og eiendeler (unntatt eiendom og eiendeler inkludert i klassene 3, 4, 5, 6 og 7) forårsaket av brann, eksplosjon, storm, naturkrefter, kjerne-energi og jordskred.

9. Annen skade på eiendom og eiendeler

10. Ansvar forårsaket ved bruk av landkjøretøy (herunder førers ansvar)

11. Ansvar forårsaket ved bruk av luftfartøy (herunder førers ansvar)

12. Ansvar forårsaket ved bruk av havgående fartøy og fartøy på innsjø, elv eller kanal (herunder førers ansvar)

13. Alminnelig ansvar
    Annet ansvar enn nevnt under klassene 10, 11 og 12.

14. Kreditt
    Tap som følge av mislighold av forsikringstakers utestående fordringer (alminnelig insolvens, eksportkreditt, salg på avbetaling, hypotekforsikring, landbruksforsikring, restverdiforsikring mv).

15. Kausjon
    Tap som følge av forsikringstakers mislighold av økonomiske forpliktelser overfor tredjemann.

16. Diverse økonomiske tap
    - tap av inntekt
    - tap av fortjeneste
    - tap ved underslag
    - indirekte handelstap
    - andre økonomiske tap

17. Utgifter til rettshjelp

18. Assistanse til personer som kommer i vanskeligheter under reise eller under fravær fra bostedet eller sitt faste oppholdssted.

§ 2-11 *Grupper av forsikringsklasser i skadeforsikring*

Konsesjon kan gis for virksomhet i følgende grupper av forsikringsklasser:

a) Ulykkes- og sykeforsikring (klasse 1 og 2)
b) Motorvognforsikring (klasse 1 fjerde strekpunkt, 3, 7 og 10)
c) Sjø- og transportforsikring (klasse 1 fjerde strekpunkt, 4, 6, 7 og 12)
d) Luftfartsforsikring (klasse 1 fjerde strekpunkt, 5, 7 og 11)
e) Brann- og tingskadeforsikring (klasse 8 og 9)
f) Ansvarsforsikring (klasse 10, 11, 12 og 13)
g) Kreditt- og kausjonsforsikring (klasse 14 og 15)
h) All skadeforsikring (klasse 1-13 og 16-18)

§ 2-12 *Tilleggsrisikoer i skadeforsikring*

Forsikringsforetak kan uten særskilt tillatelse dekke tilleggsrisikoer dersom de:

a) er tilknyttet hovedrisikoen,
b) angår det objekt som er dekket mot hovedrisikoen, og
c) er dekket av den kontrakt som dekker hovedrisikoen.

Risikoene som omfattes av § 2-10 klasse 14 og 15, kan likevel ikke anses som tilleggsrisikoer til andre klasser.

§ 2-13 *Konsesjon for deler av en forsikringsklasse*

Konsesjon skal gis for hele klasser, med mindre konsesjonssøknaden er begrenset til deler av en klasse.

§ 2-14 *Skadeforsikring som kan overtas av livsforsikringsselskaper*

Livsforsikringsforetak kan gis tillatelse til å overta ulykke- og sykdomsforsikring.

Kapittel 3 Konsesjonsbehandling

§ 3-1 *Egnethet*

Ved søknad om konsesjon skal bare leder for nøkkelfunksjoner godkjennes av departementet.

Finansforetaket skal, så vidt mulig på forhånd, gi Finanstilsynet melding når ansvarlige for nøkkelfunksjoner endres. Finansforetaksloven § 8-9 annet og tredje ledd gjelder ved slike meldinger.

Finansforetak skal gi melding til Finanstilsynet når ledende ansatte eller personer med nøkkelfunksjoner, jf. loven § 3-1 fjerde ledd er skiftet ut fordi de ikke lenger oppfyller egnethetskravene.

Kapittel 4 Norske finansforetaks virksomhet i annen EØS-stat

§ 4-1 *Unntak for forsikringsforetak*

Lovens §§ 4-2 og 4-3 gjelder ikke for gjenforsikring.

§ 4-2 *Pensjonsforetak*

Lovens § 4-2 gjelder ikke pensjonsforetak.

Når et pensjonsforetak skal drive grensekryssende virksomhet i annen EØS-stat, skal foretaket gi Finanstilsynet melding om:

a) I hvilken stat dette gjelder

b) Det pensjonstegnende firmaets navn

c) De vesentligste kjennetegn ved den pensjonsordning som skal forvaltes for det pensjonstegnende firmaet.

Finanstilsynet skal sende melding til vertsstatens tilsynsmyndigheter senest innen tre måneder etter at melding som nevnt i første ledd er mottatt. Dette gjelder likevel ikke hvis Finanstilsynet har grunn til å anta at foretakets organisatoriske og administrative forhold eller finansielle situasjon ikke er forsvarlig eller ledelsen ikke oppfyller kravene i lovens § 3-5.

Pensjonsforetaket kan starte forvaltningen av pensjonsordningen når foretaket har mottatt opplysninger om hvilke regler i vertslandet som skal gjelde for virksomheten og senest to måneder etter at vertslandsmyndigheten har mottatt meldingen fra Finanstilsynet.

§ 4-3 *Melding om etablering av filial og grensekryssende virksomhet*

Finanstilsynet kan fastsette nærmere krav til format, innhold og språk som skal benyttes ved melding etter finansforetaksloven § 4-2 (1) og § 4-3 (1).

Et forsikringsforetaks melding om etablering av filial skal inneholde opplysninger om navnet på filialens generalagent og hvilke fullmakter denne har.

Et skadeforsikringsselskaps melding om filialetablering eller grensekryssende virksomhet som omfatter lovpliktig motorvognforsikring (klasse 10, ikke inkluderende transportøransvar), må vedlegges en erklæring som viser at foretaket er medlem i den nasjonale trafikkforsikringsforening og den nasjonale garantiordning i vertslandet, som dekker uforsikrede skadelidte. Melding om grensekryssende virksomhet må i tillegg inneholde navn og adresse på alle skaderepresentanter som foretaket har utpekt i vertsstaten henhold til vertslandets lovgivning.

Foretaket skal gi melding til Finanstilsynet og vertsstatens tilsynsmyndighet ved endringer av opplysninger som nevnt i fjerde ledd.

§ 4-4 *E-pengeforetaks og betalingsforetaks virksomhet i annen EØS-stat*

Finansforetaksloven kapittel 4 og 5 gjelder ikke e-pengeforetak som departementet etter finansforetaksloven § 2-4 fjerde ledd har unntatt fra enkelte eller samtlige bestemmelser i loven eller betalingsforetak med begrenset tillatelse etter finansforetaksloven § 2-10 tredje ledd.

Finanstilsynet skal oversende melding etter finansforetaksloven §§ 4-2 til vertsstatens tilsynsmyndigheter senest én måned etter at melding er mottatt fra betalingsforetaket eller e-pengeforetaket.

§ 4-5 *Ytelse av betalingstjenester gjennom agent*

E-pengeforetak kan ikke utstede e-penger gjennom agent. Innløsning og distribusjon av elektroniske penger kan skje gjennom fysiske eller juridiske personer som handler på vegne av foretaket. Agent for e-pengeforetak kan yte betalingstjenester på vegne av foretaket.

Betalingsforetak eller e-pengeforetak som skal yte betalingstjenester i en annen EØS-stat gjennom agent skal melde fra til Finanstilsynet.

Meldingen skal inneholde følgende opplysninger:

a) Agentens navn og adresse
b) En beskrivelse av internkontrollordningene som agenten vil benytte for å overholde pliktene etter hvitvaskingsloven
c) Opplysninger om personer i foretakets ledelse og personer med ansvar for håndteringen av agenten, samt dokumentasjon på at disse er egnede
d) Hvilken stat betalingstjenestene skal tilbys i
e) Hvilke tjenester agenten skal tilby.
f) Opplysninger om de ansvarlige personer hos agenten

Finanstilsynet skal melde fra om agenten til vertsstatens tilsynsmyndigheter senest innen én måned etter at opplysningene nevnt i tredje ledd er mottatt. Meldingen til vertsstaten skal inneholde opplysningene i tredje ledd, samt informasjon om e-pengeforetaket eller betalingsforetaket, foretakets organisasjonsstruktur og en bekreftelse om at den planlagte virksomheten omfattes av foretakets tillatelse.

Dersom vertsstatens myndigheter har rimelig grunn til å mistenke at det i forbindelse med den kommende engasjeringen av agenten, har skjedd eller er blitt forsøkt hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme i henhold til direktiv 2005/60/EF, eller at engasjeringen av en slik agent vil kunne øke risiko for hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme, skal Finanstilsynet nekte å registrere agenten, eller annullere registreringen dersom denne allerede har skjedd.

Kapittel 5 EØS-foretaks virksomhet her i riket

§ 5-1 *Unntak*

Finansforetaksloven §§ 5-2 og 5-3 gjelder ikke for gjenforsikring.

Lovens § 5-2 første ledd bokstav g), og 5-5 første ledd tredje punktum gjelder ikke for forsikringsforetak.

§ 5-2 *Lovens anvendelse på Lloyd's*

Finansforetaksloven § 5-2 til § 5-9 gjelder også virksomheten til sammenslutningen av forsikringsgivere benevnt Lloyd's.

§ 5-3 *Språk*

Finanstilsynet kan kreve at en melding om filialetablering eller grenseoverskridende virksomhet gis på norsk.

§ 5-4 *Forbud mot urimelige premier*

Forbud etter finansforetakslovens § 5-4 kan bare gis der Finanstilsynet finner at premier eller forsikringsvilkår er urimelige.

§ 5-5 *Krav til generalagent*

Filial av EØS-forsikringsforetak her i riket skal ha en generalagent. Generalagenten skal være myndig og bosatt i en stat i EØS. Generalagenten skal ha vide nok fullmakter til å forplikte forsikringsforetaket overfor tredjemann og representere foretaket overfor myndighetene og domstolene i vertsstaten. Har foretaket en juridisk person som generalagent, skal denne (som sin representant) utpeke en fysisk person som oppfyller vilkårene for selv å være generalagent.

En generalagent for Lloyds skal ha vide nok fullmakter til å kunne møte i retten som saksøkt og til å kunne forplikte de aktuelle Lloyds-assurandører. Fullmakten må utformes slik at en eventuell tvist med Lloyds som følge av forsikringsvirksomheten ikke medfører større vanskeligheter for forsikrede enn dersom tvisten gjelder forsikringsforetak.

§ 5-6 *Utenlandske pensjonsforetak*

Pensjonsforetak kan starte grensekryssende virksomhet tidligst to måneder etter at Finanstilsynet har mottatt melding fra foretakets hjemlandsmyndigheter eller etter at Finanstilsynet har gitt hjemlandets tilsynsmyndigheter underretning om de nærmere krav til virksomheten, jf. finansforetaksloven § 5-5 (3) og (4).

§ 5-7 *Filial, agent og grensekryssende virksomhet for e-pengeforetak og betalingsforetak*

Filialer av betalingsforetak og e-pengeforetak kan etableres når Finanstilsynet har bekreftet mottak av opplysningene i finansforetaksloven § 5-2 første ledd med unntak av bokstav f, eller tidligst én måned etter at Finanstilsynet mottok nevnte opplysninger. Det kreves ikke bekreftelse på at personer som nevnt i § 5-2 første ledd bokstav d og e oppfyller egnethetskravene.

Melding om betalingsforetak eller e-pengeforetak som skal drive grensekryssende virksomhet skal inneholde opplysninger som nevnt i § 5-2 første ledd bokstav b og h, jf. § 5-5 første ledd tredje punktum. Den grensekryssende virksomheten kan starte når hjemstatens tilsynsmyndigheter har bekreftet overfor foretaket at melding om grensekryssende virksomhet er sendt.

Agent for betalingsforetak eller e-pengeforetak kan starte virksomhet i Norge når Finanstilsynet har bekreftet mottak av melding fra vertstatens tilsynsmyndighet i samsvar med § 4-5 fjerde ledd, eller tidligst én måned etter at Finanstilsynet mottok nevnte opplysninger.

Kapittel 6 Kontroll med eiere av kvalifiserte eierandeler i finansforetak

§ 6-1 *Melding om erverv av eierandel i finansforetak*

Melding om erverv av kvalifisert eierandel skal inneholde følgende opplysninger:

1. Erververens fulle navn, adresse og organisasjons-, D- eller fødselsnummer. Utenlandske statsborgere som ikke har norsk fødselsnummer eller D-nummer, skal opplyse fødselsdato og nasjonalitet. Utenlandske foretak skal opplyse om hovedkontorets hjemstat
2. Finansforetakets navn, adresse og organisasjonsnummer, samt erververens vurdering av finansforetakets økonomiske stilling og virksomhet
3. Erververens samlede eierandel i finansforetaket
4. Størrelsen på den eierandel det tas sikte på å erverve
5. Erververens næringsvirksomhet og tilgjengelige økonomiske ressurser
6. Erververens eierinteresser i andre finansforetak
7. Andre innehavere av eierandel i finansforetaket som erververen skal konsolideres med
8. Formål med ervervet. Medfører ervervet at finansforetaket blir erververens datterforetak, skal det gis opplysninger om organiseringen og virksomheten i det konsern institusjonen vil inngå i
9. Om erververen i løpet av de siste ti år har vært begjært konkurs eller underlagt konkurs- eller gjeldsbehandling i Norge eller i utlandet.
10. Om erververen i løpet av de siste ti år har vært dømt for et straffbart forhold, herunder ilagt bot eller inndragning for et straffbart forhold, i Norge eller i utlandet
11. Om erververen er tiltalt eller siktet for et straffbart forhold i Norge eller utlandet
12. Om erververen i løpet av de siste ti år har vært skjønnsliknet eller ilagt tilleggsskatt eller tilsvarende i Norge eller utlandet
13. Om erververen i løpet av de siste ti år har blitt ilagt gebyr eller løpende mulkt i henhold til finanstilsynsloven, børsloven, regnskapsloven eller verdipapirlovgivningen eller tilsvarende lover i utlandet
14. Om erververen i løpet av de siste ti år har hatt styreverv eller kvalifisert eierandel i eller vært daglig leder for foretak som i samme periode har vært involvert i forhold som nevnt i punkt 9, 10, 11, 12 eller 13
15. Om erververen tidligere har vært vurdert som innehaver av kvalifisert eierandel i finansforetak i Norge eller utlandet
16. Andre forhold som erververen antar kan ha betydning for vurderingen av om det skal gis tillatelse til gjennomføringen av ervervet.

Dersom erververen er et foretak, skal det i tillegg gis opplysninger som nevnt i første ledd nr. 1, 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 og 16 om personer i foretakets styre, daglig ledelse og om eiere med en kvalifisert eierandel i foretaket. Dersom noen av disse eierne er en juridisk person, kan Finanstilsynet kreve å få oppgitt tilsvarende opplysninger om personer i dette foretakets styre, daglig ledelse og eiere med kvalifisert eierandel i dette foretaket og dets eventuelle morselskap.

§ 6-2 *Erverver fra annen stat i Det europeisk økonomiske samarbeidsområde*

Dersom erververen er en bank, et kredittforetak, forsikringsforetak, verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond eller forvalter av alternative investeringsfond med

tillatelse i en annen EØS-stat, skal Finanstilsynet konsultere myndighetene i foretakets hjemstat. Det samme gjelder dersom erververen er morselskap for slikt foretak med tillatelse i en annen EØS-stat eller en fysisk eller juridisk person som kontrollerer et foretak med tillatelse i en annen EØS-stat.

§ 6-3 *Avhendelse av kvalifiserte eierandeler*

I melding om avhendelse av kvalifisert eierandel på annen måte enn over børs, skal avhender oppgi erververs navn, adresse og organisasjons- eller fødselsnummer.

§ 6-4 *Meldeplikt for finansforetak om nye eiere mv.*

Finansforetak skal snarest gi Finanstilsynet melding om erverv som innebærer at noen er blitt eier av kvalifiserte eierandeler i finansforetak.

§ 6-5 *Meldeplikt for foretak som eier kvalifiserte eierandeler i finansforetak*

Foretak som eier kvalifiserte eierandeler i et finansforetak, skal snarest gi Finanstilsynet melding om endringer i foretakets styre eller daglig ledelse og om nye eiere av kvalifiserte eierandeler i foretaket som foretaket kjenner. Endringen skal inneholde de aktuelle personenes fulle navn, adresse og organisasjons- eller fødselsnummer.

Kapittel 7 Etablering av finansforetak

§ 7-1 *Unntak fra krav om godkjennelse av vedtekter*

Vedtektsendringer i finansforetak og finansstiftelser kan gjennomføres uten særskilt godkjennelse, med mindre denne forskriften stiller krav om godkjennelse.

§ 7-2 *Krav om godkjennelse av vedtektsendringer*

Krav om godkjennelse av vedtektsendringer etter finansforetaksloven § 7-10 første ledd gjelder vedtektsbestemmelser om:

a) foretakets formål og den virksomheten foretaket skal drive,
b) at ikke alle aksjer skal gi lik rett i foretaket,
c) forbud mot pantsettelse av aksjer,
d) overføring av generalforsamlingens rett til å velge styre til andre,
e) at inntil halvdelen av styret velges av andre enn generalforsamlingen,
f) strengere krav til flertallsbeslutninger i styret enn alminnelig flertall,
g) bestemmelser om anvendelse av overskudd og av formuen ved oppløsning, dersom foretaket ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte,

For finansforetak som ikke organiseres som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, gjelder kravet om godkjennelse av vedtektsendringer også vedtektsbestemmelser om:
a) foretaket skal ha adgang til å utstede omsettelige egenkapitalbevis,
b) hvordan overskudd skal anvendes og underskudd skal dekkes, samt regler for fastsettelse av utbytte dersom foretaket skal kunne gi utbytte på kapitalen i grunnfondet,
c) hvordan foretaket skal avvikles og foretakets kapital disponeres ved avvikling,
d) bestemmelser som begrenser retten til å overdra eller pantsette egenkapitalbevis,
e) at underskudd i gjensidige livsforsikringsforetak eller kredittforeninger ikke skal utliknes på medlemmene.

For gjensidige forsikringsforetak gjelder kravet om godkjennelse av vedtektsendringer også vedtektsbestemmelser om:

a) det antall forsikringer og den samlede forsikringssum som skal være tegnet for at foretaket skal kunne starte virksomhet,
b) reglene for medlemskap og medlemmenes innbyrdes ansvar for foretakets forpliktelser,
c) medlemmenes forpliktelser til å innbetale medlemsinnskudd og fremtidige innbetalinger til grunnfondskapitalen

For kredittforening gjelder kravet om godkjennelse av vedtektsendringer også regler for medlemskap og i tilfelle regler om medlemsinnskudd, medlemmenes ansvar for foretakets forpliktelser og deres ansvar innbyrdes.

§ 7-3 *Krav om godkjennelse av vedtektsendringer for finansstiftelser*

Krav om godkjennelse av vedtektsendringer etter finansforetaksloven § 12-20 annet ledd gjelder vedtektsbestemmelser om:
a) stiftelsens formål og den virksomhet stiftelsen skal drive,
b) stiftelsens grunnfondskapital og hvordan stiftelsens midler skal plasseres,
c) hvordan stiftelsen skal avvikles og stiftelsens formue skal disponeres ved avvikling.

§ 7-4 *Krav om godkjennelse av vedtektsendringer for samvirkeforetak som driver virksomhet som finansforetak*

Krav om godkjennelse av vedtektsendringer for samvirkeforetak som driver virksomhet som finansforetak, gjelder vedtektsbestemmelser om:
a) foretakets formål og den virksomheten foretaket skal drive,
b) størrelsen på eventuelle andelsinnskudd, om de skal forrentes, og om de skal tilbakebetales ved utmeldelse,
c) om det skal betales medlemskontingent,
d) hvordan årsoverskuddet skal disponeres.

§ 7-5 *Organisasjonsform og registrering av betalingsforetak og e-pengeforetak*

Betalingsforetak og e-pengeforetak skal stiftes og organiseres som allmennaksjeselskap eller aksjeselskap.

Betalingsforetak med tillatelse etter finansforetaksloven § 2-10 første ledd og tredje ledd, deres agenter og filialer skal registreres i et offentlig register. Tilsvarende gjelder e-pengeforetak, herunder slike foretak som er unntatt etter § 2-7 i forskriften her.

Kapittel 8 Generalforsamling, styrings- og kontrollorganer mv.

§ 8-1 *Sammensetning og valg til generalforsamling mv.*

I sparebank som ikke har utstedt eierandelskapital skal minst halvparten av medlemmene og varamedlemmene i generalforsamlingen velges av og blant innskyterne i banken. I sparebanker som har utstedt eierandelskapital skal minst en firedel av medlemmene og varamedlemmene i generalforsamlingen velges av og blant innskyterne i banken. Tilsvarende gjelder for sparebankstiftelser.

Personlige innskytere som har og i de siste seks måneder har hatt et innskudd i banken på minst 2 500 kroner er valgbare og har stemmerett.

I sparebanker skal en firedel av medlemmene og varamedlemmene til generalforsamlingen velges av og blant de ansatte i banken.

Finanstilsynet kan bestemme at et valg av generalforsamling er ugyldig og gi pålegg om nytt valg dersom feil ved valget kan ha hatt innflytelse på utfallet.

§ 8-2 *Representasjon i styrende organer i foretak med egenkapitalbevis*

Valgmøte skal holdes innen utgangen av april.

Generalforsamlingens medlemmer og varamedlemmer velges for fire år. Av de medlemmer som er valgt ved første valg, går minst en firedel ut etter loddtrekning ved hvert av de tre neste valg og deretter hvert år de som har gjort tjeneste lengst.

Leder av foretakets øverste myndighet fastsetter tid og sted for valgmøte. Innkallingen skal sendes senest 14 dager før møtet og inneholde opplysninger om:

- bestemmelser om stemmerett
- hvilke tidsrom valget gjelder for og hvem som er på valg
- hvor valgkomiteens forslag er lagt frem til gjennomsyn.

§ 8-3 *Unntak fra krav om internrevisjon*

Finansforetaksloven § 8-16 gjelder ikke finansforetak som ikke er forsikringsforetak og som i mer enn 12 måneder har hatt en samlet forvaltningskapital lavere enn 10 milliarder kroner eller inngår i finanskonsern med samlet forvaltningskapital lavere enn 10 milliarder kroner.

I foretak som ikke har internrevisjon skal revisor gi en årlig bekreftelse til styret om risikostyringen og internkontrollen.

§ 8-4 *Unntak fra krav om revisjonsutvalg*

Finansforetak som i mer enn 12 måneder har hatt en samlet forvaltningskapital høyere enn 20 milliarder kroner skal fastsette i vedtektene at det foretaket skal ha revisjonsutvalg.

Kapittel 9 Tillitsvalgte og ansatte

§ 9-1 *Forbud mot gjensidig representasjon*

Finansforetaksloven § 9 første ledd gjelder tilsvarende for leder og nestleder i generalforsamlingen i finansforetak som ikke er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Kapittel 10 Egenkapital

§ 10-1 *Fordelingsnøkkel ved forhøyelse av eierandelskapital*

Ved nytegning av egenkapitalbevis i institusjoner som har utstedt egenkapitalbevis fra før, skal positiv differanse mellom bokført verdi per egenkapitalbevis og pålydende verdi overføres til overkursfondet. Positiv differanse mellom tegningskurs og bokført verdi per egenkapitalbevis skal fordeles mellom overkursfondet og kompensasjonsfondet etter forholdet mellom bokført eierandelskapital etter nytegningen og bokført grunnfondskapital. Ved beregningen av eierbrøken skal overkursfondet legges til eierandelskapitalen og kompensasjonsfondet legges til grunnfondskapitalen.

Finanstilsynet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gi nærmere bestemmelser om fordelingen av egenkapitaleffekten i forbindelse med anvendelse av nye regnskapsregler, herunder regler om fordeling av det korrigerte årsoverskuddet i etterfølgende år i tilfeller hvor engangseffekten ikke fordeles i henhold til eierbrøken.

Til grunn for beregningen av bokført verdi per egenkapitalbevis skal siste reviderte årsregnskap legges til grunn. Siste tilgjengelige delårsregnskap kan legges til grunn dersom det er revisorbekreftet i samsvar med revisjonskravet for medregning av perioderesultat etter [forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak (beregningsforskriften)].

I foretak som er pliktige å føre konsernregnskap, kan bokført verdi per egenkapitalbevis beregnes ut fra siste reviderte konsernregnskap.

Eierandelskapitalens andel av økningen i annen egenkapital som skyldes inntektsføring i konsernregnskapet av resultatandeler i datterforetak, kan regnes med i grunnlaget for bokført verdi per egenkapitalbevis. Tilsvarende kan eierandelskapitalens andel av annen egenkapital som tilsvarer positiv differanse mellom balanseført verdi og anskaffelseskost for investeringer i tilknyttede foretak og felles kontrollert virksomhet medregnes. Andel av annen innskutt egenkapital som skyldes gevinst ved foretakets salg av egne egenkapitalbevis, kan regnes med i grunnlaget for bokført verdi pr egenkapitalbevis.

Øvrig annen egenkapital tilordnes grunnfondskapitalen ved beregning av eierbrøken. I foretak med hel eller deleide selskap som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden kan eierandelskapitalens andel av fond for vurderingsforskjeller og fond for urealiserte gevinster regnes med i grunnlaget for bokført verdi per egenkapitalbevis.

Eventuelle goodwillposter skal trekkes fra i beregningen av bokført verdi per egenkapitalbevis, herunder eventuell goodwill inkludert i balanseverdien av investeringene i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet og eventuelle goodwillposter i selskapsregnskapene til tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet.

Kapittel 11 Fremmedkapital mv.

Del 1 Obligasjoner med fortrinnsrett

§ 11-1 *Renterisiko*

Kredittforetaket skal ha en ramme for renterisiko som er forsvarlig ut fra foretakets ansvarlige kapital og potensielle tap ved renteendringer, herunder endringer som følge av parallelle skift på ett prosentpoeng i alle rentekurver og som følge av vridning i rentekurvene. Rentekurvene skal deles inn i tidsintervaller, og verdiendringene for hvert tidsintervall skal begrenses til en forsvarlig del av total ramme for renterisiko som er satt for foretaket.

Rammen for renterisiko skal gjelde for hver sikkerhetsmasse og for foretaket totalt sett. Dersom foretaket har flere sikkerhetsmasser, skal den ansvarlige kapitalen ved denne beregningen allokeres forholdsvis til samlet verdi av den enkelte sikkerhetsmasse. Rammen for renterisiko innenfor den enkelte sikkerhetsmasse skal ikke overstige det nivå for renterisiko som gjelder for foretaket samlet.

§ 11-2 *Likviditetsrisiko*

Foretaket skal etablere rammer for avvik mellom fremtidige inn- og utbetalinger. Foretaket skal gjennomføre periodiske stresstester som dokumenterer en tilfredsstillende likviditetsreserve og at lovens krav er oppfylt. Ved beregning av likviditetsrisiko kan det tas hensyn til kommitterte trekkrettigheter hvis motpartene kvalifiserer til risikoklasse 2 eller bedre.

Med risikoklasse menes i dette kapittelet risikoklasse som nevnt i forskrift 14. desember 2006 nr. 1506 om kapitalkrav for forretningsbanker, sparebanker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og

forvaltningsselskaper for verdipapirfond mv. (kapitalkravsforskriften) del II om beregningsgrunnlag for kredittrisiko etter standardmetoden.

§ 11-3 *Derivater*

Derivatavtaler kan bare inngås med det formål å sikre kravet til stadig beløpsmessig balanse og å sikre at foretakets betalingsforpliktelser blir overholdt.

Derivatavtaler kan inngås med:

1. Oppgjørssentraler etablert i EØS eller OECD-området
2. Stater og sentralbanker i EØS eller OECD-området.
3. Kredittinstitusjoner etablert i EØS eller OECD-området.

Slike motparter skal kvalifisere til risikoklasse 2 eller bedre.

I derivatavtaler som inngår i samme sikkerhetsmasse kan det avtales motregning av kontantstrømmer i samme valuta og med samme forfallstidspunkt mellom partene. Foretaket kan også avtale at løpende derivatavtaler skal erstattes med nye avtaler, så lenge kravet til stadig beløpsmessig balanse og likviditetskravet oppfylles.

Krav mot kredittforetaket som følge av en derivatavtale, kan for øvrig bare benyttes til motregning mot andre kontrakter i samme sikkerhetsmasse der bostyret innfører betalingsstans og motregning kan foretas etter reglene i dekningsloven kapittel 8.

Verdipapirhandelloven kapittel 14 om motregning av enkelte finansielle instrumenter gjelder etter at betalingsstans er innført.

Dersom motparten i en derivatavtale ikke lenger oppfyller kravet til risikoklassifisering, skal denne stille betryggende sikkerhet i form av kontantdepot, garanti eller pant i eiendeler som tilfredsstiller kravene i § 11-4 tredje og fjerde ledd.

§ 11-4 *Sikkerhetsmasse*

Fordringer kan ikke ha en belåningsgrad ut over følgende verdier når disse innføres i sikkerhetsmassen:

1. 75 prosent av forsvarlig verdigrunnlag for bolighypoteklån.
2. 60 prosent av forsvarlig verdigrunnlag for eiendomshypoteklån.

Lån med pant i fritidseiendom regnes som eiendomshypoteklån.

Offentlige lån til motparter innenfor OECD-området, men utenfor EØS, skal være ytt til eller garantert av motparter som kvalifiserer til risikoklasse 1 eller bedre. Tilsvarende fordringer som kvalifiserer til risikoklasse 2 kan utgjøre høyst 20 prosent av nominell verdi (pålydende) av utestående obligasjoner med fortrinnsrett.

Kravet til risikoklassifisering i tredje ledd gjelder tilsvarende når offentlige organer er motpart i derivatavtaler eller fordringer som benyttes som fyllingssikkerhet. Fordringer (eksponeringer) mot institusjoner i risikoklasse 2, skal ikke overstige 10 prosent av nominell verdi (pålydende) av utestående obligasjoner med fortrinnsrett. Beløp som skyldes drift og forvaltning av sikkerhetsmassen, herunder oppgjør av lån, og overføringer av betalinger til de fortrinnsberettigede fordringshaverne, skal ikke tas med i beregningen av grensen på 15 prosent. Det samme gjelder obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av andre institusjoner. Fordringer på institusjoner innenfor EØS med løpetid på inntil 100 dager skal kvalifisere til risikoklasse 2 eller bedre.

Utlån kan bare ytes eller erverves der staten i landet der pantobjektet for lånet befinner seg, eller der låntakeren eller garantisten i tilfelle offentlig lån har sitt hjemsted, kvalifisere til risikoklasse 2 eller bedre.

Fyllingssikkerhet i form av verdipapirer utstedt av kredittinstitusjoner med fortrinnsrett i sikkerhetsmassen og verdipapirer utstedt med grunnlag i verdipapiriserte bolighypoteklån eller eiendomshypoteklån, som tilfredsstiller risikoklasse 1, kan høyst utgjøre

et samlet beløp på inntil 20 prosent av nominell verdi (pålydende) av utestående obligasjoner med fortrinnsrett.

Innenfor det som følger av finansforetaksloven kan sikkerhetsmassen for øvrig inneholde eiendeler som fastsatt av myndighetene i vedkommende stat etter kravene i forordning 575/2013 artikkel 129 (1) til (4).

Eiendeler som ikke tilfredsstiller ovennevnte risikoklassifisering, kvantitative grenser, belåningsgrader eller andre krav som følger av denne paragraf, kan likevel inngå i sikkerhetsmassen, men skal ikke regnes med ved beregningen av om foretaket oppfyller balansekravet etter finansforetaksloven § 11-11. Eiendeler som overskrider ovennevnte kvantitative krav eller belåningsgrader, kan medregnes for den del som ligger innenfor kravene. Verdien av bolighypoteklån og eiendomshypoteklån kan medregnes innenfor grensene i første ledd selv om en etterfølgende verdiutvikling tilsier at grensene er overskredet.

Rente- og valutakontrakter og fyllingssikkerhet skal tilordnes den sikkerhetsmassen og det obligasjonslånet som kontraktene og fyllingssikkerheten er knyttet til. Dersom kredittforetaket har tatt opp flere obligasjonslån som ikke har fortrinnsrett til den samme sikkerhetsmasse, skal rente- og valutakontrakter og fyllingssikkerhet holdes på atskilte bank- eller VPS-kontoer for hver sikkerhetsmasse.

Sikkerhetsmassens renteavkastning skal til enhver tid være høyere enn summen av kostnadene knyttet til obligasjonsinnlånene. Ved beregning av kostnadene skal det også tas hensyn til kontantstrømmene fra inngåtte rente- og valutakontrakter.

Utlån som er misligholdt, skal ikke telle med i beregningen av beløpsmessig balanse. Ved vurdering av kravet til stadig beløpsmessig balanse skal utlån, rente- og valutakontrakter og fyllingssikkerhet verdsettes til betryggende markedsverdi. Bankinnskudd med inntil tretti dagers oppsigelsesfrist og utlån med flytende rente kan verdsettes til pålydende. Obligasjonslån skal verdsettes til summen av neddiskontert verdi av pålydende og neddiskontert kupongutbetaling. Finanstilsynet kan fastsette nærmere regler om diskonteringsrente som nevnt.

Kapitalkravsforskriften § 17-1 om generelle krav til sikkerhetsstillelse, § 17-6 første ledd bokstav c og d om krav til verdivurdering av fast eiendom og § 18-4 første ledd bokstav a om forsvarlig verdigrunnlag gjelder tilsvarende.

Ved fastsettelse av nytt forsvarlig verdigrunnlag etter finansforetaksloven § 11-9 tredje ledd kan også verdivurdering av fritidseiendommer bygge på generelle prisnivåer, så fremt det må anses forsvarlig ut fra markedsforholdene.

§ 11-5 *Krav til register og til uavhengig gransker*

Registeret over obligasjoner med fortrinnsrett skal inneholde:

1. En oversikt over utlånene som inneholder opplysninger om
   a) låntakers navn,
   b) låntakers fødselsnummer eller organisasjonsnummer,
   c) låntakers adresse,
   d) opprinnelig og gjenstående lånesum,
   e) lånets forfallsstruktur og kontantstrøm,
   f) hjemmelshaver, adresse og registerbetegnelse til pantobjektet,
   g) verdien av pantobjektet,
   h) eventuell garantists navn, organisasjonsnummer og adresse, garantibeløp og garantitype,
   i) eventuelle andre krav kredittforetaket har mot låntaker eller hjemmelshaver til pantobjektet, og

j) statistiske opplysninger, takster og annet materiale om løpende verdivurdering av pantobjektene som inngår i sikkerhetsmassen.

2. En oversikt over fordringer og forpliktelser i form av derivatavtaler som inneholder opplysninger om

a) motpartens navn eller firma og eventuelt identitetsnummer, samt sist gjeldende rating,
b) motpartens adresse,
c) opprinnelig og gjenstående kontraktssum,
d) kontraktens forfallsstruktur og kontantstrøm,
e) eventuelt pantobjekts hjemmelshaver, adresse og registerbetegnelse, og
f) eventuelle andre krav kredittforetaket har mot motparten eller hjemmelshaver til pantobjektet.

3. En oversikt over fordringer som utgjør fyllingssikkerhet som inneholder opplysninger om

a) låntakers navn eller firma og eventuelt identitetsnummer, samt sist gjeldende rating,
b) låntakers adresse,
c) opprinnelig og gjenstående lånesum,
d) lånets forfallsstruktur og kontantstrøm,
e) eventuelt pantobjekts hjemmelshaver, adresse og registerbetegnelse,
f) eventuell garantists navn eller firma og adresse, og

4. En oversikt over obligasjoner med fortrinnsrett som inneholder opplysninger om nominell verdi,

b) rentebetingelser, og
c) forfallsdato.

Granskeren skal minst hver tredje måned kontrollere at kravene til stadig beløpsmessig balanse og registrering av obligasjonene og sikkerhetsmassen er oppfylt. Granskeren skal årlig gi Finanstilsynet en redegjørelse for kontrollene. Dersom granskeren har grunn til å tro at kravene ikke er oppfylt, skal granskeren underrette Finanstilsynet. Forhold som gransker rapporterer i aktsom god tro til tilsynet skal ikke anses som brudd på taushetsplikt og ikke medføre ansvar.

Foretakets valgte revisor kan oppnevnes som gransker.

§ 11-6 *Felles gjeldsforfølgning mv.*

Bestemmelsen i finansforetaksloven § 21-12 første ledd bokstav d, om at utbetaling til fordringshavere ikke kan skje uten Finanstilsynets godkjenning og § 21-15 annet ledd om nedsettelse av krav, gjelder ikke overfor eiere av obligasjoner med fortrinnsrett.
Kostnader til drift, forvaltning, inndrivelse og realisasjon av sikkerhetsmassen skal dekkes før eierne av fordringer med fortrinnsrett får dekning av sikkerhetsmassen.

Administrasjonsstyret skal sørge for en forsvarlig forvaltning av sikkerhetsmassen som sikrer verdiene i sikkerhetsmassen. Styret skal også sørge for at bestemmelsene om sammensetningen av sikkerhetsmassen og at bestemmelsene om likviditets-, valuta- og renterisiko blir løpende overholdt.

Administrasjonsstyret skal sørge for at eiere av fordringer med fortrinnsrett får avtalt og rettidig betaling med midler som omfattes av fortrinnsretten.

Offentlig administrasjon i kredittforetaket er ikke i seg selv tilstrekkelig grunn til oppsigelse eller heving fra eiere av fordringer med fortrinnsrett.

Lovens krav til at fordringer som inngår i sikkerhetsmassen ikke kan pantsettes eller gjøres til gjenstand for tvangsforfølgning gjelder også etter utløpet av fristen i konkursloven

§ 117 tredje ledd. Dette er ikke til hinder for at derivatavtaler løper videre slik av avtalt motregning kan foretas mellom partene for kontantstrømmer i samme valuta og med samme forfallstidspunkt i samme sikkerhetsmasse. Dette er heller ikke til hinder for at bostyret kan inngå avtale om å erstatte en derivatavtale med en ny avtale, så lenge kravet til stadig beløpsmessig balanse og likviditetskravet oppfylles.

Administrasjonsstyret kan foreta de disposisjonene som anses nødvendig for å kunne innfri krav med fortrinnsrett i sikkerhetsmassen, herunder å selge aktiva og å utstede nye obligasjoner og derivatavtaler med fortrinnsrett. Styret skal så snart som mulig informere eiere av fordringer med fortrinnsrett om beslutninger som antas å være av vesentlig betydning for disse.

Administrasjonsstyret kan kun disponere over fordringer som inngår i sikkerhetsmassen med det formål å oppfylle kravet til rettidig betaling.

Dersom det anses nødvendig av hensyn til de øvrige kreditorers dekningsmuligheter, kan styret avhende hele sikkerhetsmassen dersom det oppnås et vederlag som minst gir full dekning til eiere av fordringer med fortrinnsrett.

Med full dekning menes oppgjør av rente- og valutakontrakter til markedsverdi basert på prising av sammenlignbare rente- og valutakontrakter. Full dekning av obligasjonslån innebærer oppgjør av alle påløpte renter og omkostninger samt avtalt fremtidig kontantstrøm (hovedstol og renter) frem til ordinært forfall, neddiskontert med markedsrente for sammenlignbare obligasjoner i den relevante valuta.

Administrasjonsboet trer uten særskilt vedtagelse inn i skyldnerens derivatkontrakter. Den annen part har ikke rett til å påberope seg insolvensen som opphørsgrunn etter avtalens art.

Størrelsen av fordringer som har fortrinnsrett i sikkerhetsmassen, skal beregnes på den dato bostyret innførte betalingsstans. Beregningen av krav skjer ved neddiskontering til nåverdi i henhold til bestemmelsene i niende ledd.

Kapittel 12 Foretaksendringer, avvikling og omdanning

§ 12-1 *Overdragelse av forsikringsportefølje fra norsk forsikringsforetak*

Avtale om overdragelse av forsikringsportefølje som er tegnet etter reglene om etableringsadgang eller adgang til å yte tjenester som følger av EØS-avtalen krever godkjennelse av departementet også der overdragelsen ikke er av vesentlig omfang.

Før det gis tillatelse til overføring av forsikringsportefølje til forsikringsforetak i annen EØS-stat skal Finanstilsynet innhente bekreftelse fra hjemlandsmyndigheten til det overtakende foretaket på at forsikringsforetaket vil oppfylle solvenskravene etter overdragelsen. Ved overdragelse fra et norsk forsikringsforetaks filial i en annen EØS-stat kan gis, skal Finanstilsynet innhente uttalelse også fra tilsynsmyndigheten i filialstaten.

Finanstilsynet skal innhente samtykke til overdragelsen fra tilsynsmyndigheten i den eller de stater hvor risikoen eller forpliktelsen består. Dersom uttalelse eller samtykke fra tilsynsmyndigheten ikke er mottatt innen tre måneder etter at anmodningen om dette er kommet frem, anses dette som et samtykke.

Ved overdragelse til forsikringsforetak etablert utenfor EØS-området skal Finanstilsynet innhente bekreftelse fra tilsynsmyndigheten til overtakende foretak om at overdragelsen ikke er i strid med lovgivningen i denne staten, samt at tilsynsmyndigheten samtykker i overdragelsen.

§ 12-2 *Plikter overfor forsikringstakere i porteføljen som overdras*

Ved overdragelse av forsikringsportefølje mellom forsikringsforetak i EØS, skal overdragende foretak informere de forsikringstakere som omfattes av overdragelsen senest fire uker før overdragelsen gjennomføres. Hvis det ikke er mulig å få kontakt med en forsikringstaker, skal foretaket offentliggjøre tillatelsen til overdragelsen i en avis som er alminnelig lest der risikoen eller forpliktelsen består.

Forsikringstakerne har rett til å si opp forsikringsavtalen innen fire uker etter varsel om overdragelsen. Informasjonen fra forsikringsforetaket skal omfatte oppsigelsesfristen, oppgjørsfrist ved oppsigelse, eventuelle forventede endringer i premienivået eller forsikringsytelser og eventuelle andre forhold som kan ha betydning for forsikringstakers vurdering.

Dersom informasjonsplikten ikke oppfylles, eller blir oppfylt senere enn fire uker før overdragelsen skal gjennomføres, har forsikringstaker oppsigelsesrett i fire uker etter vedkommende burde kjent til overdragelsen og adgangen til å si opp avtalen.

Kapittel 13 krav til virksomheten i finansforetak

§ 13-1 *Unntak fra krav om risikoutvalg*

I finansforetak som i mer enn 12 måneder har hatt en forvaltningskapital lavere enn 20 milliarder kroner kan styret være risikoutvalg.

Med mindre Finanstilsynet bestemmer noe annet, gjelder krav om risikoutvalg, ikke for:

a) finansforetak som er heleid datterforetak i finanskonsern hvor morselskapet har et risikoutvalg som vurderer risiko og kapitalbehov etter finansforetaksloven § 13-6 for gruppen under ett.

b) kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett

c) finansieringsforetak som ikke har aksjer eller egenkapitalbevis notert på regulert marked, eller utestående obligasjoner eller sertifikater med samlet pålydende på 100 millioner euro eller mer.

§ 13-3 *Risikoutvalgets oppgaver*

Risikoutvalget skal:

a) forberede styrets vurdering av risiko og samlet kapitalbehov

b) ha jevnlig kontakt med risikokontrollfunksjonen og motta relevant rapportering fra foretakets kontrollfunksjoner,

c) minst årlig gjennomgå foretakets risikopolicyer,

d) overvåke at foretakets risikopolicyer følges,

e) vurdere om prisingen av foretakets produkter tar hensyn til foretakets forretningsmodell og risikostrategi.

§ 13-4 *Sikring av betalingsmidler i betalingsforetak og e-pengeforetak*

Betalingsforetak skal sikre betalingsmidler senest ved slutten av virkedagen dagen etter at midlene ble mottatt.

Betalingsmidler som mottas av e-pengeforetak, og som ikke er knyttet til utstedelse av e-penger, skal sikres i samsvar med første ledd.

Kapittel 14 Kapital- og soliditetskrav

§ 14-1 *Ansvarlig kapital i betalingsforetak*

Et betalingsforetak skal til enhver tid ha en ansvarlig kapital som minst utgjør det høyeste av følgende beløp:

a) startkapitalen, jf. finansforetaksloven § 3-4, eller
b) det beløp som fremkommer etter beregning i henhold til én av de tre metoder som fremgår av vedlegg 1 til forskriften her. [se vedlegg etter § 14-2]

Finanstilsynet fastsetter vilkår for oppfyllelse av kapitalkravene når betalingsforetaket inngår i finanskonsern.

§ 14-2 *Ansvarlig kapital i e-pengeforetak*

E-pengeforetak skal til enhver tid ha en ansvarlig kapital som minst utgjør det høyeste av følgende beløp:

1. startkapitalen, jf. finansforetaksloven § 3-4, eller
2. summen av
   - to prosent av gjennomsnittsverdien for de siste seks måneder av e-pengeforetakets gjeld knyttet til utestående elektroniske penger, og
   - det beløp som fremkommer etter beregning i henhold til én av de tre metoder som fremgår av § 14-1 for eventuell betalingstjenestevirksomhet som foretaket driver og som ikke er knyttet til utstedelsen av e-penger.

Finanstilsynet fastsetter vilkår for oppfyllelse av kapitalkravene når e-pengeforetaket inngår i finanskonsern.

-

Vedlegg til forskriften: Beregning av krav til ansvarlig kapital for betalingsforetak og e-pengeforetak, jf. finansforetaksforskriften §§ 14-1 og 14-2

1. Betalingsforetak og e-pengeforetak skal til enhver tid inneha en ansvarlig kapital beregnet i samsvar med en av følgende tre metoder:

Metode A

Betalingsforetakets eller e-pengeforetakets ansvarlig kapital skal beløpe seg til minst 10 % av det foregående års faste kostnader. Vedkommende myndigheter kan tilpasse dette kravet ved vesentlige endringer i et betalingsforetaks eller e-pengeforetaks virksomhet i forhold til foregående år. Når et betalingsforetak eller e-pengeforetak har utøvd sin virksomhet i mindre enn ett år på beregningstidspunktet, skal kravet være at betalingsforetakets eller e-pengeforetakets ansvarlige kapital skal beløpe seg til minst 10 % av de tilsvarende faste kostnadene som forespeilet i forretningsplanen, med mindre vedkommende myndigheter krever en justering av nevnte plan.

Metode B

Betalingsforetakets eller e-pengeforetakets ansvarlige kapital skal beløpe seg til minst summen av følgende poster multiplisert med faktoren k definert i nr. 2 nedenfor, der betalingsvolum (BV) representerer en tolvtedel av det samlede beløpet av betalingstransaksjoner utført av betalingsforetaket i foregående år:

a. 4,0 % av den del av BV som ikke overstiger 5 millioner euro,
   og
b. 2,5 % av den del av BV over 5 millioner euro som ikke overstiger 10 millioner euro,

og

c. 1 % av den del av BV over 10 millioner euro som ikke overstiger 100 millioner euro, og
d. 0,5 % av den del av BV over 100 millioner euro som ikke overstiger 250 millioner euro, og
e. 0,25 % av den del av BV som overstiger 250 millioner euro.

Metode C

Betalingsforetakets eller e-pengeforetakets ansvarlige kapital skal beløpe seg til minst relevant indikator som definert under bokstav a), multiplisert med den multipliseringsfaktoren som er definert under bokstav b) og med faktoren k definert i nr. 2 nedenfor.

a. Relevant indikator er summen av følgende:

- renteinntekter,
- rentekostnader,
- mottatte provisjoner og honorarer, og
- andre driftsinntekter.

Alle postene skal medregnes i summen, sammen med dens positive eller negative fortegn. Inntekter fra ekstraordinære eller irregulære poster kan ikke benyttes til beregning av relevant indikator. Utgifter ved driftsutsetting av tjenester som utføres av tredjemenn, kan redusere relevant indikator dersom utgiftene er pådratt fra et foretak som er underlagt tilsyn i henhold til dette direktiv. Relevant indikator blir beregnet på grunnlag av observasjon over tolv måneder ved avslutningen av forrige regnskapsår. Relevant indikator skal beregnes over forrige regnskapsår. Ansvarlig kapital som er beregnet i overensstemmelse med metode C, skal likevel ikke være mindre enn 80 % av gjennomsnittet av de tre forrige regnskapsårene for relevant indikator. Når reviderte tall ikke er tilgjengelig, kan virksomhetsestimater benyttes.

b. Multipliseringsfaktoren skal være

i. 10 % av den del av relevant indikator som ikke overstiger 2,5 millioner euro,
ii. 8 % av den del av relevant indikator som er over 2,5 millioner euro og ikke overstiger 5 millioner euro,
iii. 6 % av den del av relevant indikator som er over 5 millioner euro og ikke overstiger 25 millioner euro,
iv. 3 % av den del av relevant indikator som er over 25 millioner euro og ikke overstiger 50 millioner euro,
v. 1,5 % over 50 millioner euro.

2. Faktoren k som skal benyttes i metode B og C skal være

a) 0,5 i de tilfeller der betalingsforetaket bare yter de betalingstjenestene som er oppført i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav d),

b) 0,8 i de tilfeller der betalingsinstitusjonen yter de betalingstjenestene som er oppført i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav e),

c) 1,0 i de tilfeller der betalingsinstitusjonen yter de betalingstjenestene som er oppført i finansavtaleloven § 11 første ledd bokstav a)-c).

-

Kapittel 15 Godtgjørelsesordninger i finansforetak

Kapittel 16 Forholdet til kunder, markedsføring mv.

§ 16-1 *Produktpakker*

Et finansforetak kan ikke tilby en tjeneste på betingelse av at kunden samtidig skaffer seg en annen tjeneste, eller gi en kunde særlig gunstige vilkår på betingelse av at dette gjøres. Bestemmelsene i første ledd gjelder ikke der det foreligger en tilknytning mellom flere tjenester slik at tilbud av en tjeneste forutsetter samtidig tilbud av en annen tjeneste.

Bestemmelsen i første ledd gjelder ikke der særlig gunstige vilkår skyldes at et samlet tilbud av flere tjenester gir kostnadsbesparelser.

Finanstilsynet avgjør i tvilstilfelle om et vilkår er i strid med bestemmelsene her. Finanstilsynet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 16-2 *Opplysningsplikt ved tilbud om kjøp av sammensatte produkter*

Bestemmelsene i forskrift 29. juni 2007 nr. 876 til verdipapirhandelloven kapittel 10 gjelder tilsvarende for finansinstitusjoners salg av og rådgivning med hensyn til sammensatte produkter, med unntak av § 10-19, § 10-21 til § 10-24 og § 10-31 til § 10-37.

Finansforetak som tilbyr sammensatte produkter skal gi kundene følgende opplysninger:

1. om det sammensatte produktet:

a) Hvilke indekser eller andre nærmere definerte markedsvariabler som benyttes og hvordan disse beregnes, herunder om de er utbyttejustert og valutasikret, samt hvilken effekt dette vil få på den forventede avkastningen av produktet.

b) Den forventede prosentvise fordelingen av det innbetalte beløpet i produktets forskjellige deler, herunder til innskudd, derivater og totale kostnader. Denne fordelingen skal også vise forskjellen mellom beløpet som er tilgjengelig for innskudd i bank eller obligasjon og beløpet som faktisk benyttes til slikt innskudd (nåverdien av obligasjons- eller bankinnskuddet).

c) Hvordan avkastningen på produktet henger sammen med indeksene eller markedsvariablene og hvordan avkastningsfaktoren er utformet, herunder hvordan denne påvirkes av fordelingen av det innbetalte beløpet, og om det er satt begrensninger på avkastningen.

d) Hvor stor prosentandel av innbetalt beløp kunden med sikkerhet kan innløse ved utløpet av løpetiden.

e) Motpartsrisikoen og om innbetalt beløp er dekket av Bankenes sikringsfond.

2. om pris og totale kostnader

a) Opplysninger om pris og totale kostnader, herunder tegningskostnader,

b) Estimert øvre og nedre grense for pris på produktet i prosent av innbetalt beløp, faktisk rente p.a. på obligasjonen eller bankinnskuddet og differansen mellom obligasjons- eller innskuddsrenten og foretakets faktiske innlånsrente for lån med tilsvarende løpetid.

c) At ulike tilbydere vil kunne få ulik pris på derivatdelen i produktet avhengig av hvilken strategisk posisjon de har i markedet,

d) Kostnader som kommer i tillegg til kostnadene knyttet til produktet, herunder kostnader til VPS.

3. om avkastning:

Det skal gis en oversikt over historisk avkastning de siste 5 årene for produktets indeks eller andre nærmere definerte markedsvariabler som benyttes. I beregningen av historisk avkastning skal det korrigeres for eventuelle begrensninger, herunder gjennomsnittsberegning av sluttverdi, som produktet legger på indeksen eller markedsvariablene, slik at avkastningene blir sammenlignbare. Det skal også foretas justering for utbytte og valutakurssvingninger for de indeksene og markedsvariablene der dette er aktuelt og det skal tas hensyn til løpetiden for produktet. Avkastningen skal oppgis som effektiv rente p.a. Dersom produktets avkastning er knyttet til indekser eller markedsvariabler der 5 års historikk ikke er mulig å beregne, skal det opplyses at kravet til 5 års historikk ikke er oppfylt. Historisk avkastning skal fremstilles som følger:

a) Historisk avkastning fremstilles i diagrams form. En referansegraf for den samme avkastningen uten de begrensninger produktet legger på avkastningen skal vises i samme diagram.

b) Dersom historisk avkastning er basert på konstruerte indekser som ikke gir et relevant bilde av avkastningenes historikk, skal denne ikke gjengis i informasjonsmateriellet.

c) Det skal presiseres at historisk avkastning ikke er noen garanti for fremtidig avkastning.

d) Effekten av eventuelle begrensninger i indeksens eller markedsvariabelens avkastning eksempler på positive og negative bevegelser i markedet skal fremgå.

e) Det skal oppgis høyeste og laveste mulige avkastning på produktet, samt sannsynligheten for å oppnå denne avkastningen for produkter der dette er aktuelt.

f) Det skal oppgis hvilken avkastning en risikofri investering ville gitt i samme periode som produktets løpetid.

g) Det skal angis et konfidensintervall for produktets avkastning per anno, hvor produktets avkastning med 70 % sikkerhet vil befinne seg. Intervallet skal angis både uten tegningskostnader og med tilbyders høyeste anslag for tegningskostnader.

h) forventet årlig avkastning på produktet uten tegningskostnader, samt forventet årlig avkastning hensyntatt tilbyders høyeste anslag for tegningskostnader. Beregningen skal baseres på rimelige forutsetninger, understøttet av objektive data.

i) hvilken avkastning indeksen eller markedsvariabelen må oppnå for at kunden skal få tilbake innbetalt beløp.

j) om avbrudd og likviditet:

k) i hvilken grad produktet er omsettelig.

l) kostnader og mulige tap ved å gå ut av produktet før forfall. Dersom avtalen ved avbrudd ikke gir rett til hele det garanterte beløpet, skal det opplyses hvor stor del av beløpet kunden har rett til å få tilbake.

4. om lånefinansiering av investering med sikkerhet i sammensatte produkter:

a) Om institusjonen yter lån, eller medvirker til et låneopptak i en annen institusjon, med helt eller delvis sikkerhet i sammensatte produkter

b) Effektiv rente p.a. på lånet,

c) Effektiv rente p.a. på innbetalt beløp inkludert lånekostnader, når det tas hensyn til at bare det garanterte beløpet tilbakebetales

d) Hvilken avkastning produktet må oppnå for at kunden skal få tilbake egenkapitalen. Det skal tas hensyn til alle renter og gebyrer kunden betaler i forbindelse med låneopptaket.

5. om andre forhold

a) Relevante skatteregler og at disse kan bli gjenstand for endring under produktets løpetid.

b) Selgers særskilte insentivordninger knyttet til formidling av produktet

§ 16-3 *Lenke til Finansportalen*
[jf. Finansdepartementets høringsbrev 18. november 2015]

§ 16-4 *Opplysninger om sikringsordninger*

Kredittinstitusjoner kan ikke bruke opplysninger om sikringsordninger til reklameformål på en måte som kan påvirke banksystemets stabilitet eller innskyternes tillit.

§ 16-5 *Klagenemnd*

Betalingsforetak og e-pengeforetak med tillatelse til å drive virksomhet i Norge skal være tilsluttet en klagenemnd som nevnt i finansforetaksloven § 16-3.

Kapittel 17 Finanskonsern og samarbeidsavtaler

Kapittel 18 Virksomhet i finanskonsern, konsolidering mv.

Kapittel 19 Bankenes sikringsfond

Del I EØS-filialer

§ 19-1 *EØS-filialers medlemskap i innskuddsgarantiordningen*

Før norsk filial av kredittinstitusjon med hovedsete i annen EØS-stat kan bli medlem av innskuddsgarantiordningen skal Bankenes sikringsfond i samarbeid med hjemstatens sikringsordning avklare hvilke innskudd som er sikret i hjemstatens ordning, og hvilke innskudd som skal være sikret i Bankenes sikringsfond.

Bankenes sikringsfond kan avslå søknad om filialmedlemskap, eller sette særlige vilkår for medlemskapet, dersom soliditetssituasjonen hos søker, eller betydelig usikkerhet med hensyn til utviklingen i denne, tilsier det.

Filialmedlem kan tidligst opptas seks måneder etter at Bankenes sikringsfond har mottatt søknad om slikt medlemskap. Før filialmedlem opptas, skal dette godkjennes av Finanstilsynet.

Bestemmelsen i tredje ledd gjelder ikke ved omdanning til filial av datterselskap som er medlem av Bankenes sikringsfond. De berørte tilsynsmyndigheter og sikringsordninger skal varsles uten opphold når det er klart at omdanning vil finne sted. Finanstilsynet kan gi nærmere regler om videreføring av medlemskap i Bankenes sikringsfond ved slik omdanning. Filialmedlemskap opphører ett år etter at Bankenes sikringsfond har mottatt oppsigelse fra filialmedlemmet.

§ 19-2 *Avgiftsberegning for filialer*

Garantert innskudd i filial beregnes som innskyternes samlede innskudd opp til 2 millioner kroner, med et fradrag tilsvarende den del av innskuddet som skal dekkes under hjemstatens garantiordning.

Definisjonen av garanterte innskudd i filial i første ledd har ikke betydning for Bankenes sikringsfonds faktiske forpliktelser eller adgang til å dekke innskudd.

§ 19-3 *Dekning av innskudd i filialer*

Bankenes sikringsfond skal dekke tap på innskudd for innskytere i filialen, med fradrag for det som skal dekkes av hjemstatens garantiordning. Det er uten betydning for Bankenes sikringsfonds forpliktelser om eller på hvilket tidspunkt hjemstatens garantiordning dekker sin del. Bankenes sikringsfond har ikke anledning til å dekke tap utover det garanterte beløpet.

Som innskyter i filial her i riket regnes innskyter som selv har foretatt innskudd i, og som har naturlig tilknytning til, filialen. Finanstilsynet kan gi nærmere regler om hvem som skal anses som innskyter. Finanstilsynet avgjør tvilstilfeller.

Filialer skal informere sine innskytere om hvilke typer innskudd som er sikret, hvilket beløp som er sikret, og hvilken sikringsordning som dekker hvilke innskudd eller deler av innskuddet.

§ 19-4 *Kontakten med myndigheter og garantiordninger i filialens hjemland*

Bankenes sikringsfond og hjemstatens sikringsordning skal inngå en avtale der det fremgår hvilke innskudd og hvilke beløp som er sikret i henholdsvis hjemstatens sikringsordning og i Bankenes sikringsfond. Det skal fremgå hvordan motregning av innskudd mot innskyters forfalte forpliktelser overfor filialen skal foretas.

Avtalen skal også sikre at Bankenes sikringsfond gis tilgang til den informasjon som er nødvendig for å kunne beregne sikringsfondets dekningsforpliktelser.

Finanstilsynet og tilsynsmyndighetene i filialens hjemstat skal inngå en avtale som sikrer Finanstilsynet de opplysninger tilsynet trenger for å ivareta sine funksjoner etter denne forskrift, herunder opplysninger om:

1. hjemstatens sikringsordning og filialens innskudd,
2. filialmedlemmets soliditet,
3. vesentlige negative utviklingstrekk hos filialmedlemmet og/eller dets filial,
4. hvordan Finanstilsynet skal varsles før filialmedlemmet settes under offentlig administrasjon, tas under konkursbehandling eller lignende, og
5. tilstrekkelige opplysninger til å ivareta sine oppgaver i henhold til fjerde ledd.

Finanstilsynet skal videreformidle til Bankenes sikringsfond informasjon fra hjemlandets tilsynsmyndigheter som sikringsfondet har behov for i forbindelse med vurdering av søknad om medlemskap.

§ 19-5 *Administrasjons- eller konkurssituasjon hos filialmedlemmet*

I en administrasjons- eller konkurssituasjon skal Finanstilsynet sikre at interessene til innskytere i filial her i riket blir ivaretatt.

I en administrasjons- eller konkurssituasjon kan filialen ikke ta i mot innskudd, påta seg nye engasjementer eller øke tidligere engasjementer uten Finanstilsynets godkjenning. Finanstilsynet skal konsultere hjemlandets tilsynsmyndigheter før Finanstilsynet godkjenner utbetaling til innskyterne

Del II Innbetaling av avgift til Bankenes sikringsfond

§ 19-6 *Beregning av årlig avgift for medlemmene og fondets samlede kapital*

Medlemmenes årsavgift skal beregnes på bakgrunn av gjennomsnittet av samlede garanterte innskudd og beregningsgrunnlaget for kapitaldekning ved utløpet av tredje og fjerde kvartal i kalenderåret to år før innbetalingsåret samt første og annet kvartal i kalenderåret før innbetalingsåret. Ved forhøyelse eller reduksjon av avgiftsbeløpet etter finansforetaksloven § 19-6 annet ledd skal kjernekapitaldekningen ved utløpet av fjerde kvartal i kalenderåret to år før innbetalingsåret legges til grunn. Beregningen skal foretas på bakgrunn av de størrelser som rapporteres til Finanstilsynet og Norges Bank.

Sikringsfondet kan pålegge medlemmene å gi de opplysninger som er nødvendig for å beregne avgiftene. Finanstilsynets taushetsplikt er ikke til hinder for at Finanstilsynet gir opplysninger som nevnt til fondet.

Minstekravet til sikringsfondets samlede ansvarlige kapital beregnes på samme måte som angitt i første ledd første punktum.

§ 19-7 *Innbetaling av avgift for nye medlemmer*

Filialer som ved inntreden har en innskuddsportefølje, skal for det året de inntrer betale en avgift som utgjør 1 promille av de samlede garanterte innskuddene på inntredelsestidspunktet.

Det skal foretas et forholdsmessig fradrag i avgiftene for den del av året det nye medlemmet ikke har vært medlem av sikringsfondet.

Årsavgiften for andre driftsår skal beregnes på bakgrunn av gjennomsnittet av samlede garanterte innskudd, beregningsgrunnlaget for kapitaldekning og kjernekapitaldekningen ved utløpet av hvert kvartal etter inntredelsestidspunktet, i første driftsår.

§ 19-8 *Innbetalingstidspunkt*

Innbetaling til sikringsfondsordningen skal skje på det tidspunkt som fastsettes av fondets styre

Kapittel 20 Garantiordninger for forsikringsvirksomhet

§ 20-1 *Garantiordningen for skadeforsikring*

Garantiordningen dekker bare krav som gjelder en forsikret risiko som består her i riket.

En forsikret risiko anses for å bestå her i riket ved:

a) forsikring av fast eiendom eller fast eiendom med innbo som er dekket av samme avtale, når eiendommen ligger her i riket,
b) forsikring av transportmidler, når transportmidlet er registrert her i riket,
c) forsikring som dekker risikoer i forbindelse med reiser eller ferier, dersom forsikringen er tegnet her i riket og avtalen har en varighet på maksimalt fire måneder, eller
d) annen forsikring enn forsikring som nevnt i bokstav a, b og c, når forsikringen dekker forsikringstaker eller sikret som har sitt vanlige bosted her i riket eller, dersom forsikringstaker eller sikret er en juridisk person, når den virksomhet som avtalen gjelder befinner seg her i riket.

Garantiordningen dekker ikke:

a) kredittforsikring,
b) livsforsikringer som kan tilbys av skadeforsikringsforetak etter tillatelse fra Finanstilsynet,
c) energiforsikringer,
d) luftfartsforsikringer

e) sjøforsikring, unntatt når forsikringen gjelder skip som ikke er registreringspliktige jf. lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 11 annet ledd, eller fiskefartøyer opp til og med 50 bruttotonn som er registrert i Skipsregisteret, jf. sjøloven § 11 første ledd første punktum,
f) næringslivsforsikringer, når forsikringen gjelder foretak som ved avtaleinngåelsen eller senere fornyelser oppfyller minst to av følgende vilkår

- har flere enn 250 ansatte,
- har en omsetning på minst 100 millioner kroner i følge siste årsoppgjør, eller
- har eiendeler i følge siste balanse på minst 50 millioner kroner,

g) forsikringskrav som er reassurert i selskap som nevnt i lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonskasser og deres virksomhet mv. § 15-8 (egenforsikringsselskap) når forsikringsavtalen er inngått av en som tilhører den krets som egenforsikringsselskapet er opprettet for,
h) forsikringskrav fra offentlige organer.

Garantiordningen dekker likevel ansvarsforsikring tegnet for å oppfylle pålegg gitt i eller i medhold av lov (tvungen ansvarsforsikring).

Garantiordningen skal ikke dekke mer enn 90 prosent av hvert enkelt krav. Krav etter forsikringer som gjelder bolig og tvungen ansvarsforsikring skal likevel dekkes med 100 prosent.

Garantiordningen skal ikke dekke forsikringskrav utover 20 millioner kroner for hvert krav for hver sikret for hvert skadetilfelle, jf. lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler § 1-2 bokstav c første punktum.

§ 20-2 *Medlemskap i garantiordningen for skadeforsikring*

Følgende foretak skal ikke være medlem av garantiordningen:
a) Forsikringsforetak som er unntatt fra forsikringsvirksomhetslovens og finansforetakslovens bestemmelser,
b) gjensidige foretak som har rett til og årlig foretar etter avregning overfor forsikringstakerne, og
c) foretak som ikke dekker risiko som faller innenfor garantiordningens dekningsområde .

Foretak skal likevel være medlem av garantiordningen hvis de dekker ansvarsforsikring tegnet for å oppfylle pålegg gitt i eller i medhold av lov (tvungen ansvarsforsikring).

Norsk filial av skadeforsikringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat er unntatt fra plikten til medlemskap dersom foretaket er medlem av en garantiordning for skadeforsikring hjemlandet og filialen dokumenterer at ordningen i tilnærmet samme utstrekning dekker forsikringer som faller inn under den norske garantiordningen.

§ 20-3 *Medlemmenes opplysningsplikt overfor forsikringstaker*

Finanstilsynet gir regler om opplysningsplikt for medlemmene av garantiordningen om hvilken garantiordning som gjelder for virksomheten og om hvilken garanti for forsikringsforpliktelsene ordningen gir.

§ 20-4 *Medlemmenes ansvar overfor garantiordningen*

I beregningsgrunnlaget for medlemmenes ansvar overfor garantiordningen skal det gjøres fradrag for premieinntekter fra energiforsikringer, luftfartsforsikringer, sjøforsikringer unntatt kystkasko og forsikret risiko som ikke består her i riket.

Hvert medlem skal på egen passivapost i balanseregnskapet avsette 1 prosent årlig av beregningsgrunnlaget inntil medlemmets maksimale ansvar er dekket.

For senere år skal det avsettes manglende beløp, eller avsetningen eventuelt reduseres, slik at den samlede avsetning til enhver tid tilsvarer medlemmets maksimale ansvar.

Etter innkalling av midler gir Finanstilsynet regler om gjenoppretting av volumet.

Avkastning av de avsatte midler skal tilfalle foretaket.

Annet til femte ledd gjelder ikke for filial av forsikringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat.

§ 20-5 *Utbetaling fra garantiordningen*

Garantiordningens styre kan basere sitt vedtak om utbetaling på at forsikringskravet er godkjent av administrasjonsstyret. Dersom et forsikringskrav bestrides av administrasjonsstyret, kan den som fremsetter kravet henvises til å reise sak mot forsikringsselskapet eller boet.

Garantiordningens styre kan avtale at administrasjonsstyret skal foreta utbetalinger på garantiordningens vegne. Innbetalinger fra garantiordningen til administrasjonsboet for videreformidling til dekningsberettigede inngår ikke i administrasjonsboets formuesmasse.

Garantiordningen dekker ikke rentekrav. Dette gjelder likevel ikke rentekrav knyttet til forsikring som gjelder bolig og tvungen ansvarsforsikring.

Styret kan fastsette terminer for utbetaling. Ved utbetaling fra garantiordningen kan styret beslutte først å dekke inntil 5 millioner kroner, inkludert renter, av hvert krav for hver sikret for hvert skadetilfelle. Dersom styret finner det nødvendig kan det beslutte å bare dekke deler av et krav (avkortning). I vurderingen av om krav skal avkortes og i hvilket omfang tas det hensyn til den dekningsberettigede, type forsikring og forholdene for øvrig.

Vedtak om utbetaling fra garantiordningen kan påklages til Finansdepartementet.

§ 20-6 *Garantiordningens styre og dets arbeid*

Finanstilsynet er styresekretariat for garantiordningen.

Finanstilsynet kan sammenkalle styret når det finner det nødvendig. Finanstilsynet skal sammenkalle styret når det er grunn til å frykte for at et medlem av garantiordningen ikke vil være i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter forsikringskontraktene.

For å sikre garantiordningens likviditet, kan styret etablere en rammekreditt.

Dersom innbetalingene fra medlemmene ikke er tilstrekkelig til å dekke garantiordningens ansvar, kan styret ta opp likviditetslån for å dekke ansvaret.

Garantiordningen skal utarbeide årsregnskap og årsmelding. Disse skal være gjenstand for revisjon.

Lov 19. juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven) får anvendelse for garantiordningens virksomhet.

Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kapittel II, § 13 til § 13f, § 18 til § 21 og § 35 gjelder for garantiordningens virksomhet. I forhold til vedtak om utbetaling fra garantiordningen gjelder § 23 - § 25 og § 27, samt kapittel VI så langt de passer.

§ 20-7 *Filialers medlemskap og samordning med garantiordninger i foretakets hjemland*

Norsk filial av forsikringsforetak med hovedsete i annen EØS-stat skal årlig rapportere til Finanstilsynet brutto opptjent premie knyttet til forsikringer som dekkes av garantiordningen.

Dersom en slik filial også er medlem av en garantiordning i hjemstaten, skal den norske garantiordningen, hvis mulig, inngå en avtale med hjemstatens garantiordning om følgende:

a) hvilke krav som skal dekkes av henholdsvis den norske garantiordningen og hjemstatens garantiordning,

b) at garantiordningen sikres informasjon fra hjemstatens garantiordning som er nødvendig for å kunne beregne den norske garantiordningens dekningsforpliktelser i situasjoner der slike forpliktelser utløses,

I en administrasjons- eller konkurssituasjon skal Finanstilsynet sikre at interessene til forsikringstakerne i filial her i riket blir ivaretatt.

I en administrasjons- eller konkurssituasjon kan filialen ikke tegne nye eller fornye forsikringer uten Finanstilsynets tillatelse.

Finanstilsynet skal konsultere hjemlandets tilsynsmyndigheter før Finanstilsynet godkjenner utbetaling til forsikringstakerne

Kapittel 21 Soliditetssvikt og offentlig administrasjon

§ 21-1 *Offentlig administrasjon av filial av bank med hovedsete i fremmed stat*

Når en bank med hovedsete i fremmed stat og med filial i Norge ikke dekker sine forpliktelser i Norge etter hvert som de forfaller, samtidig som banken dekker sine forpliktelser etter hvert som de forfaller i hjemlandet, eller de tiltak som er iverksatt fra hjemstatens myndigheter overfor banken med sikte på å sikre fortsatt drift ikke har effekt for filialen i Norge, kan Finansdepartementet treffe vedtak om at filialen settes under offentlig administrasjon. Vedtak om offentlig administrasjon omfatter alle bankens eiendeler og forpliktelser i Norge.

Vedtak om offentlig administrasjon av filial av bank med hovedsete i annen EØS-stat kan treffes når Finansdepartementet anser det som et nødvendig og forholdsmessig tiltak for å sikre at sentrale hensyn etter EØS-regler som svarer til direktiv 2001/24/EF blir overholdt.

Bestemmelsene i finansforetaksloven § 21-7, § 21-11 første ledd tredje og fjerde punktum, tredje og fjerde ledd og § 21-12 til 21-20 gjelder tilsvarende for offentlig administrasjon av filial i Norge av bank med hovedsete i fremmed stat.

I vedtaket om offentlig administrasjon kan det gis nærmere bestemmelser om lovens anvendelse på filialen.

Administrasjonsstyret kan inngå avtale med hjemstatens myndigheter eller med bankens representanter i hjemstaten om gjennomføringen av administrasjonsbehandlingen av filialen i Norge med sikte på å ivareta de sentrale hensyn og bestemmelser i direktiv 2001/24/EF. Avtalen skal godkjennes av Finanstilsynet.

Konkursloven § 87 om sikkerhetsstillelse for bostyrer gjelder tilsvarende for administrasjonsstyrets medlemmer.

Finanstilsynet kan gi nærmere regler om gjennomføringen av administrasjonen.

Kapittel 22 Straff. Sanksjoner

2 Forskrift om pensjonsforetak

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1 *Virkeområde*

Forskriften gjelder for pensjonsforetak som har tillatelse til å drive virksomhet her i riket etter finansforetaksloven §§ 2-16 og 2-17.

I denne forskrift benyttes begrepet pensjonskasse om pensjonskasser som driver livsforsikringsvirksomhet.

Kapittel 2 Forsikringsmessige avsetninger mv

§ 2 *Beregningsrente for pristariffer*

Finanstilsynet fastsetter høyeste tillatte beregningsrente for pristariffer. Finanstilsynet kan fastsette særskilte beregningsrenter for kontrakter som inngås i fremmed valuta.

§ 3 *Minstekrav til forsikringsmessige avsetninger*

Et pensjonsforetak skal til enhver tid ha forsikringsmessige avsetninger til dekning av samtlige foreliggende forsikringsforpliktelser. Avsetningene skal omfatte:

a) Pensjonsforetakets forpliktelser knyttet til kontrakter med kontraktsfastsatte forpliktelser, beregnet etter regler gitt i eller i medhold av forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-9 og 3-19.

b) Pensjonsforetakets forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje, beregnet etter regler gitt i forsikringsvirksomhetsloven § 3-10 og denne forskrift § 4.

c) Pensjonsforetakets forpliktelser knyttet til premiefond, innskuddsfond, bufferavsetning, pensjonistenes overskuddsfond, pensjonsreguleringsfond og reguleringsfond knyttet til en kontrakt, beregnet etter regler gitt i forsikringsvirksomhetsloven § 3-20.

d) Pensjonsforetakets øvrige forsikringsmessige forpliktelser, herunder kursreguleringsfond og risikoutjevningsfond.

Ved beregning av minstekrav til forsikringsmessige avsetninger for de enkelte kontrakter kan pensjonskassen ikke benytte høyere diskonteringsrente enn beregningsrenten fastsatt etter reglene i § 2 på det tidspunkt de enkelte deler av forpliktelsene etter kontrakten er oppstått.

§ 4 *Avsetninger til dekning av særskilt avkastningsgaranti*

En pensjonskasse som har knyttet avkastningsgaranti til en særskilt investeringsportefølje, skal foreta supplerende avsetning til dekning av garantiforpliktelsen. Avsetningen skal tilsvare kapitalverdien på beregningstidspunktet av den garanterte avkastning, med tillegg av den porteføljeverdi som garantien etter avtalen til enhver tid er knyttet til, og med fradrag av verdien av investeringsporteføljen.

En pensjonskasse som avgir flerårig avkastningsgaranti knyttet til pensjonsordninger opprettet i henhold til foretakspensjonsloven § 11-1 eller forsikringsvirksomhetsloven § 4-15, skal foreta supplerende avsetninger til dekning av sitt garantiansvar i samsvar med første ledd.

Kapittel 3 Krav til ansvarlig kapital

§ 5 *Beregning av kapitalkrav for pensjonsforetak*

Pensjonskasser skal beregne solvensmarginkravet etter reglene i §§ 7 til 10.

Pensjonskasser som ikke driver livsforsikringsvirksomhet samt innskuddspensjonsforetak, skal beregne ansvarlig kapital i samsvar med forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak.

§ 6 *Definisjoner*

I dette kapittel betyr:

Forsikringsfond: Summen av pensjonskassens samlede premiereserve, tilleggsavsetninger, premiefond og pensjonsreguleringsfond.

Bruttoforsikringsfond: Forsikringsfond før fradrag for avgitt gjenforsikring.

Forsikringsfond for egen regning: Forsikringsfond fratrukket avgitt gjenforsikring.

Risikosummen: Differansen mellom beløp som forfaller ved dødsfall og kapitalverdien av forsikringsmessige avsetninger knyttet til forsikringen.

Udekket risiko brutto: Risikosummen for hver enkelt forsikret før fradrag for gjenforsikring. Det skal bare tas hensyn til forsikrede hvor risikosummen er positiv.

Udekket risiko for egen regning: Risikosummen for hver enkelt forsikret fratrukket gjenforsikring. Det skal bare tas hensyn til forsikrede hvor risikosummen er positiv.

§ 7 *Beregningsmetode*

Kravet til solvensmargin er summen av beløpene i første til og med tredje resultat i denne paragraf.

Første resultat utgjør 4 prosent av brutto forsikringsfond med fradrag for 50 prosent av pensjonskassens tilleggsavsetninger i forsikringsfondet, multiplisert med det høyeste tall av 0,85 og forholdet mellom forsikringsfond for egen regning og brutto forsikringsfond.

Annet resultat utgjør, for de kontrakter hvor udekket risiko ikke er negativ, 0,3 prosent av udekket risiko brutto, multiplisert med det høyeste tall av 0,5 og forholdet mellom udekket risiko for egen regning og udekket risiko brutto. For opphørende dødsrisikoforsikringer av høyst 3 års varighet settes prosentsatsen i første punktum til 0,1. For opphørende dødsrisikoforsikringer på over 3 år, men av høyst 5 års varighet, settes prosentsatsen i første punktum til 0,15.

Tredje resultat utgjør det høyeste av de beløp som fremkommer ved beregning etter §§ 8 og 9.

Resultatene beregnes av pensjonskassens virksomhet innenfor følgende klasser:

Første og annet resultat: Klasse I a og I b

Tredje resultat: Klasse I c og I d, samt forsikringer under klasse III.

§ 8 *Beregningsmetode nr. 1 (med basis i premieinntektene)*

Beregningsgrunnlaget består av det største av følgende beløp:

a) Samlet opptjent bruttopremie i siste regnskapsår.

b) Samlet forfalt bruttopremie i siste regnskapsår.

Premier annullert i løpet av regnskapsåret og skatte- og avgiftsbeløp fratrekkes beregningsgrunnlaget.

Beregningsgrunnlaget etter første ledd inndeles i

a) 50 mill. euro av beregningsgrunnlaget eller hele beregningsgrunnlaget dersom dette er mindre enn 50 mill. euro, og

b) den delen av beregningsgrunnlaget som overstiger 50 mill. euro.

Solvensmarginkravet beregnes ved at 18 prosent av beløpet etter foregående ledd bokstav a og 16 prosent av beløpet etter foregående ledd bokstav b summeres og multipliseres med forholdet mellom summen av påløpne erstatninger for egen regning og summen av påløpne bruttoerstatninger for de tre siste regnskapsår. Forholdstallet kan ikke settes lavere enn 1/2.

§ 9 *Beregningsmetode nr. 2 (med basis i erstatningsutbetalingene)*

Beregningsgrunnlaget består av gjennomsnittlige påløpne bruttoerstatninger i de tre siste regnskapsår, fratrukket innbetalte regressbeløp.

Beregningsgrunnlaget etter første ledd inndeles i:

a) 35 mill. euro av beregningsgrunnlaget eller hele beregningsgrunnlaget dersom dette er mindre enn 35 mill. euro, og

b) den delen av beregningsgrunnlaget som overstiger 35 mill. euro.

Solvensmarginkravet beregnes ved at 26 prosent av beløpet etter foregående ledd bokstav a og 23 prosent av beløpet etter foregående ledd bokstav b summeres og multipliseres med forholdet mellom summen av påløpne erstatninger for egen regning og summen av påløpne bruttoerstatninger for de tre siste regnskapsår. Forholdstallet kan ikke settes lavere enn 1/2.

§ 10 *Solvensmarginkapitalens sammensetning*

Pensjonskassens samlede solvensmarginkapital er lik summen av pensjonskassens ansvarlige kapital og annen solvensmarginkapital. Den ansvarlige kapitalen beregnes i samsvar med forskrift av 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Kun tilleggskapital som tilfredsstiller vilkårene i nevnte forskrift § 4 nr. 2 og 3, kan medregnes i solvensmarginkapitalen.

Annen solvensmarginkapital består av følgende poster:

1. Halvparten av pensjonskassens avsetninger i risikoutjevningsfondet.
2. Halvparten av pensjonskassens tilleggsavsetninger i forsikringsfondet.

§ 11 *Begrensninger*

Bestemmelsene gitt ved forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak § 9 bokstav a og b skal være oppfylt for all tilleggskapital som medregnes i solvensmarginkapitalen.

Ansvarlig lånekapital med fastsatt løpetid kan inngå i solvensmarginkapitalen med et beløp som svarer til inntil 25 prosent av det laveste beløp av samlet solvensmarginkapital og solvensmarginkravet.

Summen av ansvarlig lånekapital uten fastsatt løpetid og ansvarlig lånekapital med fastsatt løpetid kan inngå i solvensmarginkapitalen med et beløp som svarer til inntil 50 prosent av det laveste beløp av samlet solvensmarginkapital og solvensmarginkravet.

§ 12 *Særregler for nye pensjonskasser*

For pensjonskasse under stiftelse og nystartet pensjonskasse skal solvensmarginkravet beregnes på grunnlag av pensjonskassens driftsplan.

Dersom pensjonskassens økonomiske stilling forverres i forhold til driftsplanen eller driftsplanen endres, skal pensjonskassen foreta nye beregninger av solvensmarginkravet.

Kapittel 4 Kapitalforvaltning

§ 13 *Definisjoner*

I dette kapittel betyr:

1. *Bufferkapital:* Kapital som formelt og reelt kan brukes til å dekke de tap som kan oppstå ved kapitalforvaltningen.
2. *Regulert marked:* Marked som definert i direktiv 2014/65/EU artikkel 4 nr. 21 (MiFID II) og lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) § 3 første ledd, samt børs i øvrige stater i sone A.
3. *Stat i sone A:* Stater innen OECD-området og Det europeisk økonomiske fellesskap, unntatt stater som i løpet av de siste fem årene har avsluttet reforhandling av sin statlige utenlandsgjeld.
4. *Derivat:* Finansielt instrument som nevnt i lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 2-2.
5. *Verdipapirfond:* Fond forvaltet av forvaltningsselskap i samsvar med lov 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond, samt tilsvarende fond eller foretak for kollektiv investering i finansielle instrumenter hvor eier av andelene ikke hefter for mer enn investert beløp.
6. *Netto finansielle tilgodehavende i en valuta:* Summen av eiendeler i samme valuta, med fradrag for kortsiktig og langsiktig gjeld samt ansvarlige lån i samme valuta, og korrigert for posisjoner i valutaderivater.
7. *Infrastrukturinvesteringer:* Direkte investeringer i fysiske installasjoner og anlegg som ivaretar viktige samfunnsmessige behov. Investeringen må gi langsiktig, stabil og forutsigbar avkastning.

§ 14 *Kapitalforvaltningsstrategi*

Pensjonsforetaket skal ha oversikt over, helhetlig styring av, og god kontroll med de risikoer som oppstår ved pensjonsforetakets kapitalforvaltning.

Pensjonsforetaket skal ha en dokumentert kapitalforvaltningsstrategi. Strategien skal være vedtatt av styret, og styret skal minst en gang i året foreta en vurdering av strategien. Styrets vurdering skal være skriftlig og nedfelt i styrereferatet. Dissens i styret skal referatføres.

Kapitalforvaltningsstrategien skal på en klar og tydelig måte sikre at kapitalforvaltningen utøves slik at:

1. selskapsporteføljen forvaltes forsvarlig,
2. de risikoer pensjonsforetaket er eksponert for gjennom forvaltning av kapital i kollektiv- og i investeringsvalgporteføljen er forsvarlige i forhold til pensjonsforetakets bufferkapital, og at
3. kundenes interesser blir ivaretatt på en betryggende måte, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 3-11syvende og åttende ledd.

Kapitalforvaltningsstrategien skal omfatte pensjonsforetakets overordnede retningslinjer for forvaltningen av midler i selskapsporteføljen, kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen, herunder overordnede forhold knyttet til organisering og ansvarsforhold, styre- og ledelsesrapportering, samt uavhengig kontroll. Det kan fastsettes ulike retningslinjer for forvaltning av ulike porteføljer og underporteføljer, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 3-11 første ledd.

Kapitalforvaltningsstrategien skal sikre at det er klar uavhengighet og arbeidsdeling mellom enheter og personell med utøvende funksjoner, og enheter og personell med ansvar for overvåkning.

§ 15 *Nærmere om overvåkning av kapitalforvaltningen*

Den enhet som overvåker kapitalforvaltningen, skal løpende vurdere om, og påse at, kapitalforvaltningen utøves i tråd med kapitalforvaltningsstrategien og øvrige retningslinjer for forvaltningen.

Det skal være etablert rutiner for å overvåke at kapitalforvaltningen utøves i henhold til myndighetsfastsatte krav og pensjonsforetakets kapitalforvaltningsstrategi. Overvåkningen skal være betryggende i forhold til kapitalforvaltningens omfang, kompleksitet og risiko. I enkelte tilfeller vil særlig aktsom overvåkning av kapitalforvaltningen kreves. Dette gjelder blant annet i forhold til:

1. eiendeler som alene, eller når de vurderes i sammenheng, kan utgjøre en betydelig konsentrasjon av risiko,
2. derivater og andre eiendeler som må antas å kunne være særskilt utsatt for vesentlige og brå verdiendringer,
3. eiendeler som består av andeler i verdipapirfond eller lignende eiendeler hvor det kan forekomme opplåning, eller hvor det kan antas å være særskilt krevende å få en betryggende oversikt over de underliggende eiendeler og risikoen ved disse,
4.eiendeler som verdsettes med utgangspunkt i skjønnsutøvelse, og hvor skjønnsutøvelsen må antas å ha ikke uvesentlig betydning for forsikringskunders tilgodehavende eller pensjonsforetakets resultater,
5. eiendeler som overføres mellom pensjonsforetakets ulike porteføljer, samt
6. investeringer i infrastruktur, herunder eiendeler som nevnt i § 18 første ledd nr. 14.

Dersom overvåkningsenheten avdekker brudd på kapitalforvaltningsstrategien eller øvrige etablerte retningslinjer, skal enheten uten unødig opphold rapportere dette til den instans som har vedtatt retningslinjene. Alvorlige brudd skal rapporteres umiddelbart.

Den enhet som overvåker kapitalforvaltningen skal, jevnlig rapportere til styret og ledelsen i pensjonsforetaket om risiko, resultater og etterlevelse. Rapportene skal være skriftlige. Frekvensen og innholdet i rapportene skal tilpasses kompleksiteten og omfanget av virksomheten.

Pensjonsforetakets system for styring og kontroll med kapitalforvaltningen skal jevnlig evalueres av uavhengige kontrollfunksjoner.

§ 16 *Nærmere om risikoanalyser*

Et pensjonsforetak skal jevnlig, og minst ved utgangen av hvert kvartal, analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko, vil påvirke pensjonsforetakets bufferkapital. Analysene skal gjennomføres på foretaksnivå og for relevante porteføljer og underporteføljer. Analysene skal utføres med utgangspunkt i foretakets balanse på vurderingstidspunktet, og under den forutsetning at foretakets forvaltningskapital, herunder eventuelle derivater, og forpliktelser, måles til bokført verdi.

Viser analysene i første ledd at selskapet kan bli påført tap som innebærer at pensjonsforetaket ikke lenger vil oppfylle soliditets- og sikkerhetskrav fastsatt i lov eller forskrift, skal foretaket vurdere å iverksette tiltak som reduserer risikoen eller som øker bufferkapitalen.

Pensjonsforetaket skal jevnlig analysere hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko, ville påvirket foretakets bufferkapital under den forutsetning at foretakets eiendeler, herunder eventuelle derivater, og foretakets forpliktelser, måles til virkelig verdi.

Omfanget og frekvensen av analysene som nevnt i første og tredje ledd skal tilpasses kompleksiteten og risikoen i pensjonsforetakets kapitalforvaltning.

En enhet som er uavhengig av utøvende enhet skal ha ansvaret for analysene. Resultatene av analysene skal jevnlig rapporteres til styret. Styret skal nedfelle sin vurdering i styrereferatet. Dissens i styret skal referatføres.

§ 17 *Anvendelse av derivater*

Derivater kan bare anvendes i den utstrekning de bidrar til å redusere pensjonsforetakets risiko eller på annen måte effektiviserer forvaltningen av foretakets eiendeler eller forpliktelser. Et pensjonsforetak kan bare anvende derivater som nevnt i § 18 første ledd nr. 19 når det foreligger en betydelig handel med betryggende kursfastsettelse på derivatets underliggende. Derivatet må kunne verdiberegnes på en pålitelig og kontrollerbar måte.

Det skal angis i kapitalforvaltningsstrategien om derivater kan anvendes eller ikke. Kan derivater anvendes, skal kapitalforvaltningsstrategien konkret angi hvilke derivater som kan anvendes. Det skal videre klart fremgå hva formålet med derivatbruken er, herunder om derivatet skal anvendes for å redusere risikoen på andre eiendeler, og i tilfelle hvilke eiendeler dette er, eller om derivatene på annen måte brukes for å effektivisere kapitalforvaltningen.

Kapitalforvaltningsstrategien skal klart anvise hvilke metoder som skal benyttes for å anslå risikoen ved bruk av derivatene, og hvilken risiko som aksepteres. De metoder som benyttes for å anslå risikoen ved derivatene, skal være objektive og kontrollerbare.

Den enhet som utøver kapitalforvaltningen, og den enhet som overvåker utøvelsen, skal til enhver tid ha god kunnskap om de derivater som benyttes og de metoder som anvendes for å vurdere risikoen ved derivatene.

§ 18 *Eiendeler som kan dekke forsikringsmessige avsetninger*

Følgende eiendeler kan dekke forsikringsmessige avsetninger i pensjonskasser:

1. fordring i form av lån til eller garantert av stat i sone A eller sentralbank, fylkeskommune, kommune eller tilsvarende offentlig organ i stat i sone A,
2. fordring i form av lån til eller garantert av en internasjonal organisasjon der minst én av statene innenfor EØS-området er medlem,
3. fordring i form av innskudd i og lån til, eller lån garantert av, finansforetak under offentlig tilsyn i stat i sone A,
4. fordring i form av lån garantert av forsikringsforetak under offentlig tilsyn i stat i sone A,
5. fordringer (tilgodehavende) på gjenforsikrer og fordringer på andre forsikringsforetak når fordringen er oppstått som ledd i koassuranse,
6. fordringer med sikkerhet i livsforsikringsavtaler innenfor avtalens gjenkjøpsverdi,
7. fordringer med tinglyst pantesikkerhet i fast eiendom som nevnt i nr. 10 og nr. 11 samt fordringer sikret med pant i realregistrerte formuesgoder som inngår i infrastrukturinvesteringer nevnt i § 13 nr.7 og som er godkjent av Finanstilsynet,
8. rentebærende fordringer notert på regulert marked i stat i sone A,
9. gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser i livsforsikring,
10. fast eiendom i form av omsettelig bolig- og forretningseiendom,
11. fast eiendom som ikke omfattes av nr. 10,
12. eierandeler med begrenset ansvar i eiendomsselskap, uten gjeld utover normal driftskreditt hvis virksomheten er begrenset til plasseringer som nevnt i nr. 10. Bestemmelsen er ikke til hinder for lån mellom morselskap og heleide datterforetak, eller at eiendomsselskapet nevnt i første punktum kjøper eierandeler i et annet foretak uten gjeld utover normal driftskreditt hvis virksomhet er begrenset til plasseringer som nevnt i nr. 10, i inntil fire ledd. Finanstilsynet kan i forskrift eller enkeltvedtak stille krav til selskapsformen på slikt eiendomsselskap og til utformingen av, og nivået for, ansvarsbegrensningen.

13. - - -
14. aksjer i foretak uten gjeld utover normal driftskreditt, hvis virksomhet er begrenset til infrastrukturinvesteringer nevnt i § 13 nr. 7. Erverv av aksjer nevnt i første punktum skal godkjennes av Finanstilsynet,
15. andeler i verdipapirfond som omfattes av direktiv 2009/65/EF (UCITS-direktivet),
16. andeler i nasjonale fond som ikke er spesialfond, jf. verdipapirfondloven § 7-1, og andeler i tilsvarende utenlandske verdipapirfond tillatt markedsført i Norge, jf. verdipapirfondloven § 9-4,
17. aksjer notert på regulert marked i stat i sone A,
18. fordringer som er en del av den ansvarlige kapital til aksjeselskap som nevnt i nr. 17, og fordringer med konverteringsplikt eller konverteringsrett når fordringene er notert på regulert marked i stat i sone A,
19. derivater, og
20. aksjer, eierandeler, fordringer, andeler i verdipapirfond og lignende eiendeler, som ikke omfattes av nr. 1 til og med nr. 19. Det er et vilkår at eiendeler som nevnt i første punktum kan realiseres på kort sikt. Dette vilkåret gjelder likevel ikke andeler i verdipapirfond eller lignende eiendeler, eller omsettelige verdipapirer utstedt av finansforetak etablert i Norge, kredittinstitusjon eller forsikringsforetak etablert i stat innenfor EØS-området.

Pensjonskassen skal ikke direkte medregne aksjer eller annen eierandel i datterforetak til dekning av forsikringsmessige avsetninger i kollektivporteføljen. Eiendeler eiet av datterforetak kan inngå til dekning av forsikringsmessige avsetninger i kollektivporteføljen, dvs. konsolideres inn i pensjonskassens oversikt over de ulike eiendeler etter første ledd. Dersom datterforetaket ikke er heleiet, dersom bare deler av datterforetakets eiendeler inngår til dekning av forsikringsmessige avsetninger i kollektivporteføljen, eller dersom datterforetaket har gjeld til andre enn pensjonskassen, skal pensjonskassen i tilfelle medregne en forholdsmessig andel av datterforetakets eiendeler. Andelen skal reflektere at deler av datterforetakets eiendeler må anses å tilhøre andre eiere og/eller kreditorer.

Eiendeler som det er gitt pant eller andre rettigheter i for å gi sikkerhet for fordringer på pensjonskassen, kan ikke brukes til å dekke forsikringsmessige avsetninger.

§ 19 *Generelle plasseringsbegrensninger*

Eiendeler som omfattes av § 18 første ledd nr. 14 skal til sammen ikke utgjøre mer enn 5 prosent av forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser i kollektivporteføljen. Eiendeler som omfattes av § 18 første ledd nr. 20 skal til sammen ikke utgjøre mer enn 10 prosent av forsikringsmessige avsetninger til dekning av forpliktelser i kollektivporteføljen. Finanstilsynet kan gi nærmere regler om sammensetningen av eiendeler som omfattes av § 24 første ledd nr. 20, herunder begrense andelen som kan investeres i verdipapirfond og lignende eiendeler.

Ikke-standardiserte usikrede lån som omfattes av § 18 første ledd nr. 20 kan ikke utgjøre mer enn 5 prosent av forsikringsmessige avsetninger.

Foretakets netto finansielle tilgodehavende i en valuta skal til enhver tid minst motsvare 70 prosent av de forsikringsmessige avsetningene knyttet til kontraktfastsatte forpliktelser i samme valuta. Denne begrensingen gjelder ikke der netto finansielle tilgodehavende i valutaen, ved full dekning av de forsikringsmessige avsetningene i samme valuta, utgjør 7 prosent eller mindre av de samlede aktiva i andre valutaer.

Ved beregning av netto tilgodehavende i en valuta etter tredje ledd, kan pensjonskassen velge å anse finansielt tilgodehavende i euro og norske kroner som valutaekvivalente. Dette gjelder bare eiendeler som angitt i § 18 nr. 12, 15, 16, 17 og nr. 19 og ikke rentebærende eiendeler som nevnt i nr. 18 og nr. 20. Dersom andeler i verdipapirfond

eller lignende finansielle instrumenter skal anses som valutaekvivalente, skal pensjonskassen kunne dokumentere at disse utelukkende består av eiendeler som angitt i dette ledd, og at fondet ikke har tatt opp lån.

§ 20 *Plasseringsbegrensninger på enkeltrisikoer*

Eiendeler som dekker forsikringsmessige avsetninger, skal være satt sammen slik at det er god variasjon og spredning av eiendelene. Pensjonskassen kan ikke eie finansielle instrumenter utstedt av én enkelt utsteder eller ha fordringer på én enkelt debitor som utsetter pensjonskassen for en betydelig risikokonsentrasjon.

En pensjonskasse kan ikke ha eiendeler utstedt av én utsteder eller ha fordringer på én debitor som til sammen utgjør mer enn 4 prosent av de forsikringsmessige avsetninger.

Følgende eiendeler kan holdes utenfor beregningen i annet ledd:

1. fordringer som oppstår i forbindelse med oppgjør av valutatransaksjoner og oppgjøret finner sted innen 48 timer etter avtalt oppgjørstidspunkt samt fordringer som oppstår i forbindelse med kjøp og salg av verdipapirer og oppgjøret finner sted innen fem virkedager etter avtalt oppgjørstidspunkt,
2. fordringer som omfattes av § 18 første ledd nr. 1, 2 og 6 med unntak for lån til eller lån garantert av kommuner,
3. aksjer og andre plasseringer i datterforetak som omfattes av § 18 annet ledd,
4. …
5. eierandeler i selskap hvis virksomhet etter vedtektene er begrenset til å foreta plasseringer som nevnt i § 18 første ledd nr. 1,
6. innskudd i bank når innskuddet er ledd i betalingsformidling mv. knyttet til pensjonskassens virksomhet,
7. krav på et forsikringsforetak i forbindelse med flytting av forsikringskontrakt eller pensjonsordning,
8. krav på forsikringsforetak i forbindelse med utbetaling av pensjon til kunder,
9. derivater, dersom anerkjent oppgjørssentral med daglige marginkrav er uavhengig part ved oppgjør av kontrakten, og
10. eiendeler hvis verdi er sikret av derivater.

Fra begrensningen i annet ledd gjelder følgende unntak:

1. Lån til eller lån garantert av en kommune kan ikke utgjøre mer enn 20 prosent av de forsikringsmessige avsetninger.
2. Obligasjoner med fortrinnsrett etter bestemmelsene i finansforetaksloven kapittel 11 del II utstedt av en enkelt utsteder, kan ikke utgjøre mer enn 20 prosent av de forsikringsmessige avsetninger.
3. Andeler i ett enkelt spesialfond eller lignende eiendeler omfattet av § 18 første ledd nr. 20, kan ikke utgjøre mer enn 1 prosent av de forsikringsmessige avsetninger.
4. Usikret lån til en enkelt låntaker omfattet av § 18 første ledd nr. 20, kan ikke utgjøre mer enn 1 prosent av de forsikringsmessige avsetninger.
5. Andeler i ett enkelt verdipapirfond som omfattes av § 18 første ledd nr. 15, kan til sammen ikke utgjøre mer enn 10 prosent av pensjonskassens forsikringsmessige avsetninger.
6. Andeler i ett enkelt verdipapirfond som nevnt i § 18 første ledd nr. 16, som etter vedtektene utelukkende skal plassere i fordringer som omfattes av § 24 første ledd nr. 1 og 2, kan til sammen ikke utgjøre mer enn 10 prosent av pensjonskassens forsikringsmessige avsetninger.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder også engasjementer med to eller flere utstedere eller låntakere når bestemmende innflytelse eller økonomiske forbindelser mellom disse kan ha vesentlig betydning ved risikovurderingen.

§ 21 *Plasseringsbegrensninger for fast eiendom mv.*

En pensjonskasse kan ikke ha mer enn 7 prosent av pensjonskassens forsikringsmessige avsetninger i eiendeler som omfattes av § 18 første ledd nr. 7 samt nr. 10–14 og nr. 20, som innebærer en risiko knyttet til én enkelt eiendom eller flere eiendommer som ligger tilstrekkelig tett sammen til å anses som en enkelt plassering.

§ 22 *Nærmere regler om lokalisering av eiendeler som skal dekke forsikringsmessige avsetninger*

Eiendeler som skal dekke forsikringsmessige avsetninger for forpliktelser som består i EØS-området, skal være lokalisert i stat innenfor EØS-området.

Ved avgjørelse av hvor forsikringsrisikoen består, gjelder reglene i lov av 27. november 1992 nr. 111 om lovvalg i forsikring.

§ 23 *Dispensasjon*

Finanstilsynet kan i særlige tilfelle og for en tidsbegrenset periode gi dispensasjon fra bestemmelsene i §§ 18 til 21.

§ 24 *Plassering av midler i livsforsikring med investeringsvalg hvor pensjonskassen bærer hele eller deler av avkastningsrisikoen*

En investeringsvalgportefølje som er tilordnet en kontrakt med investeringsvalg hvor pensjonskassen bærer hele eller deler av avkastningsrisikoen, kan bare bestå av:

1. andeler i norske verdipapirfond og andeler i verdipapirfond tillatt markedsført i Norge, jf. verdipapirfondloven kapittel 9, unntatt andeler i spesialfond som omfattes av verdipapirfondloven § 1-2 første ledd nr. 6 og tilsvarende utenlandske fond,
2. andeler i verdipapirfond som tillates markedsført i stat innenfor EØS-området i henhold til kravene i direktiv 2009/65/EF (UCITS-direktivet), men som ikke har oppfylt betingelsene for markedsføring i Norge, jf. verdipapirfondloven § 9-3,
3. andeler i en særskilt investeringsvalgportefølje, og
4. kontanter og tilsvarende likvider.

Fordringer på pensjonskassen sikret ved pant eller andre rettigheter i pensjonskassens eiendeler skal dekkes av eiendeler som nevnt i § 18 første ledd. Eiendeler som det er gitt pant eller andre rettigheter i for å gi sikkerhet for fordringer på pensjonskassen, kan ikke inngå i investeringsvalgporteføljen sammensatt i henhold til kravene i første ledd.

En særskilt investeringsvalgportefølje, jf. første ledd nr. 3, skal settes sammen enten i henhold til verdipapirfondloven § 6-5 til § 6-9 så langt de passer, eller i henhold til kravene i forskriften §§ 24 til 28.

Reglene i kapittel §§ 18 til 22 gjelder for forvaltning av eiendeler som skal inngå i kollektivporteføljen i henhold til forsikringsvirksomhetsloven § 3-11 fjerde ledd.

§ 25 *Investeringer i foretak som har pensjonsordning i pensjonsforetaket*

Et pensjonsforetak kan ikke stille garanti for lån til tredjemann. Pensjonsforetak kan heller ikke oppta lån, med mindre lånet skal dekke kortsiktige likviditetsbehov, eller gjelder opptak av ansvarlig lånekapital etter samtykke av Finanstilsynet.

Et pensjonsforetak kan ikke ha investeringer på mer enn 4 prosent av forvaltningskapitalen i et foretak som har pensjonsordning i pensjonsforetaket, herunder finansielle instrumenter utstedt av foretaket. Inngår foretak med pensjonsordning i pensjonsforetaket i et konsern eller annen tilsvarende gruppe, skal de samlede investeringene i foretak i gruppen, ikke overstige 8 prosent av forvaltningskapitalen i pensjonsforetaket. Dersom flere foretak har pensjonsordning i samme pensjonsforetak skal disse foretakene anses som en gruppe, jf. annet ledd.

§ 26 *Unntak fra regler i finansforetaksloven om risikostyring og internkontroll*

Krav til uavhengige kontrollfunksjoner med ansvar for risikostyring og etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av finansforetaksloven § 13-5 annet ledd, gjelder ikke for pensjonsforetak.

Krav til uavhengig kontrollfunksjon med ansvar for internrevisjon i finansforetaksloven § 8-16 og 13-5 annet ledd gjelder bare for pensjonsforetak som i mer enn 12 måneder har hatt en samlet forvaltningskapital på mer enn 10 milliarder kroner.

Finansforetakslovens § 13-6 om vurdering av risiko og samlet kapitalbehov, gjelder ikke for pensjonsforetak.

Kravet til opprettelse av risikoutvalg gjelder ikke for pensjonsforetak.

§ 27 *Utfyllende krav til risikostyring og internkontroll*

Forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll gjelder for pensjonsforetak.

§ 28 *Godtgjørelsesordninger*

Pensjonsforetak skal fastsette en godtgjørelsesordning for hele foretaket som skal bidra til å fremme god styring og kontroll med foretakets risikoer. Ordningen skal motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter.

For ledende ansatte og ansatte med arbeidsoppgaver som er av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, skal sammensetningen av fast og prestasjonsbetinget godtgjørelse være balansert og bygge på resultater oppnådd over tid. Den faste delen av godtgjørelsen skal være tilstrekkelig høy til at foretaket kan unnlate å utbetale den variable delen av godtgjørelsen.

Godtgjørelse til ansatte med kontrollansvar skal være uavhengig av resultatet i forretningsområdet de kontrollerer.

Kapittel 5 Ansvarshavende aktuar

§ 29 *Ansvarshavende aktuar*

Godkjenning som ansvarshavende aktuar faller bort når aktuaren fyller 70 år.

§ 30 *Godkjenning av aktuar*

Finanstilsynet kan godkjenne en person som aktuar dersom

1. vedkommende har høyere eksamen fra universitet eller høyskole i forsikringsteknisk eller finansiell matematikk,
2. vedkommende etter eksamen har minst 3 års relevant praksis fra livsforsikring eller praksis som må kunne anses likeverdig med dette,
3. vedkommende bortsett fra lønn eller godtgjørelse for utført arbeid er økonomisk uavhengig av pensjonskassen,
4. det ikke i forbindelse med aktuarens tidligere virksomhet foreligger forhold som omhandlet i § 35, og som kan føre til tilbakekall av godkjenning.

Eksamen fra utenlandsk institusjon kan bare godtas dersom Finanstilsynet finner at eksamenen kan anses likeverdig med eksamen med aktuarkompetanse fra norsk universitet. Finanstilsynet kan i særlige tilfelle fravike kravene i første ledd.

Søker pensjonskassen om skifte av aktuar, skal søknaden angi årsaken til skiftet.

§ 31 *Tilbakekalling av godkjenning*

Finanstilsynet kan tilbakekalle en godkjenning dersom

1. aktuaren har tilsidesatt eller forsømt sine plikter etter dette kapittel,

2. aktuaren unnlater å gi tilfredsstillende forklaring til Finanstilsynet om forhold som vedrører aktuarens ansvar og plikter etter forskriften her når Finanstilsynet ber om slik forklaring,
3. de forhold som lå til grunn for godkjenningen har endret seg på en slik måte at forutsetningen for den ikke lenger er til stede.

§ 32 *Aktuarens ansvarsområde*

Aktuaren skal sørge for

1. at pensjonskassens virksomhet til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte,
2. beregning av forsikringsmessige avsetninger samt endringer i avsetningsgrunnlaget,
3. tilordning av avkastning og overskudd ved forvaltning av midler samt overskudd på risikoresultat i henhold til forsikringsvirksomhetsloven,
4. at pensjonskassens premier ikke er fastsatt i strid med forsikringsvirksomhetsloven,
5. at meldinger fra pensjonskassen i henhold til forsikringsvirksomhetsloven § 3-7 første ledd blir sendt Finanstilsynet,
6.at det blir utarbeidet statistikk over forsikringsbestanden.

§ 33 *Aktuarens plikter*

Aktuaren plikter uten opphold å gi melding til daglig leder og styre dersom:

1. Kravene til avsetninger i denne forskrift § 3 ikke er oppfylt.
2. Pristariffer og premier ikke er i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven.
3. Pensjonskassens forretnings- eller regnskapsførsel ikke tilfredsstiller de forsikringstekniske kravene.
4. Fordelingen i henhold til forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-13 til 3-18 ikke er rimelig.

Hvis forhold som nevnt i første ledd nr. 1 og 2 ikke bringes i orden i løpet av fire uker, skal aktuaren underrette Finanstilsynet. Ved forhold som nevnt i første ledd nr. 3 skal også revisor varsles.

Aktuaren skal ved sin underskrift bekrefte alle meldinger til Finanstilsynet i henhold til forsikringsvirksomhetsloven § 3-7 første ledd. Melding som nevnt kan sendes elektronisk dersom det er benyttet en betryggende metode som kan autentisere avsender og sikre dokumentets innhold og mottager har godtatt det.

§ 34 *Aktuarens rettigheter*

Aktuaren har rett til å få tilgang til alle opplysninger som er nødvendige for utøvelsen av arbeidet.

Aktuaren kan kreve å være til stede når styret behandler melding som nevnt i § 33 første ledd.

§ 35 *Kjøp av aktuartjenester*

Et livsforsikringsforetak eller et annet foretak (et konsulentfirma) kan godkjennes som ansvarshavende aktuar.

Konsulentfirmaet skal godtgjøre at det har nødvendig aktuarkompetanse som kan utføre de pålagte funksjoner i pensjonskassen. Konsulentfirmaet plikter å gi melding til Finanstilsynet om de personer med aktuarkompetanse som til enhver tid er ansatt, med angivelse av de opplysninger som er relevante for godkjenning, jf. § 30.

3 Endring i forskrift til forsikringsvirksomhetsloven (livsforsikring mv).

I forskrift 30. juni 2006 nr. 869 til forsikringsvirksomhetsloven (livsforsikring mv.) gjøres følgende endringer:

§ 1-1første ledd skal lyde:

Forskriften gjelder for livsforsikrings*foretak* og pensjonsforetak med hovedsete her i riket, med mindre annet er særskilt fastsatt i forskriften her.

§ 1-2 skal lyde:

§ 1-2 Livsforsikrings*foretaks* virksomhet

Et livsforsikrings*foretak* har adgang til å overta pensjonsordninger med innskuddspensjon med tilstrekkelig forsikringselement. Innskuddsfritak ved uførhet regnes her som tilstrekkelig forsikringselement. Finanstilsynet avgjør ellers hva som regnes som tilstrekkelig forsikringselement.

Et livsforsikrings*foretak* kan overta kontrakter som fastsetter at midlene knyttet til en kontrakt skal forvaltes i en særskilt investeringsportefølje, og i tilfelle knytte særskilt avkastningsgaranti til slik portefølje.

Første og annet ledd gjelder tilsvarende for et livsforsikrings*foretaks* adgang til å overta individuelle livsforsikrings- og pensjonsavtaler.

§ 1-4 oppheves
§ 1-5 blir ny § 1-4

§ 1-4 skal lyde:

§ 1-4 Skadeforsikrings*foretaks* virksomhet

Reglene i § 2-9 og § 2-10 gjelder tilsvarende så langt de passer for skadeforsikrings*foretak* som har tillatelse til å overta livsforsikringer etter *finansforetaksloven § 2-14 annet ledd.*

Skadeforsikrings*foretak* som har tillatelse *etter finansforetaksloven § 2-14 annet ledd* til å overta livsforsikringer, kan også overta forsikringer knyttet til uførerisiko hvor det er avtalt at det i en periode på inntil fem år skal utbetales årlig innskuddsfritak/premiefritak og i tilfelle årlig uførepensjon i samsvar med uføregraden, med tillegg av utbetaling av et engangsbeløp i samsvar med uføregraden ved utløpet av femårsperioden.

Engangsbeløpet skal benyttes til dekning av engangspremie etter avtale med livsforsikrings*foretak* eller pensjonskasse som gir rett til årlige uføreytelser inntil nådd opptjeningsalder.

§ 2-1 annet ledd skal lyde:

Foretaket skal så vidt mulig bygge på senest oppdaterte risikostatistikk. Når *foretakets* risikoresultater tilsier det, kan Finanstilsynet pålegge *foretaket* å foreta analyser av de enkelte elementer i pristariffene og i tilfelle å endre pristariff som er ubetryggende eller urimelig.

§ 2-2 annet til femte ledd skal lyde:

Pristariffer som fastsetter *foretakets* vederlag for dets risiko ved forvaltningen av kapital knyttet til kontrakter med rett til overskudd av avkastningsresultatet, skal angi hvilken

beregningsrente som er lagt til grunn. Det kan benyttes ulike pristariffer for porteføljer med ulike investeringsstrategier. Tas det i pristariffen hensyn til tilleggsavsetninger knyttet til den enkelte kontrakt, skal det også angis hvordan dette er gjort.

For kontrakter som inngår i kollektivporteføljen eller i en underportefølje i kollektivporteføljen, kan det utarbeides pristariff for kapitalforvaltning som også omfatter vederlag for *foretakets* risiko ved forvaltningen.

Foretaket skal ha særskilte pristariffer for vederlag for avkastningsgarantier knyttet til midler forvaltet i særskilte investeringsporteføljer som tar hensyn til varigheten av avkastningsgarantien og hvilke rammer som er fastsatt for investeringsvalget. Foretaket skal kreve særskilt vederlag for bruk av rett til investeringsvalg.

Når *foretakets* resultat tilsier det, kan Finanstilsynet pålegge *foretaket* å foreta analyser av pristariffene og i tilfelle å endre pristariff som er ubetryggende eller urimelig.

§ 2-3 oppheves
§ 2-4 blir ny § 2-3

§ 2-3 skal lyde:

Foretaket kan ikke for kontrakter med rett til overskudd av avkastningsresultatet benytte pristariff eller andre vilkår overfor forsikringstakeren som innebærer at vederlaget for kapitalforvaltningen varierer med størrelsen av oppnådd avkastning.

Avtale om at midler knyttet til en kollektiv pensjons- eller livrenteordning skal forvaltes av *foretaket* i særskilt investeringsportefølje i samsvar med fastsatt investeringsstrategi og risikoprofil i en eller flere underporteføljer i investeringsvalgporteføljen, kan likevel fastsette at vederlaget for kapitalforvaltningen skal forhøyes eller reduseres etter fastsatte regler avhengig av om det årlige avkastningsresultatet blir høyere eller lavere enn avkastningen av en fastsatt referanseportefølje, herunder børsindeksportefølje.

Foretaket kan bare inngå avtale om resultatavhengig vederlag etter annet ledd med forsikringstaker som må anses som profesjonell kunde. Foretak som er små foretak etter regnskapsloven § 1-6, regnes her ikke som profesjonell kunde.

§ 2-5 blir ny § 2-4

§ 2-4 tredje ledd skal lyde:

Provisjon til forsikringsformidler som dekkes av *foretaket*, skal inngå som særskilt pristillegg for den kontrakt det gjelder.

§ 2-6 blir ny § 2-5

§ 2-5 første ledd skal lyde:

Det kan fastsettes i livsforsikringskontrakt at forsikringstakeren ved oppsigelse av kontrakten før forsikringstiden er utløpt, skal betale et avbruddsgebyr som ikke overstiger flyttegebyret etter *§ 10-3*. Avbruddsgebyr kan ikke kreves hvis oppsigelsen gjelder flytting av kontrakten til annet *foretak*.

§ 2-7 blir ny § 2-6

§ 2-6 skal lyde:

§ 2-6 Fripoliser, *pensjonsbevis* og pensjonskapitalbevis. Engangsbetalte kontrakter

Foretaket skal ha særskilt pristariff for forvaltning og administrasjon av fripoliser, *pensjonsbevis* og pensjonskapitalbevis med kontraktsfastsatte ytelser til bruk ved beregning av *premiereserve* for slike kontrakter, jf.*§ 5-2*. Tilsvarende gjelder for engangsbetalte kontrakter.

Foretaket kan hvert år kreve vederlag for forvaltning og administrasjon av fripoliser, pensjonsbevis og pensjonskapitalbevis med særskilte investeringsporteføljer. § 2-2 første ledd tredje punktum og fjerde ledd og *§ 2-4* første ledd gjelder tilsvarende.

§ 2-8 blir ny § 2-7

§ 2-7 første ledd skal lyde:

Foretaket kan for fortsettelsesforsikringer benytte en pristariff for risiko knyttet til person som avviker fra tariffen for den fripolise som er utstedt, og som legger til grunn:

a) andre forutsetninger om sivilstand og antall barn,

b) at prisen for uføredekninger i kollektiv pensjonsforsikring skal svare til den pris *foretaket* anvender for individuelle pensjonsforsikringer av personer med normal helse, eller fastsettes med et rimelig prosentvis tillegg til kollektivtariffen,

c) at prisen for fortsettelsesforsikringer etter utmelding fra gruppelivsforsikring baseres på pristariffen for individuelle ettårige risikoforsikringer anvendt ut fra de helseopplysninger som forelå ved opptak av medlemmet i gruppelivsforsikringen.

§ 2-9 blir ny § 2-8

§ 2-8 første ledd skal lyde:

Når et forsikrings- eller pensjonsprodukt første gang blir markedsført eller solgt, skal *foretaket* sende produktmelding til Finanstilsynet. Det samme gjelder ved produktendring.

§ 2-8 tredje ledd skal lyde:

Melding skal i tilfelle også inneholde opplysninger om:

a) grunnlaget for beregning av *premien og premiereserven*, herunder den diskonteringsrente og det formelverk for beregning av risiko knyttet til person som vil bli benyttet,

b) prinsipper for beregning av fripoliserettigheter, *pensjonsbevis* og pensjonskapitalbevis,

c) avbruddsgebyr og prinsipper for beregning av gjenkjøpsverdi, *og*

d) forhold som forsikringstakeren skal gi opplysning om til bruk ved vurdering av risiko knyttet til person.

§ 2-10 blir ny § 2-9

§ 2-9 skal lyde:

Melding om pristariffer *foretaket* har fastsatt, skal sendes til Finanstilsynet når pristariffene blir tatt i bruk. Det samme gjelder ved endring av pristariff. Meldingen skal angi fra hvilket tidspunkt en pristariff gjelder.

Meldingen skal i tilfelle også inneholde opplysninger om:

a) det formelverk for beregning av risiko knyttet til person som er benyttet,

b) den beregningsrente som er benyttet,

c) fortjenesteelement som er bygget inn i pristariffen,

d) kontraktsgebyr for nye kontrakter,
e) flyttegebyr etter § 11-3,
f) prinsipper for beregning av vederlag for avkastningsgaranti knyttet til særskilte investeringsporteføljer, og
g) andre prinsipper for utformingen av pristariff.

§ 2-11 blir ny § 2-10

§ 2-10 skal lyde:

For pensjonskasser med virksomhet som bare omfatter kollektiv pensjonsforsikring for én arbeidsgiver, gjelder § 2-1 annet ledd *og* § 2-2 tredje og fjerde ledd tilsvarende. *§ 2-6* til *§ 2-9* gjelder tilsvarende så langt de passer. Arbeidsgiveren skal gis gjenpart av melding til Finanstilsynet.

§ 2-12 blir ny § 2-11

§ 2-11 skal lyde:

For pensjonsforetak som driver virksomhet som ikke regnes som livsforsikring, gjelder bestemmelsene i § 2-2 til *§ 2-6* tilsvarende. Det samme gjelder bestemmelsene i forsikringsloven *§ 3-5, § 3-6* første og annet ledd og *§ 3-7* annet og tredje ledd.

Bestemmelsene i § *2-8* og § *2-9* gjelder tilsvarende så langt de passer. Skal pensjonsforetakets virksomhet omfatte pensjonsordning med innskuddspensjon tilknyttet innskuddsfritak ved uførhet eller annet livsforsikringsprodukt, skal melding til Finanstilsynet etter § *2-8* og § *2-9* også omfatte:

a) opplysning om avtalen med *det foretak* som skal levere produktene,
b) en beskrivelse av produktene, og
c) de pristariffer for slike produkter som vil bli benyttet.

For pensjonskasse med virksomhet som bare omfatter pensjonsordning med innskuddspensjon for én arbeidsgiver, gjelder § 2-10 og annet ledd i paragrafen her tilsvarende.

§ 3-1 skal lyde:

Regler for pensjonsforetaks kapitalforvaltning er gitt i *[forskrift xxx nr. x om pensjonsforetak]*.

§ 3-2 skal lyde:

Bestemmelsene om forvaltning av premiefond og innskuddsfond i forskrift 21. november 1989 nr. 1170 om forvaltning og bruk av midler i premiefond, pensjonsreguleringsfond og innskuddsfond gjelder for livsforsikrings*foretak* og pensjonsforetak.

§ 3-3 annet ledd skal lyde:

Ved beregning av kontraktens tilleggsavsetninger gjelder § 10-2 om kursreguleringsfond tilsvarende.

§ 4-1 skal lyde:

Overskudd som etter forsikringsvirksomhetsloven § *3-13* første ledd, jf. § *2-6*, er tilordnet kontrakter uten overskuddsrett, tilfaller foretaket. Det samme gjelder overskudd etter forsikringsvirksomhetsloven § *3-14* tredje ledd, jf. *§ 2-6*.

§ 4-2 skal lyde:
§ 4-2 Overskudd tilordnet fripoliser, *pensjonsbevis* og pensjonskapitalbevis mv.

Reglene om anvendelsen av overskudd i forsikringsvirksomhetsloven § *3-16*, jf. § *2-6*, gjelder også:

a) fripoliser med ytelser under utbetaling,

b) opptjente rettigheter i kommunale pensjonsordninger som tilordnes overskudd etter forsikringsvirksomhetsloven § 4-14 annet ledd, og

c) individuelle livsforsikringskontrakter med kontraktsfastsatte ytelser som er inngått før 1. januar 2008, unntatt når samtlige slike kontrakter er skilt ut til forvaltning som egen portefølje etter bestemmelsene i § 7-1.

Reglene i forsikringsvirksomhetsloven § *3-16*, jf. § *2-6*, gjelder ikke pensjonsspareavtaler og pensjonsforsikringsavtaler etter innskuddspensjonsloven § 7-3.

Overskriften i kapittel 5 skal lyde:
Kap. 5. Beregning av forsikringskapitalen

§ 5-1 skal lyde:
§ 5-1 Beregning av *premiereserven*

Ved beregningen av *premiereserven* for de enkelte kontrakter kan *foretaket* ikke benytte høyere *premieberegningsrente* enn *den rentesats som ble benyttet i premieberegningsgrunnlaget* på det tidspunkt de enkelte deler av forpliktelsene etter kontrakten *oppsto*, jf. forsikringsvirksomhetsloven *§ 3-9*.

§ 5-2 skal lyde:

Premie for fremtidig administrasjon for fripoliser, pensjonsbevis og pensjonskapitalbevis med kontraktsfastsatte ytelser skal tilføres kontraktens premiereserve. Det kan også *tilføres slik premie* til dekning av fremtidig kostnadsansvar knyttet til engangsbetalte kontrakter og andre grupper av kontrakter. *Premiereserve* for engangsbetalte kontrakter kan i stedet beregnes ut fra kapitalverdien av bruttoforpliktelsene etter kontraktene.

Premie for fremtidig administrasjon av fripoliser, pensjonsbevis og pensjonskapitalbevis med kontraktsfastsatte ytelser skal beregnes uten fortjenesteelement.

Gjeldende § 5-3 oppheves
Ny § 5-3 skal lyde:
§ 5-3 *Premiereserve knyttet til kontraktsfastsatte forpliktelser*

Foretakets premiereserve beregnet etter forsikringsvirksomhetsloven § 3-9, skal inneholde avsetning for foretakets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er meldt til eller ferdigbehandlet i foretaket.

Avsetningen skal ikke fordeles på de enkelte kontrakter.

§ 5-4 tredje ledd skal lyde:

Tilleggsavsetninger knyttet til kollektiv pensjonsordning skal ved opphør og avvikling eller endringer *i arbeidsgiverforetaket* disponeres i samsvar med reglene om pensjonsordningens midler i foretakspensjonsloven kapitlene 12 til 15, innskuddspensjonsloven kapitlene 10 til 14 og *tjenestepensjonsloven kapittel 7*.

§ 5-5 skal lyde:

Har *et foretak* tapt sin ansvarlige kapital, og kan kravet til premiereserve for en eller flere kontrakter ikke oppfylles ved overføring fra tilleggsavsetninger knyttet til den eller de kontrakter det gjelder, skal kravet til premiereserve oppfylles ved overføring av gjenværende tilleggsavsetninger knyttet til de kontrakter som har tilstrekkelig premiereserve. Størrelsen av de gjenværende tilleggsavsetninger for hver kontrakt legges til grunn ved fordelingen.

§ 5-6 skal lyde:

Et *livsforsikringsforetak* kan ved fastsettelsen av årets tilleggsavsetninger i prosent av premiereserve knyttet til den enkelte kontrakt i kollektivporteføljen etter forsikringsvirksomhetsloven *§ 3-19* annet ledd, bruke en høyere prosentsats for grupper av kontrakter uten eller med lave tilleggsavsetninger med sikte på at disse kontraktenes tilleggsavsetninger skal tilsvare 3,5 prosent av premiereserven for den enkelte kontrakt.

§ 5-7 skal lyde:

Foretaket kan ikke uten samtykke etter forsikringsvirksomhetsloven § *3-15* første ledd foreta overføring til risikoutjevningsfondet som medfører at fondet vil overstige 150 prosent av foretakets samlede risikopremier i regnskapsåret. Dette gjelder ikke avkastning tilordnet risikoutjevningsfondet etter forsikringsvirksomhetsloven § *3-13* første ledd.

Foretakets overskudd på risikoresultatet i et år beregnes ut fra risikoresultatet for samtlige grupper av kontrakter. *Overføringen* til risikoutjevningsfondet i et år fordeles mellom de grupper hvor det er overskudd på risikoresultatet etter størrelsen av overskuddet i den enkelte gruppe.

Reglene om overskudd på risikoresultatet i forsikringsvirksomhetsloven § *3-14* tredje ledd gjelder ikke risikoforsikringer av høyst ett års varighet som etter melding til Finanstilsynet ikke har rett til overskudd. Overskudd på risikoresultatet for slike forsikringer tilordnes *foretaket*.

Dersom *foretaket skal styrke premiereserven etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven* § *3-15*, kan risikoutjevningsfondet benyttes til å dekke manglende premiereserve.

§ 6-1 skal lyde:

I avtale etter foretakspensjonsloven § 11-1 eller forsikringsvirksomhetsloven *§ 4-15* om at midlene i en kollektiv pensjonsordning med kontraktsfastsatte ytelser skal forvaltes i en særskilt investeringsportefølje, kan det fastsettes at *livsforsikringsforetaket eller pensjonskassen* garanterer at avkastningen av investeringsporteføljen over et bestemt antall år, minst skal ligge på det nivå avtalen angir. Slik garanti kan ikke dekke en periode som overstiger fem år.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2 *Krav til premiereserve*

Premiereserve for alders-, uføre- og etterlatteytelser skal beregnes ut fra *premie*beregningsgrunnlaget for pensjonsordningen og medlemmenes opptjente rett til pensjon til enhver tid. Overstiger avkastningen på investeringsporteføljen i et regnskapsår de årlige *tilordningskrav* etter beregningsgrunnlaget, kan det også foretas tilleggsavsetninger.

Er avkastningen på investeringsporteføljen i et regnskapsår ikke så stor som forutsatt i *premie*beregningsgrunnlaget for pensjonsordningen, herunder diskonteringsrenten, og kan differansen ikke dekkes etter reglene om tilleggsavsetninger, *skal livsforsikringsforetaket eller pensjonskasse*n straks sørge for at manglende premiereserve blir dekket ved overføring fra bufferavsetningen etter § 6-3 eller, om nødvendig, fra premiefondet knyttet til pensjonsordningen. Udekket rest skal dekkes ved tilskudd fra *arbeidsgiver*foretaket, eller i

tilfelle belastes livsforsikringsforetaket eller pensjonskassen etter foretakspensjonsloven § 11-1 fjerde ledd eller forsikringsvirksomhetsloven § *4-15* tredje ledd.

§ 6-3 skal lyde:

Overstiger avkastningen på investeringsporteføljen i et regnskapsår *den årlige økningen* av *premiereserven* etter § 6-2 første ledd, skal restbeløpet etter fradrag av overskudd til pensjonistenes overskuddsfond avsettes som bufferavsetning for pensjonsordningen.

Overstiger bufferavsetningen den avtalte øvre grense, skal det overskytende beløp regnes som overskudd og tilføres *arbeidsgiver*foretakets premiefond. Er bufferavsetningen mindre enn den avtalte nedre grense, skal *arbeidsgiver*foretaket etter krav fra *livsforsikringsforetaket eller pensjonskassen* dekke det manglende beløp ved særskilt tilskudd til premiefondet eller bufferavsetningen eller stille tilsvarende sikkerhet som livsforsikringsforetaket eller pensjonskassen godtar. Tilskudd fra *arbeidsgiverforetaket* som nevnt i § 6-2 annet ledd siste punktum, regnes her som tilskudd til bufferavsetningen.

§ 6-4 skal lyde:

Avtale som nevnt i § 6-1 kan fastsette at *arbeidsgiver*foretaket skal betale et særskilt avbruddsgebyr dersom garantitiden er på mer enn tre år og foretaket avslutter eller flytter kontrakten før utløpet av garantiperioden.

§ 6-5 oppheves

§ 7-1 skal lyde

Et livsforsikrings*foretak* kan skille ut samtlige individuelle livsforsikringskontrakter med kontraktsfastsatte ytelser som er inngått før 1. januar 2008, til forvaltning som egen portefølje etter reglene i paragrafen her. Porteføljen skal i tilfelle også omfatte slike individuelle kontrakter med engangsbetalt premie.

Foretaket skal ha et system for registrering av hvilke kontrakter som omfattes av porteføljen.

For *foretakets* forvaltning av porteføljen gjelder bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven kapittel 3 med følgende unntak:

a) Bestemmelsene i *§ 3-3* til *§ 3-6* gjelder ikke.

b) Eiendeler motsvarende *forsikringskapitalen for* de kontrakter porteføljen omfatter, skal forvaltes som egen underportefølje i kollektivporteføljen.

c) Overskudd ved forvaltningen av eiendeler som nevnt i bokstav b) beregnes og fordeles etter de tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter.

d) Premiereserve skal beregnes på bruttobasis ut fra forskjellen mellom kapitalverdien av samtlige bruttoforpliktelser etter kontrakten, herunder fremtidige kostnader, og kapitalverdien av bruttopremier som skal betales etter kontrakten, dersom dette gir høyere avsetningskrav enn beregning etter *§ 3-9*.

e) Bestemmelsene om kursreguleringsfond i § *3-21*, jf. *§ 10-2* i forskriften her, gjelder summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i underporteføljen nevnt i bokstav b.

f) Bestemmelsene om risikoutjevningsfond i § *3-14* og § *3-22* gjelder ikke.

Finansinntekter og finanskostnader som knytter seg til portefølje som nevnt i første ledd skal fordeles mellom kontraktene i forhold til de forsikringsmessige avsetninger som er knyttet til kontraktene. Som finansinntekter eller finanskostnader regnes

a) renter, gebyrer, provisjoner o.l. som foretaket mottar eller yter for å sikre, opprettholde eller opprette fordrings- eller gjeldsforhold som går ut på betaling i penger,
b) gevinst eller tap ved omsetning av eller kursendringer på verdipapirer eller valutakursendringer for så vidt gevinst eller tap skal tas med i resultatregnskapet,
c) gevinst eller tap på fordringer eller andre aktiva som ikke omfattes av bokstav b) for så vidt gevinsten eller tapet tas med i resultatregnskapet,
d) aksjeutbytte som foretaket mottar.

§ 7-2 skal lyde:

En forsikringskontrakt utgår av porteføljen etter § 7-1 første ledd dersom den blir endret ved avtale mellom *foretaket* og forsikringstakeren, med mindre virkningen for premie, ytelse eller forsikringstid er uvesentlig.

Ved flytting av en forsikringskontrakt gjelder reglene i forsikringsvirksomhetsloven kapittel *6.*

§ 8-1 skal lyde:

Forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-23 og 4-16 gjelder for livsforsikringsforetak, innskuddspensjonsforetak, samt pensjonskasser som har overtatt pensjonsordninger for mer enn ett foretak eller én institusjon.

Forsikringsvirksomhetsloven §§ 3-23 og 4-16 gjelder ikke
a) døds- og uførerisikoforsikringer uten rett til overskudd
b) ved forvaltning av utenlandske foretaks pensjonsordning
c) pensjonsavtaler som omfattes av lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning,
d) pensjonsbevis som omfattes av lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenestepensjon
e) innskuddspensjonsordninger som omfattes av forskrift 30. juni 2006 nr. 870 om innskuddspensjonsordninger som skal oppfylle minstekravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

For et livsforsikrings*foretak* som har skilt ut samtlige individuelle livsforsikringskontrakter med kontraktsfastsatte forpliktelser inngått før 1. januar 2008 til forvaltning som egen portefølje, jf. forsikringsvirksomhetsloven § *3-2* annet ledd med forskrift, gjelder bestemmelsene i kapitlet her så langt de passer for kontraktene i denne porteføljen.

§ 8-3 annet ledd bokstav d) skal lyde:

d) Årets avkastning på midler knyttet til kontrakten, herunder eventuell avkastning som er benyttet til å dekke vederlag for forvaltning av midlene. I tillegg skal det opplyses om årets overskudd på avkastning tilordnet midlene og fordeling av overskuddet til henholdsvis premiereserve, pensjonskapital, tilleggsavsetninger, premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og bufferavsetning. Hvis årets avkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke *økningen av premiereserve* etter kontraktens *premie*beregningsgrunnlag, skal bruk av tilleggsavsetninger og bufferavsetning samt tilførte midler fra *foretaket* fremgå.

§ 8-3 annet ledd bokstav e) skal lyde:

e) Årets overskudd på risikoresultatet tilordnet kontrakten og fordeling av overskuddet til henholdsvis premiereserve, premiefond og pensjonistenes overskuddsfond. Hvis årets

risikoresultat er negativt, skal bruk av risikoutjevningsfond og tilførte midler fra *foretaket* fremgå.

§ 8-3 tredje til femte ledd skal lyde:

Kontoutskriften skal opplyse om kontraktens betingede andel av kursreserven ved utgangen av året. Det skal opplyses om at eventuell andel av kollektivporteføljens kursreserve vil inngå som del av flytteverdien dersom forsikringskontrakten flyttes til annet forsikrings*foretak*. Det skal samtidig opplyses om at kursreservens størrelse endres gjennom året som følge av endring i markedsverdien på finansielle omløpsmidler.

Kontoutskriften skal opplyse om risikoutjevningsfondets størrelse ved utgangen av året. Størrelsen skal oppgis både i kroner og i prosent av *forsikringskapitale*n. Det skal også opplyses om kontraktens andel av årets *overskudd som overføres* til risikoutjevningsfondet. Andelen beregnes ved at det etter at *overføringen* til risikoutjevningsfondet er fordelt mellom de enkelte grupper av kontrakter iht. *§ 5-6* annet ledd annet punktum i forskriften her, foretas en fordeling på de enkelte kontrakter i gruppen etter forholdet mellom de risikopremier som er betalt for den enkelte kontrakt.

Kontoutskriften skal også opplyse om bokført kapitalavkastningsrente for regnskapsåret for den portefølje kontrakten inngår i, beregnet etter forskrift fastsatt av Finanstilsynet. *Foretaket* kan eventuelt opplyse om den kapitalavkastningsrente som er benyttet i forbindelse med tildeling av årets overskudd på den enkelte kontrakt dersom dette gir et riktigere bilde av tilført avkastning.

§ 8-5 skal lyde:

§ 8-5 Tilleggsopplysninger for fripoliser, *pensjonsbevis* og pensjonskapitalbevis

For fripoliser, *pensjonsbevis* og pensjonskapitalbevis med kontraktsfastsatte forpliktelser, jf. forsikringsvirksomhetsloven § *3-16*, skal kontoutskriften opplyse om foretakets prosentvise andel av overskuddet på avkastningsresultatet som er tilordnet kontrakten. Hvis negativt risikoresultat er dekket ved fradrag i overskudd på avkastningsresultatet tilordnet kontrakten, skal dette fremgå.

§ 8-6 første ledd skal lyde:

Kontoutskriften for individuelle rente- og pensjonsavtaler, herunder fripoliser, *pensjonsbevis* og pensjonskapitalbevis med kontraktsfastsatte forpliktelser, skal vise sikrede og opptjente pensjonsbeløp ved utgangen av foregående år og ved utgangen av året.

Kapittel 9 oppheves.
Kapittel 10 blir nytt kapittel 9

§ 9-1 skal lyde:

Ordinær årspremie beregnet etter forsikringsvirksomhetsloven *§ 4-5* første ledd, skal betales forskuddsvis ved forsikringsårets begynnelse. Premien kan etter avtale med forsikrings*foretaket* innbetales forskuddsvis i halvårlige terminer, kvartalsvise terminer eller i månedlige terminer. Ved oppdeling av premien i terminer skal det beregnes et termintillegg som dekker økte administrasjonskostnader og reduserte renteinntekter. Termintillegg benyttes tilsvarende ved reguleringspremie og engangspremier.

Ordinær årspremie for nye medlemmer eller premie som følge av lønnsøkning for medlemmene, skal kreves innbetalt så snart den er beregnet. Premien kan etter avtale med forsikringsforetaket fordeles over de premieterminer som gjenstår av forsikringsåret.

Reguleringspremie som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven § *4-5* annet ledd skal kreves innbetalt så snart den årlige reguleringspremien er fastsatt. Innbetalingen kan fordeles over de premieterminer som gjenstår av forsikringsåret når reguleringspremien er fastsatt.

Engangspremier som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven § *4-5* tredje ledd skal kreves innbetalt så snart de er fastsatt. Det kan fastsettes at innbetaling først skal skje samtidig med årets siste premietermin eller senest ved årets utgang.

§ 10-2 (Ny § 9-2) oppheves

Kapittel 11 blir nytt kapittel 10

§ 10-1 skal lyde:

§ 10-1 Beregning etter forsikringsvirksomhetsloven § *6-7*

Ved beregning etter forsikringsvirksomhetsloven § *6-7* av midler knyttet til den kontrakt som skal flyttes, skal avkastning frem til beregningstidspunktet etter § *6-7* tredje ledd tilordnes kontrakten og disponeres etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven § *3-13* første ledd, jf. § *2-6*, eller i tilfelle etter § *3-16* annet og tredje ledd, jf. § 4-2 og § 7-1 i forskriften her.

§ 10-2 skal lyde:

Ved flytting av en kontrakt skal tilleggsavsetningene knyttet til kontrakten i avgivende *foretak* som beregnet etter forsikringsvirksomhetsloven § *6-7*, jf. § *6-11* til § *6-14* forhøyes etter reglene i paragrafen her.

Ved flytting av individuelle kontrakter, herunder fripoliser, *pensjonsbevis* og pensjonskapitalbevis, skal kontraktens forholdsmessige andel av kursreguleringsfondet på beregningstidspunktet etter forsikringsvirksomhetsloven *§ 6-7* tredje ledd, tilordnes kontrakten som tilleggsavsetninger.

Ved flytting av kollektiv pensjonsordning eller annen kollektivkontrakt skal kontraktens forholdsmessige andel av kursreguleringsfondet på beregningstidspunktet etter forsikringsvirksomhetsloven *§ 6-7* tredje ledd, tilordnes kontrakten som tilleggsavsetninger. *Foretaket* har likevel adgang til å holde tilbake den forholdsmessige del av kursreguleringsfondet som utgjør inntil to prosent av kontraktens premiereserve.

Ved anvendelsen av annet og tredje ledd beregnes en kontrakts forholdsmessige andel av kursreguleringsfondet ut fra forholdet på beregningstidspunktet etter forsikringsvirksomhetsloven § *6-7* tredje ledd mellom de midler som er knyttet til den kontrakt som skal flyttes, og midlene knyttet til samtlige kontrakter i kollektivporteføljen som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven § *3-11* annet ledd.

Kontraktens andel av kursreguleringsfondet skal likevel ikke overføres dersom kontrakten er etablert eller flyttet til et *foretak* fra et annet *foretak* mindre enn tolv måneder før flyttetidspunktet.

Ved flytting av pensjonsordning fra en pensjonskasse som bare omfatter pensjonsordning for ett foretak eller én arbeidsgiver, skal hele kursreguleringsfondet anses som tilleggsavsetninger.

§ 10-3 tredje ledd skal lyde:

Foretaket kan ikke kreve dekning av kostnader knyttet til overføringen av en forsikring utover flyttegebyret.

Kapittel 12 blir nytt kapittel 11

Kapitteloverskriften skal lyde:

Kap. *11* Informasjonsplikt for pensjons*foretak*

§ 11-1 skal lyde:
§ 11-1 Nærmere om informasjonsplikten i forsikringsvirksomhetsloven § *2-7* annet ledd første punktum

Har pensjons*foretaket* innskuddspensjonsordninger skal informasjon som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven *§ 2-7* annet ledd første punktum omfatte pensjonskapitalens størrelse.

Har pensjons*foretaket* kommunale pensjonsordninger skal informasjon som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven *§ 2-7* annet ledd første punktum omfatte opptjent pensjon basert på beregnet folketrygd, jf. forsikringsvirksomhetsloven *§ 4-5* fjerde ledd.

Informasjon som nevnt i første og annet ledd, skal inneholde opplysninger om de forutsetninger som er lagt til grunn for beregningen av pensjonens størrelse.

§ 11-2 skal lyde:

Pensjonsforetak som forvalter pensjonsordninger med investeringsvalg skal på en tydelig måte gi medlemmene informasjon om at ytelser avhenger av verdi og avkastning på de tilordnede eiendelene. Pensjonsforetaket skal gi medlemmene i pensjonsordningen opplysninger om risikoen i de valgte investeringene samt om provisjoner og andre kostnader som påløper ved forvaltning.

Pensjonsforetaket skal opplyse medlemmene i pensjonsordningen om at de på forespørsel har rett til å motta opplysninger etter verdipapirfondloven § 8-2 (Prospekt) og § 8-3 (Nøkkelinformasjon) for fond som inngår i porteføljen. Forskriften gjelder så langt den passer for særskilte investeringsvalgporteføljer.

Pensjonsforetaket skal minst halvårlig gi medlemmene opplysninger om verdiutviklingen på medlemmenes investeringsvalgporteføljer.

For pensjonsordninger med kollektivt investeringsvalg i henhold til innskuddspensjonsloven § 3-2a og foretakspensjonsloven § 11-1a, skal medlemmene etter anmodning gis slik informasjon som nevnt i første og annet ledd.

§ 11-3 skal lyde:

Redegjørelsen for investeringsstrategien som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven *§ 2-7* fjerde ledd, skal etter anmodning stilles til rådighet for pensjonsordningens medlemmer og pensjonister.

Kapittel 13 oppheves

4 Endring i forskrift om opplysningsplikt (finansielle tjenester)

I forskrift 26. september 2012 nr. 911 om opplysningsplikt til informasjonsordning for finansielle tjenester gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd oppheves
§ 2 skal lyde:

Forsikrings*foretak* som tilbyr standardiserte produkter eller produktkombinasjoner som nevnt i som nevnt i forsikringsvirksomhetsloven § 7-5 første ledd skal holde produktinformasjon tilgjengelig for *Finansportalen*. Som produktinformasjon regnes opplysninger om premiene, forsikringsvilkårene samt forhold på forsikringstakerens side som etter premietariffen vil bli lagt vekt på ved beregningen av premiene.

Opplysningene skal holdes tilgjengelig på den måte som fastsettes av Finansportalen.

Finansportalen skal varsle forsikringsforetakene om hvilke standardiserte produkter eller produktkombinasjoner den anser omfattet av opplysningsplikten. Opplysningene kan ikke kreves gjort tilgjengelig for *Finansportalen* før to måneder etter at varsel er sendt.

5 Endring i forskrift om opplysningsplikt (livsforsikring)

I forskrift 5. mai 1995 nr. 581 om opplysningsplikt for avtaler om livsforsikring gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd nr. 6 skal lyde:

6. Opplysninger om størrelsen på det samlede kontraktsgebyret som er knyttet til inngåelsen av forsikringskontrakten.

§ 5 oppheves

Ny § 5 skal lyde:

Ved tegning av livsforsikring med investeringsvalg skal foretaket opplyse om at forsikringens ytelser avhenger av verdi og avkastning på de tilordnede eiendelene. Avtalen skal inneholde opplysninger om risikoen i de valgte investeringene, samt om provisjoner og andre kostnader som påløper ved etablering, forvaltning, flytting og gjenkjøp. Forsikringstakerne skal opplyses om at de på forespørsel har rett til å motta prospekt og nøkkelinformasjon for fond som inngår i porteføljen. Forskriften gjelder så langt den passer for særskilte investeringsvalgporteføljer.

Selskapet skal minst halvårlig gi forsikringstakerne opplysninger om forsikringskontraktens verdiutvikling.

6 Endring i forskrift om forvaltning og bruk av midler i premiefond mv.

I forskrift 21. november 1989 nr. 1170 om forvaltning og bruk av midler i premiefond, pensjonsreguleringsfond og innskuddsfond gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Forskriften gjelder for:

1. premiefond og pensjonsreguleringsfond for foretakspensjonsordning
2. premiefond for individuell pensjonsavtale
3. innskuddsfond for innskuddspensjonsordning.
4. pensjonsreguleringsfond og reguleringsfond for tjenestepensjonsordning

7 Endringer i risikostyringsforskriften

I forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Forskriften gjelder for:

1. Regulerte markeder
2. Verdipapirforetak
3. Forvaltningsselskap for verdipapirfond
4. Pensjonsforetak
5. Oppgjørssentral
6. Verdipapirregistre
7. E-pengeforetak
8. Forsikringsformidlingsvirksomhet
9. Eiendomsmeglingsforetak
10. Inkassoforetak
11. Regnskapsførerselskaper

§ 6 tredje ledd oppheves

8 Endring i CRR/CRD IV-forskriften

I forskrift 22. august 2014 nr. 1097 om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften) gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:
Foretaket skal til enhver tid ha en ansvarlig *kapital* som utgjør minst åtte prosent av beregningsgrunnlaget for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Det samme beregningsgrunnlaget gjelder for beregningen av bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, buffer for systemviktige institusjoner og motsyklisk kapitalbuffer som angitt i *finansforetaksloven § 14-3*.

§ 6 første ledd skal lyde:
Dersom et *foretak* ikke oppfyller kombinerte kapitalbufferkrav (summen av krav til bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, buffer for systemviktige institusjoner og motsyklisk kapitalbuffer som angitt i *finansforetaksloven § 14-3*) skal en kapitalplan oversendes Finanstilsynet senest fem virkedager etter at manglende oppfyllelse foreligger. Kapitalplanen skal minst inneholde følgende:

1. estimat over inntekter og kostnader og en prognose for balansen
2. en plan og tidsramme for å øke *foretakets* kapitaldekning for å oppfylle det kombinerte bufferkravet.

§ 6 andre ledd første punktum skal lyde:
Dersom *et foretak* ikke oppfyller det kombinerte bufferkravet kan disponeringer som nevnt i leddet her bare foretas innen rammen av et maksimalt disponeringsbeløp beregnet etter tredje ledd.

§ 6 fjerde ledd skal lyde:
Disposisjoner som nevnt i annet ledd kan ikke foretas før *foretaket* har gitt Finanstilsynet følgende informasjon:

a. *foretakets* kapital inndelt i ren kjernekapital, annen kjernekapital og tilleggskapital,
b. delårsresultat og årsresultat,
c. maksimalt disponeringsbeløp beregnet etter fjerde ledd, og
d. planlagt disponering av overskudd fordelt mellom disponeringene beskrevet i andre ledd.

Ny del VI skal lyde:

Del VI: Systemet for risikostyring og internkontroll

§ 22 *Styrets rolle*
Foretakets styre skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta institusjonen risikoer og for å identifisere, styre, overvåke og kontrollere risikoer som foretaket er eller kan bli eksponert for, herunder risikoer knyttet til makroøkonomiske forhold.

Styret skal fastsette retningslinjer for å skille mellom foretakets forskjellige kontrollfunksjoner og for å unngå interessekonflikter. For å sikre at kontrollfunksjoner kan ivareta sine arbeidsoppgaver på en effektiv og uavhengig måte skal foretaket påse at:

(a) personer som er involvert i foretakets kontrollfunksjon ikke involveres i utøvelsen av de tjenester eller funksjoner de skal kontrollere, og

(b) personer som er involvert i foretakets kontrollfunksjon ikke får fastsatt sin godtgjørelse på en måte som påvirker, eller er egnet til å påvirke, deres objektivitet.

Styret skal evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til foretakets risikostyring og internkontroll minimum årlig.

§ 23 *Systemet for risikostyring og internkontroll*

Foretakets retningslinjer og rutiner for styring og kontroll av risiko skal minst omfatte følgende risikoer:

a) kreditt- og motpartsrisiko,
b) restrisiko,
c) konsentrasjonsrisiko,
d) risikoer knyttet til verdipapiriseringsaktiviteter,
e) markedsrisiko,
f) renterisiko i portefølje for annen virksomhet enn handelsportefølje,
g) operasjonell risiko,
h) likviditetsrisiko og
i) risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging.

Kredittporteføljene skal diversifiseres i samsvar med institusjonens markedsmålsetting og overordnede kredittstrategi.

Retningslinjene for kreditt- og motpartsrisiko skal minst omfatte prosedyrer for bevilgning, endring, fornyelse og refinansiering av kreditt, prosedyrer for identifisering og håndtering av problemengasjementer og prosedyrer for verdireguleringer og nedskrivinger.

Ved verdipapirisering som omfatter trekkrettigheter med adgang til førtidig innfrielse, skal det tas hensyn til likviditetssituasjonen både ved avtalt og ved førtidig innfrielse.

Retningslinjene for operasjonell risiko skal omfatte beredskapsplaner for å sikre at driften kan videreføres og tap begrenses ved alvorlige driftsforstyrrelser.

Institusjonen skal sørge for en forsvarlig likviditetsstyring, jf. kravene i [forskrift 29. juni 2007 nr. 747 om forsvarlig likviditetsstyring.]

§ 24 *Gjennomføring av internkontrollen*

Ledere på alle vesentlige virksomhetsområder skal løpende vurdere gjennomføringen av internkontrollen.

Det skal minst én gang årlig foretas en oppsummerende vurdering av om internkontrollen har vært gjennomført på en tilfredsstillende måte og om det er behov for nye tiltak.

Vurderingene etter første og andre ledd skal dokumenteres.

Daglig leder skal, minimum én gang årlig, utarbeide en samlet vurdering etter første og andre ledd som skal forelegges styret til behandling.

Dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år, og være tilgjengelig for Finanstilsynet

§ 25 *Risikokontroll*

Risikokontrollfunksjonen skal sikre at alle vesentlige risikoer i institusjonen er identifisert, målt og rapportert av de relevante organisatoriske enhetene.

Foretaket skal ha en uavhengig risikokontrollfunksjon med tilstrekkelig kompetanse og ressurser. Risikokontrollfunksjonen skal ha en leder som skal rapportere til daglig leder. Leder av risikokontrollfunksjonen skal ikke kunne avsettes uten samtykke fra styret. I mindre institusjoner med mindre kompleks struktur, kan en leder med andre ansvarsområder i tillegg ha ansvaret for risikokontrollfunksjonen dersom interessekonflikter unngås.

Risikokontrollfunksjonen skal kunne rapportere direkte til styret i tilfeller der styret ikke får nødvendig informasjon om vesentlige risikoer via den alminnelige rapporteringen samt varsle styret i tilfeller der identifiserte risikoer påvirker eller kan påvirke foretaket.

§ 26 *Kontroll av etterlevelse (compliance)*

Foretaket skal ha retningslinjer og prosedyrer for å avdekke risiko for at foretaket ikke oppfyller sine forpliktelser etter lov og forskrift. Foretaket skal iverksette forebyggende tiltak og prosedyrer for å begrense slik risiko.

Foretaket skal ha en uavhengig kontrollfunksjon med tilstrekkelig kompetanse og ressurser, som skal:

(a) kontrollere at foretaket oppfyller sine forpliktelser etter første ledd,

(b) regelmessig vurdere om de nevnte retningslinjer, prosedyrer og tiltak er tilstrekkelig effektive,

(c) vurdere eventuelle tiltak som iverksettes for å avhjelpe manglende etterlevelse av regelverket.

Kontrollfunksjonen skal ha en leder som skal rapportere til daglig leder. Leder av kontrollfunksjonen skal ikke kunne avsettes uten samtykke fra styret.

§ 27 *Internrevisjon*

Styret skal godkjenne internrevisjonens ressurser og planer på årlig basis.

Internrevisjonen skal ha rett til å møte i styremøtene.

Internrevisjonen skal gjennomføres i henhold til anerkjente standarder.

Del VI blir ny del VII

§ 22 blir ny § 28

9 Endring i kapitalkravsforskriften

I forskrift om kapitalkrav for forretningsbanker, sparebanker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond mv. (kapitalkravsforskriften) gjøres følgende endringer:

Forskriftens tittel endres til: forskrift om kapitalkrav for *banker, kredittforetak,* finansieringsforetak, *holdingforetak* i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond mv. (kapitalkravsforskriften)

§ 1-1 første ledd skal lyde:

(1) Denne forskriften gjelder for banker, *kredittforetak*, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond som har

tillatelse til å drive aktiv forvaltning *og forvalter av alternative investeringsfond med tillatelse til å yte aktiv forvaltning*.

§ 1-2 første ledd bokstav w) skal lyde:
Institusjon:

1. innenlandske banker, *kredittforetak*, finansieringsforetak og holding*foretak* i finanskonsern
2. utenlandske holdingforetak i finanskonsern og andre utenlandske finansieringsforetak enn kredittinstitusjoner som er underlagt konsesjon og tilsyn som er omfattet sav soliditets- og sikkerhetskrav tilsvarende kravene som gjelder for kredittintstitusjoner, og
3. verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond som driver aktiv forvaltning, *forvalter av alternative investeringsfond* og kvalifiserte sentrale motparter og børser.

§ 1-2 første ledd bokstav tt) skal lyde:
Tradisjonell verdipapirisering: verdipapirisering der engasjementer overdras til et juridisk uavhengig spesialforetak for verdipapirisering. Spesialforetaket finansierer ervervet av engasjementene ved å utstede verdipapirer. Engasjementene utgår normalt fra overdragende institusjons balanse

§ 2-1 første ledd skal lyde:
Institusjonen skal til enhver tid ha en ansvarlig kapitaldekning som utgjør minst åtte prosent av beregningsgrunnlaget for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Det samme beregningsgrunnlaget gjelder for beregningen av bevaringsbuffer, systemrisikobuffer, buffer for systemviktige institusjoner og motsyklisk kapitalbuffer som angitt i *finansforetaksloven § 14-3* (kombinert kapitalbufferkrav).

§ 2-1 andre ledd skal lyde:
Det skal ikke beregnes kapitalkrav for engasjementer som er trukket fra i den ansvarlige kapitalen etter forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for *banker, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak*, oppgjørssentraler og verdipapirforetak (beregningsforskriften) § 17. Overfinansiering av pensjonsforpliktelser og investeringer i selskap i finansiell sektor som inngår i kapitalberegningen på konsolidert basis som ikke er trukket fra ansvarlig kapital etter beregningsforskriften § 17 første ledd bokstav f) og § 18 annet ledd bokstav c) skal inngå i beregningsgrunnlaget for kredittrisiko etter del II eller del III. Beløp som ikke er trukket fra ren kjernekapital etter beregningsforskriften § 18 tredje ledd skal inngå i beregningsgrunnlaget med 250 prosent risikovekt.

§ 5-14 syvende ledd skal lyde:
(7) Andeler i verdipapirfond skal i den utstrekning fondets midler er plassert i ansvarlig kapital i finans*foretak* eller verdipapirforetak, risikovektes etter bestemmelsene i § 5-15 fjerde ledd ved at andelene i verdipapirfondet regnes som direkte eierandeler i de eiendelene som forvaltes av fondet.

§ 17-9 tredje ledd skal lyde:
Det kan tas hensyn til garantier som er dekket av en statlig godkjent garantiordning eller er garanti eller kontragaranti gitt av garantistene nevnt i *§ 17-10* første ledd, dersom garantien ikke inneholder klausuler som nevnt i annet ledd bokstav c nr. 1 til 4, institusjonen har rett til

innen rimelig tid å motta en foreløpig utbetaling fra garantisten på grunnlag av et pålitelig tapsestimat som inkluderer tap som er knyttet til manglende rentebetalinger og øvrige forpliktelser for låntaker, og institusjonen kan påvise at garantien er tilfredsstillende og inkluderer tap knyttet til manglende rentebetalinger og andre typer betalinger som låntaker er forpliktet til.

Kapittel 47 oppheves **[flyttes til CRR/CRD IV-forskriften]**

10 Endring i forskrift om ansvarlig kapital

I forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak gjøres følgende endringer:

Forskriftens tittel endres til:
Forskrift om beregning av ansvarlig kapital i *banker, kredittforetak, finansieringsforetak, pensjonsforetak*, oppgjørssentraler og verdipapirforetak

§ 1 skal lyde:

Del A i denne forskrift gjelder for forvaltningsselskaper for verdipapirfond som ikke har tillatelse til å drive aktiv forvaltning, oppgjørssentraler og pensjons*foretak*, og angir hvordan den ansvarlige kapital i disse foretakene defineres og beregnes i samsvar med de lovmessige minstekrav og krav om forsvarlig kapitaldekning.

Del B i denne forskrift gjelder for *banker, kredittforetak*, finansieringsforetak, holding*foretak* i finanskonsern som ikke er forsikringskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond som har tillatelse til å drive aktiv forvaltning, og angir hvordan den ansvarlige kapital i disse *foretakene* defineres og beregnes i samsvar med de lovmessige minstekrav og krav om forsvarlig kapitaldekning.

§ 3 nr. 5 og 6 oppheves

§ 4 nr. 3 og 4 andre punktum skal lyde: Bestemmelsen gjelder ikke *pensjonsforetak*.

§ 7 første ledd bokstav g, h og i andre punktum skal lyde: Bestemmelsen gjelder ikke *pensjonsforetak*.

§ 7 første ledd bokstav n skal lyde: Femti prosent av bokførte verdier av ansvarlig kapital som ikke trekkes fra i henhold til første ledd bokstav m første punktum og annet ledd bokstav b første punktum, for den delen av summen av slik ansvarlig kapital som overstiger ti prosent av finansinstitusjonens egen ansvarlige kapital. Bestemmelsene i første punktum gjelder ikke for livsforsikring med investeringsvalg uten avkastningsgaranti.

§ 7 første ledd bokstav p og q oppheves

§ 7 første ledd bokstav r andre punktum skal lyde: Bestemmelsen gjelder *pensjonsforetak.*

§ 7 andre ledd bokstav c skal lyde: Femti prosent av bokførte verdier av ansvarlig kapital som ikke trekkes fra i henhold til første ledd bokstav m første punktum og annet ledd bokstav b første punktum, for den delen av summen av slik ansvarlig kapital som overstiger ti prosent av finansinstitusjonens egen ansvarlige kapital. Bestemmelsene i første punktum gjelder ikke for livsforsikring med investeringsvalg uten avkastningsgaranti.

§ 9 bokstav c oppheves

§ 10 andre ledd skal lyde:
Finanstilsynet kan i særlige tilfeller og for en tidsbegrenset periode samtykke i at *et finansforetak* kan ha en sammensetning av den ansvarlige kapitalen som overskrider grensene som følger av første ledd.

§ 12 første ledd skal lyde:

Med selskap i finansiell sektor menes:

Banker, *kredittforetak*, finansieringsforetak, verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond, forsikrings*foretak*, holding*foretak* i finanskonsern, betalingsforetak, e-pengeforetak og låneformidlingsforetak samt foretak som yter tilknyttede tjenester jf. kapitalkravsforskriften § 1-2 bokstav n).

§ 15 nr. 4 bokstav e skal lyde:
Nedskrivning av annen kjernekapital skal skje med endelig virkning dersom dette er avtalt eller nedskrivningen er foretatt etter reglene i *finansforetaksloven* § 21-6.

11 Endring i forskrift om store engasjement

I forskrift om kredittforetaks og verdipapirforetaks store engasjementer gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Forskriften gjelder banker, *kredittforetak*, finansieringsforetak, holding*foretak* i finanskonsern, verdipapirforetak med tillatelse til å drive virksomhet etter verdipapirhandelloven § 9-1, jf. verdipapirhandelloven § 2-1 første ledd nr. 2, 3, 6 og 7, og morselskap som nevnt i verdipapirhandelloven § 9-21 første ledd nr. 3.

§ 5 tredje ledd oppheves

Nytt § 5 tredje ledd skal lyde:

Når institusjonens ansvarlige kapital er mellom 150 millioner euro og 600 millioner euro og motparten er et annet foretak omfattet av denne forskriften, kan samlet engasjement ikke overstige 150 millioner euro. Når institusjonens ansvarlige kapital er lavere enn 150 millioner euro, skal institusjonens samlede engasjement med foretaket ikke overstige 100 prosent av institusjonens ansvarlige kapital. Dersom samlet engasjement omfatter obligasjoner med fortrinnsrett, skal engasjementet før anvendelse av risikovekt i § 6 første ledd nr. 2 bokstav a likevel ikke overstige 250 prosent av ansvarlig kapital.
Tredje ledd gjelder ikke for engasjementer som er risikovektet i samsvar med § 6 første ledd nr. 3 bokstav a.

§ 5 fjerde ledd skal lyde:

Institusjonen skal til enhver tid overholde de fastsatte øvre grenser. Dersom engasjementene overstiger de øvre grensene, skal melding om dette straks sendes Finanstilsynet. Finanstilsynet kan fastsette en frist for institusjonen til å tilpasse seg de øvre grensene, og kan pålegge fradrag i den ansvarlige kapitalen.

§ 6 andre ledd skal lyde:

2. Engasjementer med risikovekt 10 prosent:
Engasjementer i form av obligasjoner med fortrinnsrett. Tilsvarende gjelder for obligasjoner med fortrinnsrett som er utstedt av utenlandsk kredittinstitusjon og som oppfyller kravene i *forordning 575/2013/EU artikkel 129*, og kravene som er fastsatt av myndighetene i vedkommende stat

§ 6 tredje ledd bokstav a) skal lyde:

Engasjementer med eller garantert av finans*foretak* i samme konsern, dersom *foretakene* er undergitt tilsyn på konsolidert grunnlag. Dette gjelder likevel ikke engasjementer som nevnt under første ledd nr. 1 bokstav e.

12 Endring i godtgjørelsesforskriften

I forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond gjøres følgende endringer:

Forskriftens tittel endres til:

Forskrift om godtgjørelsesordninger i kredittinstitusjoner og verdipapirforetak

§ 1 skal lyde:

Holding*foretak* i finanskonsern, *banker, kredittforetak, finansieringsforetak og verdipapirforetak* skal ha en godtgjørelsesordning for hele foretaket som skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, og bidra til å unngå interessekonflikter.

Bestemmelsene i § 4 annet ledd får ikke anvendelse for *verdipapirforetak* som:

a) kun har tillatelse til å yte investeringstjenester som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-1 (1) nr. 1 og/eller 5, og
b) ikke besitter kundemidler, og
c) ikke kan yte den tilknyttede tjenesten oppbevaring og forvaltning av finansielle instrumenter

og holdingforetak som kun eier slike verdipapirforetak.

§ 2 fjerde ledd skal lyde:

Foretaket skal minst én gang i året foreta en gjennomgang av praktiseringen av godtgjørelsesordningen. Foretaket skal utarbeide en skriftlig rapport om hver årlige

gjennomgang. Rapporten skal gjennomgås av uavhengige kontrollfunksjoner. Rapporten skal på forespørsel oversendes til Finanstilsynet.

13 Endring i forskrifter om motsyklisk buffer

I forskrift 4. oktober 2013 nr. 1170 om motsyklisk buffer gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Formålet med den motsykliske kapitalbufferen er å gjøre *foretakene* mer solide og robuste overfor utlånstap i en framtidig lavkonjunktur og dempe faren for at bankene skal bidra til å forsterke en eventuell nedgangskonjunktur ved å redusere sin kredittgivning.

Forskriften *§§ 1 - 4* gjelder myndighetenes arbeid med motsyklisk kapitalbuffer. Forskriften § 5 gjelder *finansforetak* som er omfattet av kravet til motsyklisk buffer etter *finansforetaksloven § 14-3 fjerde ledd*.

§ 5 skal lyde:

Beregningsgrunnlaget for den motsykliske kapitalbufferen skal, med mindre annet er fastsatt i forskrift eller ved fastsettelsen av nivået på bufferen, være det samme som beregningsgrunnlaget for minstekravet til kapitaldekning.

En finansinstitusjon som er omfattet av kravet til motsyklisk kapitalbuffer skal, når det er fastsatt nivå på bufferen, beregne sitt *foretak*sspesifikke krav til motsyklisk kapitalbuffer. Finanstilsynet kan fastsette nærmere regler om finansinstitusjoners beregning av sitt *foretak*sspesifikke krav til motsyklisk kapitalbuffer.

I forskrift 12. desember 2013 nr. 1440 om nivå på motsyklisk buffer gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Banker, *kredittforetak*, finansieringsforetak og morselskap i finanskonsern som ikke er forsikringskonsern, skal fra 30. juni 2015 ha en motsyklisk buffer på 1 prosent. Fra 30. juni 2016 skal den motsykliske bufferen utgjøre 1,5 prosent.

14 Endring i forskrift om identifisering av systemviktige foretak

I forskrift 12. mai 2014 nr. 627 om identifisering av systemviktige foretak gjøres følgende endringer:

Begrepet *institusjon* byttes ut med *foretak* i forskriftens §§ 1 - 5

15 Endring i forskrift om forsvarlig likviditetsstyring

I forskrift 29. juni 2007 nr. 747 om forsvarlig likviditetsstyring gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:
Holding*foretak* i finanskonsern, banker, *kredittforetak*, finansieringsforetak, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond skal sørge for forsvarlig likviditetsstyring slik at foretaket til en hver tid har tilstrekkelig likvider til at det kan dekke sine forpliktelser ved forfall.

§ 12 oppheves

16 Endring i boliglånsforskriften

I forskrift 15. juni 2015 om krav til nye utlån med pant i bolig gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:
Forskriften gjelder for finans*foretak* som yter lån med pant i bolig. Forskriften gjelder også for utenlandske kredittinstitusjoner som driver virksomhet i Norge i medhold av *finansforetaksloven kapittel 5*.

I §§ 2 til 11 endres begrepet *finansinstitusjoner* til *finansforetak*

17 Endring i forskrift om tilsyn med foretak som har hovedsete i annen EØS-stat

I forskrift om tilsyn med finansinstitusjoner og forvaltningsselskap som har hovedsete i annen EØS-stat og som driver virksomhet i Norge m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 5 skal lyde:
Finanstilsynet kan pålegge et finansforetak å opphøre med virksomhet her i riket, dersom foretaket har gjort seg skyldig i grov eller vedvarende overtredelse av sine plikter etter andre lover og forskrifter som gjelder her i riket.

Ny § 6 skal lyde:
Finanstilsynet kan etter anmodning fra tilsynsmyndigheten i foretakets hjemland forby foretak som driver virksomhet her i riket i henhold til denne forskrift, å råde over dets eiendeler her i riket, eller begrense dets rådighet over disse.

Tidligere § 5 blir ny § 7

18 Forskrifter som oppheves

18.1 Forskrifter som oppheves – regelverk som utgår

Forskrift 6. desember 1991 om overgangsregler

Forskrift 14. september 1990 om sikkerhetsstillelse for låneformidlere

Forskrift 21. november 1989 om hvilke forsikringer som skal regnes som kredittforsikring

Forskrift 8. november 1979 om kommunestyrets/fylkestingets valg av varamedlemmer til sparebankenes forstanderskap

Forskrift 16. desember 2005 om innskyteres valg på valgdager eller valgmøter til forstanderskapet

Forskrift 29. juni 1978 om valgkomiteer i sparebanker

Forskrift 23. desember 1977 om ansattes rett til representasjon i forretningsbankenes styrende organer

Forskrift 18. desember 1995 om instruks for kontrollkomiteer i finansieringsforetak

Forskrift 21. november 2008 om dispensasjon fra sparebankloven § 23

Forskrift 5. oktober 1989 om finansieringsforetaks virksomhet med kontokort

Forskrift 13. april 1994 om krav til den ansvarlige kapitalen for etablerte kredittinstitusjoner

Forskrift 17. oktober 2001 om sikringsordninger for kredittinstitusjoner

Forskrift 23. april 2003 om underretning og kunngjøring ved reorganisering og avvikling av finansinstitusjoner

Forskrift 24. august 1992 om administrasjon av morselskap i forsikringskonsern

Forskrift 17. desember om skadeforsikringsselskapenes kapitalforvaltning

Forskrift 22. desember 2006 om minstekrav til kapitaldekning i forsikringsselskaper, pensjonskasser, innskuddspensjonsforetak og holdingselskap i forsikringskonsern

Forskrift 18. november 1992 om minstekrav til forsikringstekniske avsetninger og utarbeiding av risikostatistikk i skadeforsikring og gjenforsikring (utfyllende)

Forskrift 10. mai 1991 om minstekrav til forsikringstekniske avsetninger og utarbeiding av risikostatistikk i skadeforsikring og gjenforsikring

Forskrift 17. desember 1999 om organisering av finanskonsern etter etablering av morselskap i henhold til finansieringsvirksomhetsloven § 2a-16

Forskrift 21. november 1989 om fordeling av kostnader, tap, inntekter, fond mv mellom forsikringsselskaper i konsernforhold og mellom bransjer og kontrakter i et forsikringsselskap

18.2 Forskrifter som oppheves som følge av at de inngår i samleforskrift til finansforetaksloven

Forskrift 1. desember 1993 om sammenslutningen av forsikringsgivere benevnt Lloyd's

Forskrift 1. desember 1993 om unntak for mindre gjensidige skadeforsikringsselskaper

Forskrift 7. juli 1994 om grenseoverskridende tjenesteyting av utenlandske banker og andre kredittinstitusjoner med hovedsete i annen stat innenfor det europeiske økonomisk samarbeidsområdet.

Forskrift 1. juli 2010 om betalingsforetak

Forskrift 21. desember 2011 om e-pengeforetak

Forskrift 18. september 1995 om inndeling i forsikringsklasser som grunnlag for konsesjonstildeling

Forskrift 11. oktober 1995 om norske forsikringsselskapers og pensjonsforetaks tjenesteytelser og etablering av filial i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde

Forskrift 22. september 1995 om forsikringstjenesteytelser og etablering av filial av forsikringsselskap og pensjonsforetak med hovedsete i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde m.m.

Forskrift 28. juni 1996 om norske kredittinstitusjoners virksomhet i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde

Forskrift 2. mai 1994 om filial av banker og andre kredittinstitusjoner med hovedsete i annen stat innen Det europeiske økonomiske samarbeidsområde m.m.

Forskrift 18. desember 2003 om eierkontroll i finansinstitusjoner

Forskrift 1. desember 2015 om godkjennelse av vedtektsendringer i finansforetak m.m.
Forskrift 12. oktober 2008 om offentlig administrasjon av filial av bank med hovedsete i fremmed stat

Forskrift 11. januar 2010 om hvilke finansinstitusjoner som kan vedtektsfeste at det samlede styret skal fungere som institusjonens revisjonsutvalg

Forskrift 1. juni 1990 om gjensidig representasjon i styrende organer

Forskrift 29. juni 2009 om egenkapitalbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper

Forskrift 25. mai 2007 om kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett i en sikkerhetsmasse bestående av offentlige lån, utlån med pant i bolig eller annen fast eiendom

Forskrift 22. mai 1996 om overdragelse av forsikringsportefølje tegnet etter reglene om etableringsrett eller utveksling av tjenesteytelser

Forskrift 1. juni 1990 om produktpakker mv.

Forskrift 25. september 2006 om opplysningsplikt ved tilbud om kjøp av sammensatte produkter

Forskrift 26. september 2012 om opplysningsplikt til informasjonsordning for finansielle tjenester

Forskrift 6. juli 2005 om EØS-filialers medlemskap i innskuddsgarantiordningen i Bankenes sikringsfond (tilleggsdekning)

Forskrift 6. mai 1997 om innbetaling av avgift til Bankenes sikringsfond

Forskrift 22. desember 2006 om garantiordning for skadeforsikring

11.3 Forskrifter som oppheves fordi de inngår i pensjonsforetaksforskriften

Forskrift 19. mai 1995 om beregning av solvensmarginkrav og solvensmarginkapital for norske livsforsikringsselskaper

Forskrift 17. desember 2007 om livsforsikringsselskapers og pensjonsforetaks kapitalforvaltning

Forskrift 2. august 1999 om lokalisering av eiendeler som skal dekke forsikringsmessige avsetninger

Forskrift 1. juni 1990 om aktuar

VEDLEGG 2 FORSKRIFTER TIL FINANSFORETAKSLOVEN

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY OF NORWAY

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

VÅR REFERANSE	DERES REFERANSE		DATO
15/1087			04.11.2015

Gjennomfakturering

Det vises til vedlagte brev av 3. juli 2015 fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om vurdering av unntak fra finansieringsvirksomhetsloven for foretak som gjennomfakturerer etter forslag til endringer i avregningsforskriften.

Innledning

NVE har hatt på høring forslag til endringer i avregningsforskriften (forskrift 11. mars 1999 nr. 301 om måling, avregning, fakturering av nettjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet m.v.) som skal legge til rette for såkalt gjennomfakturering i kraftmarkedet, dvs. at kunden kan få én felles faktura for både nettleie og kjøp av strøm ved at kraftleverandøren viderefakturer nettleien. Ordningen skal være basert på frivillighet. Sluttbrukermarkedet for strøm er strukturert slik at kunden må ha avtale både med et nettselskap og en kraftleverandør om levering av elektrisk energi. Det vises til nærmere beskrivelse og begrunnelse av forslaget i vedlagte brev.

Kraftleverandørenes viderefakturering reiser spørsmål om virksomheten krever konsesjon etter finansieringsvirksomhetslovens bestemmelser om finansieringsvirksomhet.

Basert på drøftinger mellom Finanstilsynet og NVE, har NVE under forutsetning av at gjennomfakturering krever konsesjon, bedt Finanstilsynet vurdere og eventuelt tilrå overfor Finansdepartementet at det gis et generelt unntak fra finanslovgivningen for kraftleverandører som ønsker å gjennomfakturere i henhold til avregningsforskriften.

Finansdepartementet har fra før gitt dispensasjon fra finansieringsvirksomhetsloven til tre kraftleverandører fra krav om konsesjon for ulike faktureringsregimer, Fortum Markets AS, Fjordkraft AS og BKK Energitjenester AS. Dispensasjon er gitt for kreditt til foretakenes kunder for betaling av nettleie mv. som leveres av andre, men som faktureres samlet. Tjenestene er sammenliknbare med de tjenestene som ytes i tilknytning til gjennomfakturering. I tillegg har Hafslund fakturaservice AS fått unntak for overtakelse av fordringer fra søsterselskaper i tilknytning til fakturering av kunder av bl.a. Hafslund Nett og Hafslund Strøm.

FINANSTILSYNET
Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00
Telefaks 22 63 02 26

post@finanstilsynet.no
www.finanstilsynet.no

Saksbehandler
Anders Hole
Dir. tlf. 22 93 97 72

Finansieringsvirksomhet

Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 1-2 at "*Som finansieringsvirksomhet regnes å yte, formidle eller stille garanti for kreditt eller på annen måte medvirke ved finansiering av annet enn egen virksomhet...*"

Det fremgår av forslaget til avregningsforskrift at ved gjennomfakturering plikter kraftleverandøren å betale for nettleie til nettselskapet uavhengig av om kunden har betalt til kraftleverandøren. Etter forslaget er det lagt opp til fakturering med forfallstruktur som skal legge til rette for at kraftleverandøren kan få betalt fra kunden før kravet om betaling av nettleie forfaller. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det i praksis vil forekomme at kraftleverandør må betale nettleie før oppgjør fra kunden er mottatt, og slik sett vil yte en kreditt til kunden for nettleie.

Kravet på nettleie overdras ikke til kraftselskapet, men slik at faktureringen skal skje på fullmaktsbasis, slik at det i denne sammenheng ikke oppstår et kreditorskifte som medfører at kraftselskapet overtar nettselskapets kreditorposisjon. Ved uteblitt eller forsinket oppgjør fra kunden synes det ut fra forslaget imidlertid at kraftselskapet vil bli reell kreditor for kravet på nettleie siden kraftselskapet vis a vis nettselskapet uansett plikter å betale nettleie, og må søke å inndrive kravet overfor kunden selv. Etter forslaget til gjennomfakturering beholder nettselskapet retten til å si opp nettavtalen som følge av kundens mislighold.

Det er Finanstilsynets vurdering at forslaget til gjennomfakturering innebærer at kraftselskapene meget sannsynlig kan kommer i en situasjon der de yter kreditt. Videre er det Finanstilsynets vurdering at unntakene i finansieringsvirksomhetsloven § 1-2 annet ledd ikke kommer til anvendelse.

Det antas likevel at for de kraftleverandørene som er i samme konsern som nettleverandør, som er situasjonen for de fleste kraftleverandører, vil unntak i samsvar med den forvaltningspraksis som er etablert for kredittyting innad i konsern, kunne få anvendelse. Praksisen er kodifisert i ny lov om finansforetak § 2-1 tredje ledd. Dette unntaket vil være begrenset til gjennomfakturering til kunder innenfor nettselskapets leveringsområde.

Gjennomfakturering som foreslått har fellestrekk med factoringvirksomhet, som er å anses som finansieringsvirksomhet, jf. banklovkommisjonens merknader til § 2-3 i NOU 2011:8 del B.

Unntak etter finansieringsvirksomhetsloven.

Det følger av finansieringsvirksomhetsloven § 1-3 annet ledd at: "*Kongen kan i særlige tilfelle unnta også andre finansinstitusjoner eller grupper av finansinstitusjoner fra en eller flere bestemmelser i loven og kan sette vilkår for slikt unntak.*"

Kraftleverandørenes finansieringsvirksomhet vil være begrenset i omfang, kredittiden vil være kort og vil være nært knyttet til levering av egne krafttjenester. Kredittyting er ikke formålet med faktureringsordningen. Leveringen av nett- og krafttjenester er gjensidig avhengig av hverandre, virksomhetene er regulert og tjenesteyterne er underlagt tilsyn. Kundens rettigheter og plikter er fastsatt gjennom lov og forskrift. Det er etablert egen klageordning for kunders forhold til kraftleverandørene. Etter tilsynets vurdering utgjør dette særlige grunner etter § 1-3 annet ledd som åpner for å gjøre unntak fra loven.

De hensyn som ligger til grunn for reguleringen av finansieringsvirksomhet, herunder hensynet til kunden, er slik Finanstilsynet ser det tilfredsstillende ivaretatt gjennom NVEs regulering og tilsynsregime. Det er derfor slik tilsynet vurderer det ikke forhold som tilsier at det ikke bør kunne etableres et generelt unntak for kraftleverandører, eller et sett av vilkår for å gi kraftleverandører etter søknad tilsvarende unntak som bl.a er gitt Fjordkraft og BKK Krafttjenester. Det vises til at finansieringsvirksomhetsloven åpner for at Finansdepartementet kan unnta "andre finansinstitusjoner eller grupper av finansinstitusjoner fra en eller flere bestemmelser i loven og kan sette vilkår for slikt unntak." Siden antallet kraftleverandører pt. er om lag 155, er det Finanstilsynets oppfatning at det vil være hensiktsmessig å benytte adgangen til å gjøre et generelt unntak.

Finanstilsynet legger til grunn at det bør legges vilkår og begrensninger på finansierings-virksomheten kraftselskapene kan yte, og anser i utgangspunktet de vilkår som er satt i de tidligere unntakssakene som relevante og hensiktsmessige. Tilsynsmessige hensyn tilsier heller ikke at slik virksomhet underlegges tilsyn av Finanstilsynet, jf. finvl. § 1-3 tredje ledd.

Minstekrav til egenkapital krever en nærmere vurdering. I unntakene vedrørende BKK Krafttjenester er det stilt krav om egenkapital som minst tilsvarer 1 mill Euro. I tillatelsen til Fjordkraft er det ikke stilt kapitalkrav. NVE har opplyst at det utover alminnelige selskapsrettslige regler ikke er stilt krav om egenkapital til kraftleverandører. Kraftleverandørene stiller imidlertid, direkte eller indirekte, sikkerhet for oppgjørsrisiko for sin krafthandel i engrosmarkedet overfor Statnett og på markedsplassene Nord Pool Spot og Nasdaq OMX.

Det finnes ingen samlet oversikt over egenkapitalsituasjonen hos kraftleverandørforetakene. Basert på samtaler med NVE, må det imidlertid legges til grunn at bildet er sammensatt, og at selskapene generelt har egenkapital på lavt nivå sammenlignet med et krav tilsvarende 1 mill Euro. De fleste kraftleverandørene er imidlertid del av konsern med solide morselskap/eiere, jf. over, men en mindre andel er frittstående aktører.

Etter forslaget til avregningsforskrift, betaler sluttkunden med befriende virkning til kraftleverandøren. Det er derfor nettselskapene som har risikoen ved kraftleverandørens konkurs ved at krav om oppgjør for nettleie vil være et uprioritert krav i boet dersom sluttkunden har betalt til kraftleverandøren. Det vises til vedlagte rapport utarbeidet for NVE om tilsvarende problemstillinger i én-regningsprosjektet. Som det fremgår av den aktuelle høringssaken, vurderer NVE en garantiordning for kraftselskapene. Dette vil eventuelt kunne avhjelpe et egenkapitalkrav.

Et høyt egenkapitalkrav anses å innebære et etableringshinder for kraftleverandørene i et marked myndighetene ønsker konkurranse.

Det er Finanstilsynets vurdering at det for den aktuelle finansieringsvirksomheten kraftleverandørene skal drive, ikke anses nødvendig med et krav om egenkapital. Dette forutsetter at kraftleverandørene som resultat av endringene i avregningsforskriften må stille garanti for sine forpliktelser overfor nettselskapene. Finanstilsynet har også vurdert et mulig krav om at kraftleverandør holder midler som skal dekke krav fra nettselskapene separert fra selskapets øvrige midler, men er kommet til at garantistillelse er å foretrekke for å avhjelpe den kredittrisiko nettselskapet vil bli stilt overfor. Det legges til grunn at NVE som konsesjons- og tilsynsmyndighet vil kunne følge opp et slikt krav overfor kraftleverandørene og foretar en nærmere vurdering av størrelsen på garantistillelsen.

Særlig om "én regning"

NVE har informert Finanstilsynet om en ny, fremtidig markedsmodell for sluttbrukermarkedet for strøm, som innebærer at kraftleverandør fakturerer og mottar betaling for nettjenester "én regning". Det er opplyst at en hovedforskjell mellom "én regning" og gjennomfakturering er at i én regningmodellen blir kraftleverandøren forbrukerens obligatoriske hovedkontaktpunkt, og ikke nettselskapet som er utgangspunktet i energiloven og tilhørende forskrifter i dag. I denne markedsmodellen vil det ikke være anledning verken for nettselskap eller kraftleverandør til å velge annen faktureringsmetode.

Det er Finanstilsynets oppfatning at det nye modellen, slik den er beskrevet, reiser tilsvarende problemstillinger som gjennomfaktureringsmodellen, og at et unntak bør utformes slik at det også dekker kraftselskapenes finansiering under et fremtidig regime.

Ny finansforetakslov

Unntakshjemmelen i finansieringsvirksomhetsloven § 1-3 er videreført i ny finansforetakslov § 1-6 som gjelder fra 1. januar 2016. Finanstilsynet antar en eventuell forskrift med unntak må videreføres, og at dette teknisk sett kan gjennomføres som del av det arbeid Finanstilsynet har i oppdrag å forberede, jfr. Finansdepartementets brev av 8. mai 2015.

Tilrådning

Finanstilsynet tilrår at Finansdepartementet fastsetter et generelt unntak for kraftleverandørers finansieringsvirksomhet som beskrevet over og i samsvar med vedlagte forslag til forskrift.

For Finanstilsynet

Emil R. Steffensen
direktør for bank- og forsikringstilsyn

Ole-Jørgen Karlsen
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Vedlegg

Kopi: NVE

Forslag til forskrift:

Fastsatt av Finansdepartementet med hjemmel i finansieringsvirksomhetsloven § 1-3/finansforetaksloven § 1-6:

§ 1

Kraftleverandører som gjennomfakturerer i henhold til forskrift 11. mars 1999 nr. 301 om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av nettjenester er unntatt fra kravet om konsesjon i medhold av finansieringsvirksomhetsloven § 3-3.

§ 2

Finansieringsvirksomhet etter § 1 skal være begrenset til å yte kreditt til foretakets kunder for betaling av nettleie.

Foretaket skal ikke låne penger fra annet enn selskaper i samme konsern og finansinstitusjoner.

§ 3

Foretak som driver finansieringsvirksomhet etter § 1 pålegges opplysningsplikt ovenfor Finanstilsynet tilsvarende den som følger av lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. § 3 annet ledd annet punktum og tredje ledd.

§ 4

Finansieringsvirksomhetsloven § 3-7 gjelder så langt den passer for foretak som driver finansieringsvirksomhet etter § 1.